

แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของ
ประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

โดย

นายจิระเดช ห้วยหงษ์ทอง
ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ
กรรมการผู้จัดการบริษัท หงษ์ทองเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับ
กลุ่มประเทศ CLMV

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นาย จิระเดช ห้วยหงษ์ทอง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV รวมทั้งเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV โดยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP) อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ มียุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา -แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมืออย่างสมดุล มีการจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตามแนวคิด “สี่ประเทศหนึ่งจุดหมาย Four Countries, One Destination” มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ อิรวดี –เจ้าพระยา-แม่โขงหรือ ACMECS ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ เป็นต้น ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศ ปัญหาการเชื่อมโยงและพัฒนาเส้นทางคมนาคม ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัย ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคพบว่า ควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบและการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวบริเวณจุดตรวจผ่านแดน ควรกำหนดงบประมาณที่ชัดเจนสามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ รวมถึงให้มีการผลักดันโครงการที่สามารถลงทุนร่วมกับประเทศหุ้นส่วนการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวโดยการสร้างศักยภาพแก่บุคคลในระดับต่างๆ รวมถึงมีการยกระดับความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการข้ามแดนระหว่างองค์กร การจัดให้มีระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน ตลอดจนตัวชี้วัด ให้ชัดเจน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับ กลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ได้อย่างแท้จริง ควรมีการพัฒนากฎ ระเบียบ และระบบเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวไทยกับกลุ่ม ประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด เร่งดำเนินการด้านการออก Joint Visa หรือ Single Visa เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางแก่ผู้ที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิก CLMV ดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มประเทศ CLMV สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่ม CLMV ส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับ มาตรฐานสากล เป็นต้น

ABSTRACT

Title **The Approaches to Promote of tourism cooperation Thailand and country group CLMV**

Field **Economics**

Name **Mr. Jiradej Huayhongthong Course NDC Class 60**

This research the purpose of this study was to study the role of tourism in Thailand and CLMV as well as to study and analyze the problems and obstacles in developing tourism cooperation between Thailand and CLMV countries. Thailand has a role to play in tourism with CLMV countries. The ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015 (ATSP) is under the regional cooperation framework for tourism in the region. ASEAN There is integration of collaboration. The working group has been set up. To accomplish the purpose. The strategy of economic cooperation between the Irrawaddy - Chao Phraya - Mekong between Cambodia, Laos, Myanmar, Thailand and Vietnam (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) to promote balanced development. ACMECS Single Visa to promote regional tourism based on the concept. "Four Countries, One Destination". Has been set up by the leaders of the Irrawaddy - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy Summit, or ACMECS, in cooperation with the Emerald Triangle to promote tourism in neighboring border areas. The problems and obstacles in the development of tourism cooperation in Thailand with CLMV countries are problematic pursuant to the obligations of each country. Linkage and development of transport routes. Personnel issues problems related to safety and the solutions to the problems and obstacles found to improve the rules and facilitate the tourism at the crossing point. Should set a clear budget can be seen as concrete. It also includes the promotion of projects that can be invested with partner countries. Human resource development in tourism by empowering individuals at various levels. There is also an increased level of cooperation between the authorities in enforcing the exchange of information between organizations. Provide a tourist assistance system.

Recommendations The government sets out vision, mission, strategies, strategies, and plans as well as indicators. In regards to the promotion of Thailand's tourism cooperation with CLMV countries, Thailand is the center of CLMV's links to tourism. The development of regulations and linkages between Thailand and CLMV should be developed to facilitate mobility and to facilitate the management to achieve maximum. Issuing a Joint Visa or Single visa is subject to urgency to facilitate the inbound travelers to CLMV countries. The development tourist attractions that can be linked within the CLMV countries to build a transport network. Promote the development of personnel in the tourism system. To be competitive. Compliance with international standards.

ก

คำนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ในอนาคตภูมิภาคอาเซียนจะมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุด ทั้งนี้กลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ที่มีเส้นทางการคมนาคมเชื่อมต่อและมีพรมแดนติดกับประเทศไทย รวมถึงมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ซึ่งตรงนี้จะเป็นข้อได้เปรียบของไทยในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV จะทำให้ไทยสามารถเป็นศูนย์กลางทางด้านการธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV และยังเป็นจุดศูนย์กลางของการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ โดยให้ประเทศไทยเป็นเป็นประตูเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งการท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันได้ดีและรวดเร็วขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยว ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แนวทางส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV นำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าด้านการท่องเที่ยวร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

เอกสารวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือสนับสนุนจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้สามารถทำเอกสารวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

นาย

(จระเข้ ห้วยหงษ์ทอง)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ลักษณะและบทบาทที่สำคัญของกลุ่มประเทศ CLMV	8
นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทย	16
นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV	22
แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในอนาคต	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
กรอบแนวคิดของการวิจัย	48
สรุป	49
บทที่ 3 บทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย	
กับกลุ่มประเทศ CLMV	50
ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาคอาเซียน	50
ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม CLMV	55
แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของประเทศกลุ่ม CLMVT	69
การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่ม CLMVT	78
โครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว	80
สรุป	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การวิเคราะห์ปัจจัยปัญหาและโอกาสของความร่วมมือ	
ด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ CLMV	85
สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	85
การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของกลุ่มประเทศ CLMV	
ในด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว	90
ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว	
ระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV	101
แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค	105
สรุป	109
บทที่ 5	
สรุป และข้อเสนอแนะ	110
สรุป	110
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	120
ประวัติย่อผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงสุด 15 อันดับแรกของโลก	38
2-2 ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 15 อันดับแรกของโลก	39
2-3 สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวโลก	46
4-1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV	96

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1-1 สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวของไทยในปี 2559	2
2-1 การท่องเที่ยวต่างชาติทั่วโลกและการคาดการณ์ในปี 2573 โดย UNWTO	36
2-2 ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อ GDP โลกในช่วงปี พ.ศ.2550 – 2558	37
2-3 การเติบโตของค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว ๑๐ ประเทศหลักของไทย	40
2-4 กรอบแนวคิดของการวิจัย	48

บทที่ 1

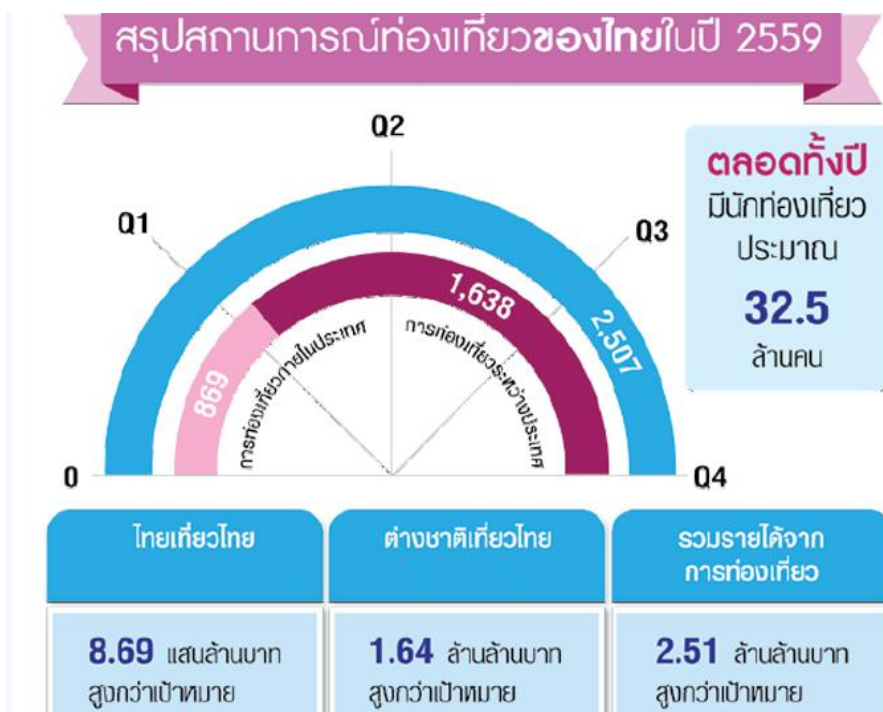
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวของโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ภารกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผลักดันกลับไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่างๆ จึงได้มีการบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศใดมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศนั้นๆ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้เติบโตได้อย่างมั่นคง (กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา, 2558 : 1)

ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว ในฐานะเป็นกลไกหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2559 ในภาพรวมสร้างรายได้ 2,510,779 ล้านบาท เป็นรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หรือต่างชาติเที่ยวไทย 1,641,268 ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ หรือไทยเที่ยวไทย 869,510 ล้านบาท และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา พบว่ารายได้รวมจากการท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 11.09 โดยขยายตัวทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งขยายตัวร้อยละ 12.64 และร้อยละ 8.27 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวของไทยเป็นตัวจักรที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนจีดีพีของประเทศ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจไทยหรือมีความสำคัญคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) (กรุงเทพธุรกิจ,ออนไลน์,2560)

แผนภาพที่ 1-1 สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวของไทยในปี 2559



ที่มา : ฐานเศรษฐกิจ, ออนไลน์, 2560

จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์เอาไว้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเห็นได้ชัดในปี 2563 โดยนักเดินทางจากทั่วโลกกว่า 1,600 ล้านคน จะเคลื่อนมาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากถึง 416 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 4 โดยภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้กลุ่มประเทศอาเซียนต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ยังท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่ประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนี้ (กรุงเทพ, ออนไลน์, 2560) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่จะทำให้ภาคการท่องเที่ยวของไทยสามารถยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่าในอนาคตภูมิภาคอาเซียน การท่องเที่ยวจะเติบโตและเป็นภาคธุรกิจหลักที่สร้างรายได้มหาศาลให้กับภูมิภาคนี้ ประกอบกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC ในช่วงปลายปี 2015 ส่งผลให้อาเซียนกลายเป็นตลาดทางเศรษฐกิจการค้าที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ "CLMV" ซึ่งเป็นตัวอักษรย่อตัวแรกของชื่อ 4 ประเทศ ที่ตกลงจะร่วมมือกันในอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม (Cambodia-Laos-Myanmar-Vietnam) โดยกลุ่มประเทศ CLMV เกิดจากการเข้าเป็นสมาชิกใหม่ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งก่อนหน้านี้ได้มีการรวมตัวของ 6 ประเทศอาเซียนอื่น ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นการจัดตั้ง "ประชาคมอาเซียน" จึงเป็นความร่วมมือของ 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างตลาดและเป็นฐานการผลิตร่วม มีความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่น และมีแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร การบริการ การท่องเที่ยว และการจ้างงานในภูมิภาคเป็นที่เด่นชัด กลุ่มประเทศ CLMV เป็นกลุ่มคู่ค้าที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศไทย โดยในปี 2558 CLMV เป็นตลาดส่งออกที่มีส่วนแบ่งถึงร้อยละ 10.4 มีสัดส่วนด้านการลงทุนถึงร้อยละ 10 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทย และสัดส่วนนักท่องเที่ยวจาก CLMV คิดเป็นร้อยละ 10 ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศรวมของไทย ในขณะที่เศรษฐกิจทั่วโลกกำลังซบเซา กลุ่มประเทศ CLMV ที่รวมกับประเทศไทยยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือ growth rate เฉลี่ยระหว่างปี 2554-2557 ที่ร้อยละ 5.8 รายได้เฉลี่ยต่อหัวที่ 2,927 เหรียญสหรัฐฯ ด้วยจำนวนประชากรที่รวมกันกว่า 235 ล้านคน มีสัดส่วนประชากรหนุ่มสาวจำนวนมาก พร้อมกับกำลังซื้อและการบริโภคมหาศาล ทำให้ CLMV นับเป็นกลุ่มประเทศในภูมิภาคที่น่าจับตามอง และเป็นเป้าหมายการค้าการลงทุนของผู้ประกอบการจากทั่วทุกทวีป (ฐานเศรษฐกิจ, ออนไลน์, 2561) ทั้งนี้การผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศ CLMV นั้น ได้มีมาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งศักยภาพและโอกาสของการเติบโตในกลุ่มประเทศ CLMV นั้น จะเป็นแหล่งของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค จึงทำให้กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยมีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนและประกอบธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้น

สำหรับกลุ่มประเทศ CLMV ถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่มีความผูกพันและใกล้ชิดกันทั้งด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาช้านาน ประเทศไทยมีเส้นทางการคมนาคมที่เชื่อมต่อกับหลายประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศไทยทั้งหมด อีกทั้งมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ต่อประเทศไทย เป็นเสมือน Extended Nation ของไทย

เนื่องจากปัจจุบันความเชื่อมโยงทางกายภาพระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV มีความก้าวหน้าไปมาก ส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้าบริการและปัจจัยการผลิต รวมถึงการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV สะดวกมากขึ้น ประกอบกับกลุ่มประเทศ CLMV และไทยมีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกันมายาวนาน ประชาชนจึงมีความใกล้ชิดและเข้าใจกัน ขณะเดียวกันกลุ่มประเทศ CLMV ยังเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากเศรษฐกิจที่เติบโตสูง มีความต้องการและมีทัศนคติเชิงบวกต่อสินค้าและบริการของไทย

จากความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ร่วมมือกับเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ประเทศไทย (ซอฟต์แวร์พาร์ค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) และสมาคมไทยบริการท่องเที่ยว (สทบท.) ได้เปิดเวทีเชื่อมโยงผู้ประกอบการ SME ของไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมี กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม เพื่อเป็นการขยายช่องทางและโอกาสทางการค้าที่เน้นให้เกิดความร่วมมือเพื่อสร้างความแข็งแกร่ง ยกระดับความสัมพันธ์บนพื้นฐานของความเชื่อใจ อีกทั้งยังเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม เพื่อให้เกิด Multi Countries – One Destination ใหม่ๆ ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนำเทคโนโลยีไปใช้ในธุรกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการและสามารถแข่งขันในยุคดิจิทัลได้

ผู้วิจัยมองเห็นว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบในหลายเรื่องๆกับกลุ่มประเทศ CLMV ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น หากไทยสามารถเข้าไปมีบทบาทนำในด้านธุรกิจการท่องเที่ยวหรือภาคธุรกิจอื่นๆ โดยเข้าไปวางรากฐานที่มั่นคงในกลุ่มประเทศ CLMV ตั้งแต่นี้ จะทำให้ไทยสามารถมีบทบาทนำในการเป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางของการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ และเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะได้พัฒนาความสัมพันธ์ และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันร่วมกับกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือทั้งในทวิภาคี และพหุภาคี

นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของไทยที่ต้องเน้นเรื่องการพัฒนาผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการแล้ว ยังต้องมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ทางการท่องเที่ยวที่จะตอบโจทย์ให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีกยาวนานขึ้น และท่องเที่ยวแบบลงลึกมากขึ้น ทั้งยังต้องพิจารณาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้ตรงถึงคนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ไม่เฉพาะแต่เจ้าของโรงแรมหรือร้านอาหารซึ่งจะต้องเป็นการพัฒนาที่เข้าใจไม่ทำลายอัตลักษณ์ และ วิถีของชุมชน และเติบโตไปพร้อมกัน

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และได้เห็นความสำคัญ ของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ ประเทศ และเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มประเทศ CLMV ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีการ เจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างสูง และยังคงคล้องกับยุทธศาสตร์ของประชาคมอาเซียน ในเรื่อง การสร้าง Connectivity ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือทำให้เกิดความร่วมมือกัน ได้ดีและรวดเร็วขึ้น เพราะการท่องเที่ยวเป็นโอกาสทางด้านเศรษฐกิจที่จะก่อให้เกิดรายได้แก่ประชากรของแต่ละประเทศ อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน เพราะฉะนั้นบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย จึงมีความสำคัญ อย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำ การวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV” เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกัน ในกลุ่มประเทศ CLMV ทำให้เกิดการขยายโอกาส สร้างเครือข่ายทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ภายในภูมิภาค นำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าร่วมกันได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้าน การท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่ม ประเทศ CLMV

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับ กลุ่มประเทศ CLMV ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV รวมถึง การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยเป็นการศึกษาจากเอกสารด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของภาครัฐ ภาคเอกชน และ หน่วยงานระหว่างประเทศ รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการ ท่องเที่ยวระหว่างประเทศ CLMVT ทั้งภาครัฐและ เอกชน

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องในงานด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ CLMVT ทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ขอบเขตด้านเวลา การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการระหว่างเดือน ม.ค. – พ.ค.61

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ CLMVT ทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านประสบการณ์ และแนวคิดส่วนบุคคลของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยใช้การค้นคว้า และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากข้อ 2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกันในกลุ่มประเทศ CLMVT เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
3. ทำให้ได้แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

คำจำกัดความ

การท่องเที่ยว	หมายถึง	การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (ไม่มากกว่า 1 ปี ติดต่อกัน) เดินทางด้วยความสมัครใจเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ติดต่อธุระและวัตถุประสงค์ใดๆก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้
กลุ่มประเทศ CLMV	หมายถึง	ประเทศสมาชิกใหม่ในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ “อาเซียน” ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (Cambodia-Laos-Myanmar-Vietnam) โดยกลุ่มประเทศ “CLMV” มีความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่น และมีแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร การบริการการท่องเที่ยว และการจ้างงาน เป็นต้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะและบทบาทที่สำคัญของกลุ่มประเทศ CLMV
2. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย
3. นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV
4. แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในอนาคต
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดของการวิจัย
7. สรุป

ลักษณะและบทบาทที่สำคัญของกลุ่มประเทศ CLMV

กลุ่มประเทศ CLMV ประกอบด้วย 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งประเทศที่กล่าวมาข้างต้นมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ เช่น ทั้งหมดเป็นประเทศท้ายๆ ที่เข้าร่วมอาเซียนในปี 2538, 2540, 2540 และ 2542 ตามลำดับและ เป็นประเทศที่มีการพัฒนาค่อนข้างช้าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาสงครามและความวุ่นวายจากการเมืองภายในประเทศที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ยุคอาณานิคมและสงครามเย็น นอกจากนี้กลุ่มประเทศ CLMV ทั้งหมดยังมีพรมแดนติดกับประเทศไทยอีกด้วย

การลงทุนจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV มีอัตราการเติบโตอย่างก้าวกระโดด ทั้งนี้เนื่องจากนักลงทุนจากชาติต่างๆ ต่างเล็งเห็นศักยภาพของประเทศในกลุ่มดังกล่าว ว่าจะเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ที่ยังสมบูรณ์และต้นทุนการผลิตต่ำ เนื่องจากค่าแรงค่อนข้างถูกตลอดจนมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างชาติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเวียดนามที่ภาครัฐได้พยายามผ่อนคลายนโยบายจำกัดในการลงทุนและส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติมาโดยตลอด นอกจากนี้

สภาพภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีความคล้ายคลึงกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศ จำนวนประชากรส่วนใหญ่ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ล้วนส่งผลให้มีแรงงานที่เพียงพอ และการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันการที่ประเทศกลุ่มนี้เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในประเทศ CLMV มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อกำลังซื้อของประชากรเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้กลุ่มประเทศ CLMV จึงได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก รวมถึงด้านธุรกิจด้านการท่องเที่ยว (วารุณี จันทรมุค, 2557 : 23)

1. ประเทศกัมพูชา

1.1 สภาพภูมิประเทศ ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศไทย) พรมแดนทางทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด ทิศเหนือติดกับจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และประเทศลาว และทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม (ชายแดนติดกับลาว 541 กม. ไทย 803 กม. และ เวียดนาม 1,228 กม. โดยมีชายฝั่งทะเลยาว 443 กม.)

1.2 ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม ประชากรทั้งหมดจำนวน 14.7 ล้านคน แบ่งเป็นเชื้อชาติกัมพูชา 96% มุสลิม 2.2% เวียดนาม 0.4% จีน 0.2% และที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชาวเขารวม 17 เผ่า นับถือศาสนาพุทธ 95% และศาสนาอื่น 5% ในประเทศกัมพูชามารทำบุญประเพณีชาติต่างๆ เหมือนกับประเทศไทย เช่น วันสงกรานต์ เริ่มจากวันที่ 13 เดือนเมษายน ถึง 15 เมษายน

1.3 ภาวะเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ(GDP) ในปี 2553 ของกัมพูชามีมูลค่าถึง 11.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ(GDP Growth) ร้อยละ 4.8 (ปี 2552 ร้อยละ -2.5) จากภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว ทำให้การส่งออกสำเร็จรูป สิ่งทอ รองเท้าเริ่มเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากเดิมที่ลดลงเพราะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นตลาดส่งออกหลักของกัมพูชา และการที่สหรัฐอเมริกายกเลิกการใช้มาตรการ Safeguard ต่อสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากจีน ทำให้ GDP ของกัมพูชา ในปี 2552 หดตัวถึงร้อยละ -2.5 ทั้งนี้ประกอบกับการพัฒนาด้านอสังหาริมทรัพย์ชะลอตัวลง เพราะปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินโลกที่กระทบผู้ลงทุนรายใหญ่ในกัมพูชาอีกด้วย

1.4 นโยบายด้านการค้าต่างประเทศ ในกัมพูชาไม่มีข้อกีดกันทางการค้า โดยใช้ใบอนุญาตหรือโควตานำเข้า ยกเว้นกับสินค้าที่ต้องห้ามตามกฎหมาย หรือสินค้าตามข้อกำหนดต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ยารักษาโรค อัญมณี ทองคำ และกรด เป็นต้น

1.5 โอกาสทางการค้าและปัญหาอุปสรรคที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชา ความต้องการ (Demand) ภายในประเทศ ขึ้นอยู่กับรายได้ของภาคชนบทที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการไหลเวียนของกระแสเงินทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนชุดเจาะน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ

ซึ่งถูกค้นพบนอกชายฝั่งเมื่อปี 2548 กัมพูชาเป็นประเทศที่มีศักยภาพที่ต่างประเทศน่าจะขยายการส่งออกสินค้าให้มากขึ้น โดยภาคต่างประเทศควรให้การสนับสนุนภาคเอกชนเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชาดังนี้

- 1.5.1 สนับสนุนผลักดันการส่งออกสินค้าของประเทศไปยังประเทศกัมพูชาให้มากขึ้น
- 1.5.2 ประสานความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและเอกชนทุกระดับ
- 1.5.3 สนับสนุนและเร่งผลักดันให้ภาคเอกชนประเทศของตนไปลงทุนในต่างประเทศ (Internationalization)
- 1.5.4 ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ
- 1.5.5 ส่งเสริมกิจกรรม In Store Promotion ร่วมกับห้างสรรพสินค้า และผู้นำเข้าในต่างประเทศ
- 1.5.6 จัดคณะผู้แทนการค้า Business Matching ไปเจรจาการค้าในต่างประเทศ
- 1.5.7 จัดกิจกรรมฝึกอบรมสัมมนา

2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1 ลักษณะภูมิประเทศ สปป.ลาว เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งอยู่บนใจกลางของคาบสมุทรอินโดจีน ระหว่างละติจูดที่ 14-23 องศาเหนือ ลองจิจูดที่ 100-108 องศาตะวันออก มีพื้นที่โดยรวมประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นดิน 230,800 ตารางกิโลเมตร พื้นน้ำ 6,000 ตารางกิโลเมตร โดย สปป.ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล เนื่องด้วยตลอดแนวชายแดนของลาว ซึ่งมีความยาวรวม 5,083 กิโลเมตร ล้อมรอบด้วยชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ

2.2 ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม มีประชากรประมาณ 6.8 ล้านคน (2553) รวมประมาณ 49 ชนเผ่า ประกอบด้วย - ลาวลุ่ม (กลุ่มคนเชื้อชาติลาวใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลัก) ร้อยละ 68 - ลาวเทิง (เช่น ชนเผ่าขมุ) ร้อยละ 22 - ลาวสูง (เช่น ชนเผ่าม้ง) ร้อยละ 9 โครงสร้างประชากรอายุ 0-14 ปี จำนวน 2.6 ล้านคน อายุ 15-64 ปี จำนวน 4.0 ล้านคน อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 0.2 ล้านคน อัตราการรู้หนังสือร้อยละ 73.0 สังคม/วัฒนธรรม ชาวลาวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ (ร้อยละ 60 ของชาวลาวทั้งหมด) ควบคู่ไปกับลัทธินับถือผีบรรพบุรุษของชนชาติส่วนน้อยในแถบภูเขาสูง ส่วนชาวลาวันที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม มีจำนวนที่ค่อนข้างน้อยมาก โดยศาสนาคริสต์ ส่วนมากจะมีผู้นับถือเป็นกลุ่มชาวเวียคนามอพยพ และชาวลาเวื้อสายเวียคนาม ส่วนศาสนาอิสลาม พบว่า มีการนับถือในหมู่ชนชาติส่วนน้อย โดยเป็นกลุ่มจีนฮ่อที่อาศัยตามชายแดนด้านติดกับประเทศเมียนมาร์และมีชุมชนมุสลิม ที่มีเชื้อสายเอเชียใต้ และจาม ในเวียงจันทน์

2.3 ภาวะเศรษฐกิจ สปป.ลาวใช้ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม ตั้งแต่ปี 2518 และเริ่มปฏิรูประบบเศรษฐกิจเสรีเมื่อปี 2529 โดยการใช้นโยบายจินตนาการใหม่ (NEM : New Economic Mechanism) เน้นความสำคัญของระบบราคาที่เป็นไปตามกลไกตลาดและการบริหารในเชิงธุรกิจมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศมากขึ้น ในปี 2554-2558 สปป.ลาว จะอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 และได้ตั้งเป้าไว้ว่าจะนำพาประเทศ ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries : LDCs) ให้ได้ภายในปี 2563 สปป.ลาว ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากประเทศต่างๆ ผ่านองค์กรและสถาบันระหว่าง ประเทศ 20 แห่ง องค์กรรัฐบาลและสถานเอกอัครราชทูตประเทศต่างๆ 43 แห่ง องค์กรเอกชนระหว่าง ประเทศ 88 แห่ง เพื่อใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค นำไปสู่การขยายตัวรองรับ การเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากรายรับของรัฐบาลของ สปป.ลาว มีค่อนข้างจำกัด

2.4 โอกาสทางการค้าและปัญหาอุปสรรคโอกาสทางการค้าที่ส่งเสริมการขยายตัว ทางการค้าของ สปป.ลาว

2.4.1 เศรษฐกิจของ สปป.ลาว มีอัตราการเติบโตในระดับสูง GDP Growth ที่ สูงขึ้นทุกปี ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อกำลังซื้อที่มากขึ้นด้วย

2.4.2 รัฐบาลไทยมีนโยบายและกำหนดทิศทางความสัมพันธ์กับประเทศ เพื่อนบ้านที่ชัดเจนและจริงจัง

2.4.3 สปป.ลาว เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจาก Land Lock ไปสู่ Land Link ด้วย เส้นทาง ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ระหว่างเมียนมาร์-ไทย- ลาว- เวียดนาม (ระยะทางในลาว 245 กม.) โดยมีสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เป็นจุดเชื่อมต่อไทย-ลาว ทำให้ ลาวมีทางออกสู่ทะเลทั้งที่ทำเรือแหลมฉบังของไทย และท่าเรือดานังของเวียดนาม ที่ทางเลือกในพัฒนา พื้นที่เศรษฐกิจตามระเบียงเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมต่อระหว่างไทย (อ.เชียง ของจ.เชียงราย) ลาว (แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา) จีน (สิบสองปันนา- กุนหมิง) เส้นทางใน สปป. ลาว ยาวประมาณ 247 กม. แล้วเสร็จเมื่อ ก.พ. ปี 2551 และเส้นทางในจีน แล้วเสร็จในปี 2552 โดยมี สะพานมิตรภาพแห่ง ที่ 4 เป็นจุดเชื่อมต่อไทย-ลาว ทำให้ลาวกลายเป็นสะพานเชื่อมอินโดจีน (Land Bridge) ดังนั้นถนนทุกสายจึงหันมาสนใจการลงทุนทำการค้ากับ สปป.ลาว มากขึ้น เพราะระบบ Logistics ที่มีการเปลี่ยนแปลงการคมนาคมขนส่ง ที่ถ่ายเทได้สะดวกขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการเริ่มมอง สปป.ลาว ทะลุไปยังเวียดนาม และ จีน

2.2.4 สปป.ลาว อยู่ท่ามกลางประเทศเศรษฐกิจดาวรุ่งทางเหนือติดจีน ตะวันตกเป็นไทย ด้านตะวันออกเป็นเวียดนาม (83 ล้านคน) และทางตอนใต้เป็นกัมพูชา เฉพาะตลาดตามรอยตะเข็บชายแดน มีประชาชนไม่ต่ำกว่า 200 ล้านคน กล่าวได้ว่าลาวอยู่ท่ามกลาง “ทะเลคน” รอบด้านเป็นประเทศที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้นหากมีการบริหารจัดการ ที่ดีเป็น โอกาสในการฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็ว

2.2.5 สปป.ลาว จัดอยู่ในประเทศยากจนแต่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีพื้นที่การเกษตรขนาดใหญ่ที่มีค่าเช่าถือครองที่ดินที่ไม่สูงมากนัก และสามารถเช่าได้ในระยะเวลาเวลานานพอสมควร มีแร่ธาตุต่างๆ แทบทุกชนิด เช่น ถ่านหินลิกไนต์ ดีบุก ยิปซัม ตะกั่ว สังกะสี บ็อกไซต์ เหล็ก ทองแดง อัญมณี ไปจนถึงเหมืองทองคำขนาดใหญ่ในเอเชีย ที่รู้จักในนามของเหมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต เป็นเหตุให้นักลงทุนเข้าไปลงทุนกันมากขึ้น

2.2.6 สปป.ลาว มีนโยบายในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ 20,000 เมกกะวัตต์ต่อปี ถือว่าเป็นเบตเตอร์แห่งเอเชีย แต่ปัจจุบันมีการใช้ไปเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น ในขณะที่ทางไทยได้เข้าไปลง MOU เพื่อสร้างเขื่อนซื้อไฟฟ้าจากลาว หลายโครงการอีก 5 ปีข้างหน้ามูลค่าการส่งออกไฟฟ้าของลาวอาจจะเกินดุลการค้ากับประเทศไทย

2.2.7 ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า

2.2.8 โครงการ Contract Farming ทำให้ธุรกิจการเกษตรไทยเข้าไปลงทุนในลาวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ เป็นต้น

2.2.9 มีการเจรจาแผนความร่วมมือทางการค้าระหว่างกระทรวงพาณิชย์แห่งราชอาณาจักรไทย กับกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า สปป.ลาว ในหลายเวทีเพื่อลดปัญหาอุปสรรคทางการค้า อำนวยความสะดวกให้เกิดความตื่นไหลทางการค้าเป็นระยะๆ มากขึ้น

2.2.10 สปป.ลาว มีเสถียรภาพทางการเมือง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง และค่าแรงงานไม่แพงนัก

2.2.11 มีชนเผ่าต่างๆ มากมายทำให้มีความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยว

3. ประเทศเมียนมาร์

3.1 สภาพภูมิประเทศ ประเทศเมียนมาร์ตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ 28 องศา 30 ลิปดา ถึง 10 องศา 20 ลิปดาเหนือ มีพื้นที่ 677,000 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศตั้งอยู่ตามแนวอ่าวเบงกอล และทะเลอันดามัน ทำให้มีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,000 ไมล์ และมีภาคที่สวยงามเก่าแก่กับริชชี่อยู่หลายแห่ง มีชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ติดกับบังคลาเทศและอินเดีย และทางตะวันออกเฉียงเหนือติดกับธิเบตและจีน ส่วนทางตะวันออกติดกับ สปป.ลาว และทางตอนใต้ติดกับไทย รูปพรรณสัณฐานเหมือนกับว่าที่มีหางยาว ล้อมรอบเกือบทั้งหมดคือแนวเทือกเขามหิมา และภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้มียอดเขาสูงอยู่มากมายตามแนวเทือกเขาของเมียนมาร์ และมีหลายยอดที่สูงเกินกว่า 10,000 ฟุต ตามแนวชายแดนหิมาลัย ทางเหนือของเมียนมาร์ที่ติดกับธิเบตเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียกว่า “ฮากกาโบราซี” โดยมีความสูง 19,314 ฟุต ต่ำลงมาจากแนวเขาเหล่านี้เป็นที่ราบกว้างใหญ่ภายในประเทศเมียนมาร์ นอกจากนี้ยังมีที่ราบลุ่มบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำยวาคีที่อุดมสมบูรณ์ทอดยาวลงไปทางตอนใต้ เป็นนาข้าวกว้างใหญ่ ราวกับไม่มีที่สิ้นสุด

3.2 ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม จำนวนประชากรมีประมาณ 58 ล้านคน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 61 คน/ตร.กม. มีประชากรหลายเชื้อชาติจึงเกิดเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อย ประชากรเมียนมาร์ประกอบไปด้วยชาติพันธุ์ ดังนี้ คือ เมียนมาร์ 63% มอญ 5% ยะไข่ 5% กะเหรี่ยง 3.5% คะฉิ่น 3% ไทย 3% ชิน 1% สังคมของ ชาวเมียนมาร์เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส และระบบอุปถัมภ์เป็นอย่างยิ่ง สถานภาพของชายจะสูงกว่าหญิง แต่ขณะเดียวกันเมื่อหญิงแต่งงานแล้วก็สามารถขอหย่าจากสามีได้ เมื่อหย่าแล้วก็กลับมาอยู่ที่บ้านพ่อแม่เหมือนเดิม ในช่วงวัยแต่งงานมักจะแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย พิธีแต่งงานเรียบง่ายไม่ต้องมีพิธีทางศาสนาหรือทางโลก มีแต่การจดทะเบียนสมรส เพื่อประโยชน์ในการแบ่งสินสมรส ผู้หญิงชาวเมียนมาร์จะได้รับสิทธิตามกฎหมายทัดเทียมชายแม้ว่าสถานภาพอื่นๆทางสังคมจะด้อยกว่าก็ตาม แต่กฎหมายก็คุ้มครองสิทธิของผู้หญิงอย่างมาก ตลอดช่วงชีวิตของชาวเมียนมาร์ ได้ยึดมั่นอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากอดีต แม้ว่าในช่วงการตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ชาวอังกฤษจะพยายามเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ชาวเมียนมาร์มีโลกทัศน์แบบสมัยใหม่ แต่ชาวเมียนมาร์ก็ยังคงพึงพอใจที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในค่านิยมแบบเก่า เช่น การแต่งกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นความภาคภูมิใจในความเป็นเมียนมาร์ของตนอย่างเห็นได้ชัด

3.3 ภาวะเศรษฐกิจ ประเทศเมียนมาร์เป็นประเทศกำลังพัฒนาขึ้นต่ำหรือมีรายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ด้านเกษตรกรรมถือว่าเป็นอาชีพหลักของชาวเมียนมาร์ เขตเกษตรกรรมคือ บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเอยวดี และแม่น้ำสะโตง ปลูกข้าวเจ้า ปอกระเจา อ้อย และพืชเมืองร้อนอื่นๆ ภาคกลางตอนบนมีน้ำมันปิโตรเลียม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุกแระหิน สังกะสี และภาคตะวันออกเฉียงใต้ทำเหมืองดีบุก การทำป่าไม้ มีการทำป่าไม้สักทางภาคเหนือ ส่งออกขา และล่องมาตามแม่น้ำเอยวดีเข้าสู่ย่างกุ้ง ด้านอุตสาหกรรมกำลังมีการพัฒนาอยู่บริเวณตอนล่างของประเทศ เช่น ย่างกุ้ง

3.4 นโยบายด้านเศรษฐกิจการค้า ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจากอดีตมาถึงปัจจุบันเมียนมาร์ได้ใช้ระบบเศรษฐกิจหลายระบบ เริ่มจากระบบตลาดเสรี (Free Market System) ระหว่างปี 2429-2491 ในยุคอาณานิคมของสหราชอาณาจักร มาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสมผสาน โดยให้แรงขับเคลื่อนทางการตลาดมีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา ต่อมาระหว่างปี 2505-2531 เป็นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และในปี 2531 จนถึงปัจจุบันหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council : SPDC) ได้กำหนดให้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาด SPDC ได้ปฏิรูปมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ก่อนที่เมียนมาร์จะกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติอย่างชัดเจน ได้มีนโยบายเร่งพัฒนาโครงสร้าง

สาธารณูปโภคพื้นฐานภายในประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกัน ได้แก่ จีน ลาว และไทย ไปพร้อมกัน เพื่อรองรับการเจริญเติบโตภาคเกษตรกรรม และการท่องเที่ยว รัฐบาลเมียนมาร์ได้ดำเนินนโยบายระบบเศรษฐกิจเสรี โดยให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการผลิต การจัดการ รวมทั้งได้เปิดประเทศให้มีการค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยลักษณะของนโยบายด้านการค้าดังนี้

3.4.1 ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ผลผลิตและการส่งออกของพืชเศรษฐกิจบางชนิด เช่น ข้าวธัญพืช ฝ้าย อ้อย งา ถั่ว และดอกทานตะวันเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการได้ผลเต็มที่ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาร์ควบคุมราคาพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้าวและอ้อย

3.4.2 ส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เช่น น้ำมัน (Edible Oil) และกระดาษ เพื่อลดการขาดดุลการค้า และรักษาปริมาณเงินทุนสำรองต่างประเทศ

3.4.3 ขยายภาคอุตสาหกรรมการผลิตให้หลากหลาย โดยรัฐบาลเมียนมาร์ให้การส่งเสริมรัฐวิสาหกิจของเมียนมาร์ ในการผลิตเครื่องจักรยานพาหนะ และอุปกรณ์โทรทัศน์ อุปกรณ์สื่อสาร สิ่งทอเครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำตาลยางผลิตภัณฑ์ สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์จากไม้ อย่างไรก็ตามรัฐบาลเมียนมาร์ ไม่ได้ให้การสนับสนุนในด้านนี้ต่อภาคเอกชน หรือนักลงทุนต่างชาติ

4. ประเทศเวียดนาม

4.1 สภาพภูมิประเทศ ประเทศเวียดนาม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทรอินโดจีน มีพื้นที่ประมาณ 331,150 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรเป็น 260 ตารางกิโลเมตรต่อคน เรียงเป็นรูปตัว S ตามแนวชายฝั่งของทะเลจีนใต้ระหว่างละติจูดที่ 23 องศา 22 ลิปดาเหนือถึง 8 องศา 30 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 102 องศา 10 ลิปดาตะวันออกถึง 109 องศา 29 ลิปดาตะวันออก

4.2 ประชากร/สังคม/วัฒนธรรม ประชากรทั้งหมดมีประมาณ 87.3 ล้านคน มากเป็นอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์) และเป็นอันดับ 13 ของโลก โดยมีสัดส่วนชายต่อหญิงเป็น 50 : 60 อัตราการเติบโตของประชากรโดยเฉลี่ยจากปี 2542-2553 ประมาณปีละ 1.03 ล้านคน หรือ 1.2% ต่อปี ประชากรเวียดนามมีอัตราการรู้หนังสือสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยคาดว่ามีประมาณ 94% กำลังแรงงาน 47.41 ล้านคน เวียดนามนับเป็นประเทศหนึ่งในแถบคาบสมุทรอินโดจีนที่มีชนบทชนบทนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมเก่าแก่ ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน และยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน โดยที่เวียดนามมีความสัมพันธ์กับจีนมาก่อนการปฏิวัติระบบการปกครอง จึงทำให้ความเชื่อ ศิลปะ วิธีการดำรงชีวิต ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ของจีน มีอิทธิพลต่อเวียดนามด้วย

4.3 ภาวะเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2559 ของเวียดนาม มีมูลค่า 104.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปีที่ผ่านมา 6.78 % ภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยวเป็น ภาคการผลิตที่มีอัตราขยายตัวสูงสุด รองลงไปคือภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง ส่วนภาคการเกษตร ขยายตัวน้อยที่สุด และมีสัดส่วน 21% ของ GDP ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง และ ภาคบริการมีสัดส่วน 41% และ 38% ของ GDP ตามลำดับ

4.4 นโยบายการค้าที่สำคัญ นโยบายเศรษฐกิจการค้าของเวียดนามยังคงเป็นไปใน ทิศทางเดิม นับจากการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โดยเหมย” เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้ว ดังจะเห็นได้จากเป้าหมายและทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปี 2549-2553 ข้อหนึ่ง ที่ระบุให้สร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยม เพื่อก้าวสู่ความ เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และทันสมัยภายในปี 2563 เวียดนามมีการปรับตัวให้เข้ากับระบบ เศรษฐกิจแบบเสรีของโลก ทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามมีการเจริญเติบโต และมีรูปแบบที่เป็น สากคอย่างมาก การเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ทำให้เวียดนามต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนกลไกภาครัฐ เพื่อเปิดตลาดสินค้าภาคบริการ การท่องเที่ยว และการลงทุนใน ประเทศให้กับประเทศสมาชิก WTO นโยบายการค้าระหว่างประเทศของเวียดนาม คือ มีการ ส่งเสริมการค้าเสรี โดยรัฐบาลได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการค้า ความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างประเทศ มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเพื่อประสานงานกับบริษัท การค้าต่างประเทศของรัฐ และบริษัทเอกชน ในการติดต่อการค้ากับต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเวียดนาม ยังคงมีนโยบายปกป้องการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติ ภายในประเทศ รวมทั้งคุ้มครองกิจการภายในประเทศ โดยมีมาตรการควบคุมทั้งด้านส่งออกและ นำเข้า เช่น การควบคุมการส่งออก และนำเข้าสินค้าบางประเภท และการกำหนดโควตาการส่งออก และนำเข้าสินค้าบางประเภท เป็นต้น อีกทั้งกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศของเวียดนามให้การ รับประกันว่าจะให้การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันต่อนักลงทุนต่างชาติที่ลงทุนใน เวียดนามในด้านต่างๆ ดังนี้

4.4.1 ไม่มีการยึดทรัพย์สินหรือ โอนกิจการลงทุนของต่างประเทศเป็นของรัฐ ตลอดช่วงระยะเวลาของการลงทุน

4.4.2 ให้การรับประกันว่าจะปกป้องสิทธิในทรัพย์สินอุตสาหกรรม และ ผลประโยชน์ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในเวียดนาม

4.4.3 รัฐบาลจะปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนอย่างสมเหตุสมผล หากมี การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุน

4.4.4 รัฐบาลรับประกันการให้สิทธิการโอนย้ายไปต่างประเทศได้แก่ กำไรจากการดำเนินธุรกิจ เงินที่ได้รับจากการจัดเตรียมเทคโนโลยีและบริการ เงินต้นและดอกเบี้ยของเงินกู้จากต่างประเทศในระหว่างดำเนินกิจการลงทุน เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย รายได้หลังหักภาษีรายได้ของแรงงานต่างชาติที่ทำงานในเวียดนาม

4.4.5 เมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ร่วมทุน หรือระหว่างบริษัทต่างชาติกับสถาบันใดๆ ของเวียดนาม และไม่สามารถตกลงกันได้ สามารถเสนอให้อนุญาตตุลาการหรือองค์กรอื่นๆ ตามที่ตกลงกันเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมได้

4.4.6 อนุญาตให้บริษัทต่างชาติดำเนินการลงทุนได้ 50 ปี และสามารถต่อเวลาได้ถึง 70 ปี

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

1. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นภารกิจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 เป็นแผนพัฒนาฉบับแรกของประเทศ และสิ้นสุดในปี 2559 และเพื่อให้การท่องเที่ยวมีการบริหารและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 5 ปีถัดไป ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มี ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป จึงนับเป็นโอกาส อันดีที่ประเทศไทยจะได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) บนพื้นฐานของหลักการดังกล่าว เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน

2. สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้คำนึงถึงบริบทของประเทศไทย ในการพัฒนาภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบองค์รวม โดยสรุปจากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิที่ได้สำรวจความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการดำเนินการตาม 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

- 2.1 การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559
- 2.2 การศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทการท่องเที่ยวของประเทศและของโลก
- 2.3 การทบทวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศคู่แข่งและประเทศต้นแบบรายสำคัญ
- 2.4 การทบทวนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ ที่

เกี่ยวข้อง

2.5 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ประชาสังคม ผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาการท่องเที่ยว การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อข้อเสนอ วิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 และข้อเสนอร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564) ทั้งนี้ได้เน้นกระบวนการทำงานที่ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตั้งแต่สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทำงานผ่านกลไกการมีส่วนร่วมจากผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564) ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และคณะทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้ได้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุล และยั่งยืน

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้าง พัฒนา และปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการ ให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ ในประเทศไทย รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำคุณภาพ ของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการระดับโลกสากล

2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งใน เชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี

และสิ่งแวดลอมในระดับพื้นที่ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ การส่งเสริมสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนผู้ประกอบการ ให้ใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการ การดูแลรักษาและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้ง เขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ที่มีศักยภาพ การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรอง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น และการส่งเสริมความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว ได้แก่ การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำปีในพื้นที่ต่างๆ การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ (Man - Made Attractions) เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวโดยพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดานระบบขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่นๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทุพพลภาพ (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

3. ระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัย ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยว

1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้อง กับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการ ของตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวสนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะ ขึ้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทาง การลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

1. เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การทำการตลาดเป้าหมายและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว ผ่านช่องทางต่างๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทย ข้อควรปฏิบัติ เพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

2. ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว กลุ่มต่างๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง - บน (มีรายได้ ส่วนบุคคลสูงกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐต่อปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพ และการทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ

3. ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” บนสินค้า และบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้ สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกลาง อาทิ การจัดกิจกรรม เทศกาล และงานประเพณีประจำถิ่น ในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริม การขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ได้แก่ การสร้างค่านิยม การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มสุภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการใช้จ่าย ช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี

5. ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำตลาด ด้วยการส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ ทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่าง ภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอด แอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแล บริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้าง การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ขับเคลื่อนแผนและการปฏิบัติงานที่ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ พัฒนาระบบการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ

เอกชนและ ประชาชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ จัดสรรงบประมาณและบุคลากร ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของหน่วยงานในทุกกระดับ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการ พัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - based Tourism: CBT) จัดให้มี แผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการสภาวะวิกฤต ด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

2. ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการทบทวนแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบ ด้านการท่องเที่ยว ต่างๆ ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

3. สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชน และการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการ ท่องเที่ยว อาทิ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนต่างๆ และการจัดตั้งหน่วย บริหารและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดทำ Tourism Intelligence Center และสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลกลาง แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ใช้งาน

4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสาน ความร่วมมือกับนานาประเทศ ในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยง ภายใต้อกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ เช่น APEC ASEAN GMS ACMECS IMT - GT สนับสนุนให้ตัวแทนประเทศไทยในองค์กรและหน่วยงานต่างๆ มีบทบาทในเวทีนานาชาติ เพื่อ ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว ในระดับภูมิภาค เช่น การลดขั้นตอนการเดินทางเข้าประเทศ การตรวจลงตราและใบขับขี่ที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาค เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในรูปแบบเมืองพี่เมืองน้องด้านการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ ส่งเสริมความ ร่วมมือด้านการท่องเที่ยว บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ แนวตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North South Economic Corridor: NSEC) และส่งเสริม การตลาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศ ตามกรอบความร่วมมือระหว่าง ประเทศต่างๆ

สรุป จะเห็นได้ว่าสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาคือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และ

โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างความสะดวกของการพัฒนา ทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน และการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของ การลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน รวมถึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศ ในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) สามารถใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่วิสัยทัศน์ที่คาดหมาย ได้อย่างแท้จริง

นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV

1. ประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชา เป็นประเทศหนึ่งในจำนวนสมาชิกของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีกรุงพนมเปญ เป็นเมืองหลวง และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ อาชีพหลักของชาวกัมพูชา คือ เกษตรกรรม ปัจจุบันกัมพูชาได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสังคมนิยม เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันคือ สมเด็จพระบรมนาถโรดม สีหมุนี ขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2547 และมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำประเทศ คือ สมเด็จฮุน เซน หลังจากเปิดประเทศ ทำให้กัมพูชาต้องบูรณะประเทศขึ้นใหม่ ในเกือบทุกด้าน ดังนั้นจึงทำให้ประชากรภายในประเทศเกิดความต้องการสินค้าด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จากการที่กัมพูชามีความจำเป็นต้องพัฒนาประเทศโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจดังกล่าว จึงได้ออกนโยบายส่งเสริมด้านการลงทุน ให้ต่างชาติหันเข้ามาลงทุนในกัมพูชามากขึ้น

สำหรับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชา ทางรัฐบาลกัมพูชาเตรียมพัฒนาแผนท่องเที่ยวภายในประเทศแบบเชิงรุก โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดด้านเศรษฐกิจและท่องเที่ยวสำคัญ คือ พนมเปญ เสียมราฐ และสีหนุวิลล์ ซึ่งจังหวัดหลังกำลังพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวชายทะเลแห่งใหม่ที่สำคัญของประเทศในอนาคต โดยให้หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันรอบด้าน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เดินทางเข้ามามากขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดเสียมราฐซึ่งถือเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญที่สุดของกัมพูชา ที่ปัจจุบันรัฐบาลต้องการฟื้นฟูก่อนนักท่องเที่ยวจากยุโรป อาทิ กลุ่มสแกนดิเนเวียให้คืนกลับมายังประเทศมากขึ้น ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจในยุโรปเริ่มฟื้นตัวแล้วในขณะนี้ จากเดิมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้หายไป รวมถึงขยายกลุ่ม

นักท่องเที่ยวจากชาติอาเซียนและจีนที่เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น จากนโยบายดังกล่าวเพื่อต้องการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามายังจังหวัดเสียมราฐให้ได้ในทุกรูปแบบการเดินทาง ทั้งทางบก อากาศ และทางน้ำ ซึ่งอย่างหลังมองว่าจะเป็โอกาสสำคัญของธุรกิจให้บริการเรือสำราญ ที่จะสามารถขนส่งนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเข้ามายังเสียมราฐได้มากขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางกลุ่มเรือสำราญจากญี่ปุ่น สิงคโปร์ ให้วางเสียมราฐเป็นเดสทินชันเพิ่ม จากเดิมที่จะเดินเรือผ่านไปเวียดนาม ขณะเดียวกันเอกชนภาคธุรกิจการท่องเที่ยวกับพูชายังจะเร่งออกตลาดในต่างประเทศร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือในกิจกรรมทราเวลมาร์ท พร้อมจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวต่างๆ ให้สมาชิกในกลุ่มกาดาร์แอร์เวย์ส เพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวจากชาติต่างๆ ให้เข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น โดยปัจจุบันได้มีการเร่งพัฒนาปรับปรุงสนามบินนานาชาติทั้ง 3 แห่ง คือ สนามบินนานาชาติพนมเปญ สนามบินนานาชาติเสียมราฐ และสนามบินนานาชาติสีหนุวิลล์ สำหรับปีพ.ศ.2560 ที่ผ่านมา กัมพูชามีนักท่องเที่ยวราว 3 ล้านคน และจากนโยบายผลักดันการท่องเที่ยวที่รัฐบาลของกัมพูชาได้วางเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มเป็น 5 ล้านคนในปี 2561 ส่งผลให้มีธุรกิจการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งสายการบินรายใหม่ อาทิ ออลนิปปอนแอร์เวย์ส ประเทศญี่ปุ่น และธุรกิจโรงแรมที่จะเข้ามาเปิดให้บริการห้องพักเพิ่มไม่ต่ำกว่าอีก 500 ห้องในจังหวัดเสียมราฐ

สรุป กัมพูชาเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นที่สนใจจากนักลงทุนต่างชาติเป็นอย่างมากประเทศหนึ่งในแถบอาเซียน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายสนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชน รวมทั้งการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนของต่างชาติมากขึ้น ประกอบกับ ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีการท่องเที่ยวโดดเด่นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนกัมพูชามากที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่เป็นพันปีอย่างปราสาทนครวัด เป็นต้น แต่สาระสำคัญของนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวของกัมพูชา คือพัฒนาภาคการบริการและผลิตทรัพยากรบุคคลเป็นแรงงานที่มีคุณภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ดังนั้นรัฐบาล สปป.ลาว จึงได้มีนโยบายและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.1 แผนนโยบายรวมของรัฐบาลลาวเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 นโยบายหลัก ดังนี้

- 2.1 เปิดกว้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับต่างประเทศ
- 2.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชากร โดยเฉพาะชนเผ่าต่างๆ และเน้นการผลิตภายในประเทศ
- 2.3 ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เผยแพร่จารีตประเพณีที่งดงาม เชื้อชาติ อนุรักษ์วัตถุโบราณ ปูนูนียสถานและ ประวัติศาสตร์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม
- 2.4 สร้างงานในระบบเศรษฐกิจและกระจายรายได้แก่ประชากร โดยเฉพาะชนเผ่าต่างๆ
- 2.5 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและเป็นมิตรกับทุกประเทศบนพื้นฐานนโยบายการต่างประเทศของรัฐว่าด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.2 นโยบายส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวใน สปป. ลาว

บนพื้นฐาน 5 นโยบายหลักของรัฐบาลลาว เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวลาวนั้น พวกข้าพเจ้ายังมีนโยบายที่ละเอียดเชิงลึกอีก เพื่อส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวลาว เช่น กฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวที่ได้ผ่านสภา และประกาศใช้ในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2548 อยู่ในภาคที่ 6 ว่าด้วยธุรกิจท่องเที่ยว มาตรา 63 ซึ่งได้กำหนดกิจการธุรกิจการท่องเที่ยวประกอบด้วย

- 2.2.1 ธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2.2 ธุรกิจนำเที่ยว
- 2.2.3 ธุรกิจรับ-ส่งนักท่องเที่ยว
- 2.2.4 ธุรกิจพักรแรม
- 2.2.5 ธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร
- 2.2.6 ธุรกิจฝึกอบรมการนำเที่ยว
- 2.2.7 ธุรกิจที่ปรึกษาการท่องเที่ยว
- 2.2.8 ธุรกิจสถานที่บันเทิง
- 2.2.9 ธุรกิจของที่ระลึกและอื่นๆ

ในการก่อตั้งและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวใน มาตรา 64 ของกฎหมายการท่องเที่ยวได้ระบุว่า บุคคล หรือนิติบุคคลภายในประเทศที่จะจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักๆ ดังนี้ :

1. ต้องเป็นคนสัญชาติลาว, คนต่างด้าวและ/หรือคนไม่มีสัญชาติที่มี ภูมิลำเนาอยู่ สปป.ลาว
2. มีความสามารถดำเนินการ
3. ไม่เคยถูกโทษทางอาญา

4. ไม่เป็นบุคคลที่ล้มละลาย ซึ่งยังไม่พ้นจากช่วงระยะห้ามดำเนินธุรกิจ
5. บุคคล หรือนิติบุคคลต่างประเทศ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวในบางกิจกรรมที่สงวนไว้ให้แก่คนลาว อาทิ พนักงานนำเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวภายในประเทศ ธุรกิจนำเที่ยวพื้นที่เฉพาะสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง, บ้านพัก และห้องพัก
6. บุคคล หรือนิติบุคคลต่างประเทศ มีสิทธิ์จัดตั้งวิสาหกิจ เพื่อดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวในสปป.ลาว ในกิจการต่างๆ เช่น โรงแรม, รีสอร์ท, ร้านอาหาร, แหล่งท่องเที่ยว สำหรับธุรกิจนำเที่ยวระหว่างประเทศ รัฐอนุญาตให้นิติบุคคลต่างประเทศลงทุนร่วมกับการลงทุนภายในประเทศได้ แต่ต้องมีทุนทั้งหมด 5,000,000,000 กีบ (ห้าพันล้านกีบ) หรือ ประมาณ 18.5 ล้านดอลลาร์
ต่างประเทศลงทุนต่ำสุดไม่น้อยกว่า 30 % และสูงสุดไม่ให้เกิน 70 % ของมูลค่าการลงทุนในสาขาธุรกิจท่องเที่ยว และต้องมีเงินค้ำประกันในธนาคารของสปป.ลาว 300,000,000 กีบ หรือประมาณ 1.2 ล้านดอลลาร์ หากบริษัทท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เป็นบุคคล หรือนิติบุคคล หรือนิติบุคคลลาวลงทุนแต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น ต้องมีทุนทั้งหมด 2,000,000,000 กีบ (สองพันล้านกีบ) หรือประมาณ 7.4 ล้านดอลลาร์ และต้องมีเงินค้ำประกันอยู่ธนาคารในสปป.ลาว จำนวน 100,000,000 กีบหรือประมาณ 370,000 บาท

2.3. แผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว ประกอบด้วย 7 แผนงาน ดังนี้

2.3.1. แผนการจัดตั้งบุคลากร

- 2.3.1.1 ปรับปรุงองค์กร พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรของส่วนกลางและท้องถิ่นให้มีความแข็งแกร่ง
- 2.3.1.2 จัดส่งพนักงานแกนนำและพนักงานคุ้มครองไปทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนบทเรียนกับต่างประเทศ
- 2.3.1.3 พัฒนาบุคลากรในสาขาการท่องเที่ยว เช่น พนักงานแกนนำ พนักงานคุ้มครอง และนักวิชาการทุกระดับอยู่ภายในและต่างประเทศ

2.3.2. แผนงานการจัดทำแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- 2.3.2.1 ตรวจสอบและประเมินแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งดำเนินการให้ได้รับประสิทธิผลด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2.3.2.2 ดำเนินการต่อในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ยังไม่ได้รับสำรวจเพื่อลงทะเบียนการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2.3.2.3 พัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค

ภาคเหนือ

1. เส้นทางท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา-บ่อแก้ว-เส้นทาง R 3
2. เส้นทางท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา-อุ้มไซย-หลวงพระบาง
3. เส้นทางท่องเที่ยวตามลำแม่น้ำโขงตอนเหนือ บ่อแก้ว-หลวงน้ำทา-ต่อไปยังจีนตอนใต้
4. เส้นทางท่องเที่ยวตามลำแม่น้ำโขง บ่อแก้ว-อุ้มไซย-หลวงพระบาง
5. เส้นทางท่องเที่ยวหลวงพระบาง-เชียงขวาง-หัวพัน
6. ประสานบูรณาการกับแผนงานและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมต่อกับแนวทางภาคเหนือ เช่น ถนน สนามบินและอื่นๆ

ภาคกลาง

1. ประสานบูรณาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในนครหลวงเวียงจันทน์ เขตเมืองวังเวียง อ่างน้ำจิม และภูเขาควายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบ
2. การท่องเที่ยวตามเส้นทางหมายเลข 8 12 และ 9 เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเวียดนามและไทย
3. พัฒนาจุดบริการท่องเที่ยวตามเส้นทางหมายเลข 9 โดยใช้ทุนช่วยเหลือแบบให้เปล่าขององค์การ JICA

ภาคใต้

1. วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวน้ำตกคอนพะเพ็ง น้ำตกหลี่ผี เขตภูเพียง บอละเวณ วัดพู-จำปาสัก เขตตาดเลาะเซเส็ด และแขวงสาละวัน
2. พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมต่อ 4 แขวงภาคใต้กับเวียดนาม กัมพูชา และในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมพัฒนาและสามเหลี่ยมมรกต

2.3.3 แผนการโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

- 2.3.3.1 จัดตั้งสภาส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจ
- 2.3.3.2 เข้าร่วมงานแสดงการท่องเที่ยว
- 2.3.3.3 ผลักดัน ส่งเสริม และปรับปรุงการโฆษณาให้แข็งแกร่ง

2.3.4 แผนงานคุ้มครองธุรกิจท่องเที่ยว

- 2.3.4.1 เร่งรัดการออกข้อกำหนด ปรับปรุงระเบียบการ และข้อกำหนดต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ความเป็นจริง

2.3.4.2 ผลักดันและประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุง และ จัดเตรียมเงื่อนไขในการเปิดด่านเพิ่ม พร้อมทั้งยกระดับการบริการของด่านสากล นำไปสู่การ เข้า-ออกเมืองให้มีความสะดวกและรวดเร็วด้วยอัตราที่ต่ำ และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

2.3.5 แผนงานร่วมมือกับสากล

สืบต่อการจัดตั้งโครงการและแผนการที่ได้มีข้อตกลงความร่วมมือใน กรอบอาเซียน อนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง สามเหลี่ยมพัฒนา สามเหลี่ยมมรกต ระเบียบเศรษฐกิจแนว ตะวันออก-ตะวันตก ระเบียบเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ และร่วมมือสองฝ่ายกับประเทศอื่นๆ

2.3.6 แผนงานส่งเสริมการลงทุน

ประสานบูรณาการร่วมกับกระทรวงแผนการและการลงทุน และ ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดบุริมสิทธิการลงทุนก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการ ท่องเที่ยว เช่น ถนนเพื่อเชื่อมต่อระหว่างแขวง เส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางเชื่อมต่อระหว่าง ประเทศ การปรับปรุงและการก่อสร้างสนามบิน การก่อสร้างท่าเรือและระบบการขนส่งทางน้ำใน พื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวชายฝั่งสูง รวมทั้งขยายระบบโทรคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา และอื่นๆ

2.3.7 การลงทุนของภาคเอกชน

บูรณาการร่วมกับกระทรวงแผนการและการลงทุน และภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนของภาคเอกชนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน การท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม บ้านพัก รีสอร์ท ร้านอาหาร การขนส่ง การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว การผลิตเครื่องหัตถกรรมและอื่นๆ

สรุป รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เห็นความสำคัญ และสนับสนุน การท่องเที่ยว โดยยกระดับให้งานการท่องเที่ยวเข้ามาบรรจุในแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจ และ สังคม โดยการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีความสอดคล้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นของประเทศลาว โดยอาศัยที่ตั้ง ความ สวยงามและอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา ที่เป็นอารยธรรม อันดิงาม ของขประเทศลาวเป็นจุดขาย เนื่องจากการท่องเที่ยว เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ต้องใช้งบประมาณในการลงทุนสูงมากนัก จากนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยว และคนในชุมชน ท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

3. ประเทศเมียนมาร์

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีศักยภาพในเมียนมาร์ที่นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจ เนื่องจากเมียนมาร์มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งในเชิงภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบกับ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลเมียนมาร์อย่างจริงจังภายหลังจากเมียนมาร์เปิดประเทศ ทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาเมียนมาร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2556 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเมียนมาร์เติบโตแบบก้าวกระโดด สะท้อนได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเมียนมาร์มีจำนวนกว่า 2.04 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 93 จากปี 2555 และสามารถทำรายได้เข้าประเทศ 926 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากราว 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2555 อีกทั้งยังทำให้เกิดการจ้างงานในประเทศราว 300,000 ตำแหน่ง นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทาง มาเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียโดยเฉพาะ ไทย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย และสิงคโปร์ คิดเป็น รวร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด มีระยะเวลาเข้าพักเฉลี่ย 7 วัน และมีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวัน เฉลี่ย 145 ดอลลาร์สหรัฐ รัฐบาลเมียนมาร์เล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในฐานะแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ จึงกำหนดเป้าหมายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ให้ได้ร้อยละ 7 ต่อปี อีกทั้งช่วยลดความยากจนและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ผ่านการจ้างงาน โดยได้จัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวปี 2556-2563 (Myanmar Tourism Master Plan 2013-2020) เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเมียนมาร์ให้มีมาตรฐานระดับสากล ซึ่งรัฐบาลเมียนมาร์ได้เสนอ แผนแม่บทดังกล่าวในการประชุม World Economic Forum on East Asia ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเนย์ปีดอว์ เมืองหลวง ของเมียนมาร์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2556

3.1 แผนแม่บทการท่องเที่ยวปี 2556-2563 ของประเทศเมียนมาร์

การจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวปี 2556-2563 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเมียนมาร์ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดมากยิ่งขึ้น โดยเร่งพัฒนาบุคลากร หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ และระบบคมนาคมขนส่ง รวมทั้ง สนับสนุนการลงทุนในธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญ ทั้งนี้ ภายใต้อันตรายแม่บทดังกล่าวประกอบด้วย โครงการพัฒนาจำนวน 38 โครงการ มูลค่ารวม 486.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยรัฐบาลเมียนมาร์จะได้รับการสนับสนุน ด้านเงินทุนจากรัฐบาลนอร์เวย์และธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ครอบคลุม 6 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

3.1.1 การปรับปรุงด้านกฎระเบียบ

3.1.1.1 ทบทวนกฎหมายการท่องเที่ยวของเมียนมาร์ปี 2536 เพื่อให้ทันสมัยและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.1.1.2 ปรับปรุงกระบวนการออกวีซ่าเข้าประเทศให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

3.1.1.3 ปรับปรุงขั้นตอนการออกใบอนุญาตการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร บริษัททัวร์ และไกด์นำเที่ยว

3.1.1.4 จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลด้านการท่องเที่ยว (Tourism Executive Coordination Board) เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างกระทรวง หน่วยงาน และสมาคม

3.1.2 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

3.1.2.1 ริเริ่มการเรียนการสอนหลักสูตรการท่องเที่ยวในระดับมัธยมศึกษา

3.1.2.2 สร้างพันธมิตรกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆ ในอาเซียน

3.1.2.3 จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการท่องเที่ยวเคลื่อนที่

3.1.3 การสร้างความแข็งแกร่งของระบบรักษาความปลอดภัย

3.1.3.1 จัดตั้งหน่วยตำรวจท่องเที่ยวเพื่อดูแลเรื่องการให้บริการและดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

3.1.3.2 อบรมและให้ความรู้เพื่อป้องกันการค้าเด็กและการท่องเที่ยวเพื่อประเวณี

3.1.3.3 กำหนดแผนป้องกันภัยพิบัติและแผนอพยพสำหรับนักท่องเที่ยว

3.1.4 การส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

3.1.4.1 กำหนดแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คุ้มครอง

3.1.4.2 กำหนดแผนการเดินทางสำหรับการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร การเดินทางแสวงบุญ และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE) เป็นต้น

3.1.4.3 กำหนดให้โครงการก่อสร้างโรงแรมเป็นโครงการเร่งด่วน

3.1.4.4 ให้สิทธิประโยชน์สำหรับโครงการท่องเที่ยวที่ใช้เทคโนโลยีสีเขียวและโครงการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Barrier-free tourism) ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่และตอบสนอง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ

3.1.5 การยกระดับและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3.1.5.1 ขยายสนามบินในกรุงเนย์ปีดอว์และเมืองมัณฑะเลย์ เพื่อรองรับจำนวนเที่ยวบินที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

3.1.5.2 พัฒนาเส้นทางสายรองในพื้นที่การท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ เมืองพุกาม (Bagan) ทะเลสาบ Inle เมือง Kyaington และชายหาด Ngapali

3.1.5.3 ก่อสร้างศูนย์การจัดนิทรรศการและการประชุม (MICE) ในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ เมืองย่างกุ้ง เมืองมัณฑะเลย์ เมืองพุกาม และทะเลสาบ Inle

3.1.5.4 ปรับปรุงสะพานเทียบเรือในแม่น้ำพุกามเพื่อรองรับเรือท่องเที่ยวให้มากขึ้น

3.1.5.5 ปรับปรุงด้านการจัดการอนามัยบริเวณโดยรอบทะเลสาบ Inle

3.1.5.6 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมือง Kyaikhto ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระราชอุทยานทร์แวน

3.1.5.7 ปรับปรุงเส้นทางเข้าสู่ชายหาด Ngapali ซึ่งรวมถึงการก่อสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้าน Lontha และ ถนนเชื่อมต่อสนามบิน Thandwe และหมู่บ้าน Ngapali

3.1.5.8 ปรับปรุงเส้นทางเชื่อมเมืองย่างกุ้งกับเมืองสำคัญอื่นๆ อาทิ เมือง Patheingyi เมือง Chaungtha และเมือง Ngwesaung

3.1.6 การสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าด้านการท่องเที่ยวของเมียนมาร์

3.1.6.1 วางยุทธศาสตร์การตลาดใหม่และการวางตำแหน่งทางการตลาดของการท่องเที่ยวเมียนมาร์ในตลาดโลก

3.1.6.2 ปลุกจิตสำนึกให้คนในชาติตระหนักถึงความสำคัญของการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการให้บริการ ด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ นอกจากโครงการพัฒนาทั้ง 38 โครงการที่ครอบคลุม 6 ยุทธศาสตร์หลักข้างต้นแล้ว การดำเนินการต่างๆ ภายใต้แผนแม่บทการท่องเที่ยวของเมียนมาร์ปี 2556-2563 รัฐบาลเมียนมาร์จะให้ความสำคัญใน 7 ประเด็นหลัก คือ ความเท่าเทียมกันทางเพศ ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน การนำนวัตกรรมทาง การเงินไปใช้อย่างเหมาะสม ความร่วมมือในระดับภูมิภาค การให้บริการผู้ค้าโอกาสและผู้พิการ และการรับฟังความเห็น และการมีส่วนร่วม โดยตั้งเป้าเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเมียนมาร์เป็น 3 ล้านคน ในปี 2558 และ 7.5 ล้านคนในปี 2563 นอกจากนี้ ยังตั้งเป้าเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเป็น 1 หมื่นล้าน ดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2563

3.2 โอกาสการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเมียนมาร์ที่มีแนวโน้มสดใสทำให้นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุนใน ธุรกิจ โรงแรมและบริการที่เกี่ยวข้องในเมียนมาร์มากขึ้น ซึ่งรวมถึงเครือโรงแรมยักษ์ใหญ่ของโลก อาทิ Accor, Best Western, Hilton และ Shangri-La ที่ได้เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์แล้ว ปัจจุบัน โครงการลงทุนในธุรกิจ โรงแรมของ นักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์ มีทั้งสิ้น 39 โครงการ ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว 30 โครงการ และอีก 6 โครงการ กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ขณะที่อีก 3 โครงการเพิ่งได้รับใบอนุญาตการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission : MIC) โครงการลงทุนส่วนใหญ่เป็นของ นักลงทุน สิงคโปร์ จำนวน 14 โครงการ รองลงมา คือ ไทย 10 โครงการ ญี่ปุ่น 6 โครงการฮ่องกง 4 โครงการ มาเลเซีย 2 โครงการ ทั้งนี้ ข้อมูลล่าสุดของ Ministry of Hotels and Tourism ของเมียนมาร์ ระบุว่าในปี 2556 ที่พักในเมียนมาร์ซึ่ง รวมถึงโรงแรม โมเต็ล และเกสต์เฮาส์ มีทั้งสิ้น 923 แห่ง มีห้องพักรวมกันทั้งสิ้น 34,834 ห้อง โดยที่พักส่วนใหญ่ อยู่ในเมืองย่างกุ้ง จำนวน 232 แห่ง มีห้องพักรวม 10,175 ห้อง รองลงมา คือ เมืองมัณฑะเลย์ จำนวน 104 แห่ง มีห้องพักรวม 4,439 ห้อง กรุงเนย์ปีดอว์ จำนวน 50 แห่ง มีห้องพักรวม 4,030 ห้อง และเมืองพุกาม จำนวน 77 แห่ง มีห้องพักรวม 2,386 ห้อง โดยที่พักทั้ง 923 แห่งแบ่งเป็น โรงแรมระดับ 5 ดาว จำนวน 5 แห่ง โรงแรมระดับ 4 ดาว จำนวน 17 แห่ง โรงแรมระดับ 3 ดาว จำนวน 83 แห่ง โรงแรมระดับ 2 ดาว จำนวน 116 แห่ง โรงแรม ระดับ 1 ดาว จำนวน 102 แห่ง และ Certificated Hotel จำนวน 599 แห่ง จากข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า เมียนมาร์ยังขาดแคลนที่พักระดับบน ทำให้ในฤดูกาลท่องเที่ยวในช่วงเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ห้องพักใน โรงแรมที่ได้มาตรฐานมักไม่เพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยว จึงเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนทำธุรกิจ โรงแรมที่มีคุณภาพดีและ ให้บริการครบวงจร รวมทั้ง Boutique Hotel ซึ่งผู้ประกอบการไทย มีความชำนาญเป็นอย่างดี ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าไปลงทุนในธุรกิจ โรงแรมและบริการที่เกี่ยวข้องในเมียนมาร์ควรศึกษา กฎระเบียบ ด้านการลงทุนให้รอบด้าน ซึ่งภายใต้กฎหมายลงทุนต่างชาติฉบับใหม่ (New Foreign Investment Law) กำหนดระยะเวลาการเข้าที่ดินได้นานถึง 50 ปี และสามารถต่ออายุได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 10 ปี อีกทั้งยังกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ 100% ในกลุ่มโรงแรมระดับ 3-5 ดาว เท่านั้น ส่วนการลงทุนในกลุ่มโรงแรม ระดับ 1-2 ดาว ต้องลงทุนในรูปแบบ Joint Venture กับชาว เมียนมาร์ ขณะที่การลงทุนในธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธุรกิจสปา ต้องเปิดดำเนินการใน โรงแรม ระดับ 3-5 ดาว รวมทั้ง Boutique Hotel นอกจากนี้ ผู้ประกอบการ ควรศึกษาและให้ความสนใจกับ ประเด็นต่างๆ อย่างละเอียดรอบคอบ อาทิ กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ความหลากหลายของชนชาติและ วัฒนธรรมในเมียนมาร์ ความเสี่ยงด้านต้นทุน โดยเฉพาะราคาที่ดินในเมือง เศรษฐกิจสำคัญที่อยู่ใน ระดับสูง และความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้าและน้ำประปา เพื่อให้การเข้าไปลงทุนใน เมียนมาร์ประสบความสำเร็จ

สรุป รัฐบาลของประเทศเมียนมาร์ได้กำหนดเป้าหมายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเร่งการพัฒนาบุคลากร สถานที่ท่องเที่ยว ระบบคมนาคมขนส่ง และการโรงแรมเมืองที่น่าลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าปัญหาสำคัญคือจำนวนโรงแรมและที่พัก ซึ่งคาดว่าความต้องการที่พักจะสูงขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนโรงแรมที่พักให้เพียงพอต่อความต้องการและรองรับการเติบโตในอนาคตโดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว จากข้อมูลของทางการเมียนมาร์ระบุว่า ปัจจุบันเมียนมาร์มีโรงแรมที่ต่างชาติลงทุนมากกว่า 36 แห่งซึ่งบางส่วนกำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง มีห้องพักทั้งสิ้น 28,291 ห้อง ในจำนวนนี้ 8,000 ห้องอยู่ในนครย่างกุ้ง ซึ่งได้มาตรฐานสากลเพียง 1 ใน 4 โดยเขตโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในกรุงเนปีดอว์ อย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ พะโค ยะไข่ เมาะละหม่ง พุกาม ตองยี ซองตา สามเหลี่ยมทองคำ และเงาซอ ซึ่งทางการเมียนมาร์วางแผนที่จะเพิ่มจำนวนเขตโรงแรมที่พักและร่วมพัฒนาโครงการโรงแรมให้ได้มาตรฐานสากลกับบริษัทต่างชาติ เมียนมาร์นั้นยังขาดโรงแรมที่มีคุณภาพดีและให้บริการครบวงจร เช่น สปา ฟิตเนส และร้านขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเมียนมาร์มีแนวโน้มที่สดใสและนับว่าเป็นโอกาสที่น่าสนใจของธุรกิจท่องเที่ยวไทยและบริการที่เกี่ยวข้องที่จะไปลงทุนในเมียนมาร์ในช่วงเวลาภายใน 3 ปีข้างหน้า แม้โอกาสทางธุรกิจในเมียนมาร์ยังมีอยู่มาก แต่ปัจจุบันยังมีข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุนน้อย ต้นทุนในการลงทุนที่สูง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจยังไม่มี อย่างไรก็ตาม ในอีก 3 ปีข้างหน้าทุกอย่างจะค่อยๆ คลี่คลายไปในทางที่ดี หากไม่เข้าไปลงทุนในช่วงเวลานี้ ต่อไปอาจจะต้องเจอคู่แข่งที่มากขึ้นเรื่อยๆ

4. ประเทศเวียดนาม

แม้ว่าปัจจุบันประเทศเวียดนามกำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจรอบด้านท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังคงผันผวน แต่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามยังมีแนวโน้มเติบโตดีและโอกาสการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องยังเปิดกว้างอยู่มาก สะท้อนให้เห็นได้จากความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามในปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในปี 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในเวียดนาม 6.01 ล้านคนเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 20 จากปีก่อน และนับเป็นปีแรกที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไปมากกว่า 6 ล้านคน อีกทั้งเวียดนามยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ถึง 6.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามมีความโดดเด่นไม่แพ้ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน มาจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างจริงจัง รวมถึงการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทำให้เวียดนามยังคงเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งในอาเซียน รวมทั้งแหล่งลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ที่เกี่ยวข้องที่นักลงทุนต่างชาติไม่ควรมองข้าม

4.1 นโยบายภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งชาติเวียดนาม (Vietnam National Administration of Tourism : VNAT) ได้ประกาศใช้คำขวัญและ สัญลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของ เวียดนามในช่วงปี 2555-2558 ด้วยคำขวัญ “Vietnam – Timeless Charm” มีสัญลักษณ์การท่องเที่ยวเป็นรูปดอกบัว 5 กลีบ แต่ละกลีบมีสีที่แตกต่างกัน ซึ่ง สื่อให้เห็นถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่สำคัญของเวียดนามใน 5 ด้าน คือ การท่องเที่ยวหมู่เกาะและทะเล การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ทั้งนี้ VNAT คาดว่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ต่างชาติให้เดินทางมาเวียดนามเพิ่มขึ้นเป็น 6.6 ล้านคนในปี 2555 และ 7-7.5 ล้านคนในปี 2558 พร้อมทั้ง กระตุ้นนักท่องเที่ยวในประเทศให้เพิ่มขึ้นเป็น 32 ล้านคนในปี 2555 และ 34-35 ล้านคนในปี 2558 ซึ่งคาดว่าจะ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของเวียดนามเพิ่มขึ้นเป็น 7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2555 และ 10-11 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2558 นอกจากการประกาศใช้คำขวัญ และสัญลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเวียดนามแล้ว นายกรัฐมนตรี Nguyen Tan Dung ของเวียดนามได้ผ่านความเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อการท่องเที่ยว เวียดนามไปจนถึงปี 2563 และ วิสัยทัศน์ถึงปี 2573 (Development Strategy for Vietnam Tourism until 2020, Vision 2030) ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามกลายเป็นภาคเศรษฐกิจหลักที่ขับเคลื่อน เศรษฐกิจโดยรวมอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามจะได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านจนมี ศักยภาพในระดับสูงทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยมีระบบ โครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยรองรับ รวมทั้งมี ผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค และในเวทีระดับโลกได้

4.2 โอกาสการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ความต้องการห้องพักระดับบนในเวียดนามยังมีมาก แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจำนวนที่พักรวมในเวียดนามประเภท โรงแรมและรีสอร์ทเพิ่มขึ้นมาก แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ เดินทางเข้ามาในเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2554 เวียดนามมีโรงแรมทั่วประเทศราว 13,000 แห่ง (จำแนกเป็น โรงแรมระดับ 3-5 ดาว จำนวน 447 แห่ง) มีห้องพักรวมราว 265,000 ห้อง (จำแนกเป็นห้องพัก ของโรงแรมระดับ 3-5 ดาว จำนวน 46,628 ห้อง) ขณะที่อัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ของโรงแรม เฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 55 ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบัน โรงแรมระดับ 3-5 ดาว ในเวียดนามยังมีจำนวนไม่มากนัก ขณะที่รัฐบาลเวียดนามมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนเป้าหมายมาดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่มีการใช้จ่ายสูงจึงนับเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทระดับบนที่จะขยายธุรกิจดังกล่าวในเวียดนาม เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายสูงที่จะเดินทางเข้ามาในเวียดนามมากขึ้น

4.2.2 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนขยายวงกว้างออกไปยังเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ มากขึ้น ในช่วงที่ผ่านมา พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณเมืองท่องเที่ยวหลักของเวียดนาม อาทิ กรุงเทพมหานคร โฮจิมินห์ จังหวัด Da Nang เมือง Nha Trang ในจังหวัด Khanh Hoa เมือง Hoi An ในจังหวัด Quang Nam เป็นต้น แต่ปัจจุบันการลงทุนในธุรกิจดังกล่าวเริ่มขยายวงกว้าง ออกไปยังจังหวัดท่องเที่ยวอื่นๆ มากขึ้น อาทิ

4.2.2.1 จังหวัด Ba Ria-Vung Tau ปัจจุบันมีโครงการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องราว 100 โครงการเตรียมเข้าไปลงทุนในจังหวัด Ba Ria-Vung Tau ทางภาคใต้ของเวียดนาม ซึ่งหนึ่งในโครงการลงทุนที่สำคัญคือ โครงการ Ho Tram Strip Resort Complex ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างรีสอร์ท กาสีโน และ สถานบันเทิงแบบครบวงจรติดชายหาด มูลค่าการลงทุนราว 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นับเป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่สุดทางภาคใต้ของเวียดนาม คาดว่าเมื่อโครงการแล้วเสร็จจะเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้ามาในจังหวัด Ba Ria-Vung Tau นอกจากนี้ ยังมีโครงการก่อสร้างโรงแรมระดับ 5 ดาว จำนวน 1 แห่ง โรงแรมระดับ 4 ดาว จำนวน 8 แห่ง โรงแรมระดับ 3 ดาว จำนวน 15 แห่ง และโครงการบ้านพักตากอากาศระดับหรูจำนวน 3 แห่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโรงแรมแล้ว ยังเป็นช่องทางสำหรับธุรกิจบริหารจัดการโรงแรม รวมถึงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการโรงแรมอีกด้วย

4.2.2.2 จังหวัด Binh Thuan ปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางเข้าไปจังหวัด Binh Thuan ทางภาคใต้ของเวียดนามมากขึ้น เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องของทิวทัศน์และหาดทรายที่สวยงาม มีจุดดึงดูดสำคัญคือ เมือง Phan Thiet ซึ่งในอดีตยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก แต่ปัจจุบันเมือง Phan Thiet ได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของเวียดนาม และยังเป็นสถานที่พักผ่อนยอดนิยมในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จนได้รับการขนานนามว่าเป็น “The Resort Capital” ทั้งนี้ ในปี 2554 ราคาห้องพักเฉลี่ยในเมือง Phan Thiet ปรับสูงขึ้นถึงร้อยละ 11.5 จากปี 2553 นับเป็นเมืองที่มีราคาที่พักปรับขึ้น สูงที่สุดในเวียดนาม

นอกจาก 2 จังหวัดข้างต้นแล้ว ยังมีเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ ที่เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น อาทิ จังหวัด Bac Kan จังหวัด Cao Bang ทางภาคเหนือ และจังหวัด Ca Mau ทางภาคใต้ เป็นต้น ทั้งนี้ กระแสความนิยมการท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ นอกเหนือจากเมืองท่องเที่ยวหลักเริ่มเพิ่มมากขึ้น เป็นลำดับ จึงนับเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่จะขยายการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ที่เกี่ยวเนื่องในเมืองเหล่านั้น อีกทั้งยังจะได้ประโยชน์จากต้นทุนการลงทุนที่ลดลงจากค่าเช่าที่ดินในเมืองดังกล่าว ที่ถูกกว่าค่าเช่าที่ดินในเมืองท่องเที่ยวหลักอย่างกรุงเทพมหานครและนคร โฮจิมินห์

รัฐบาลเวียดนามมีโครงการบูรณะแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานหลายแห่ง ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลเวียดนามได้อนุมัติงบประมาณจำนวนมากในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์หลายแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพทรุดโทรม โดยเมื่อปี 2554 รัฐบาลเวียดนามได้อนุมัติงบประมาณ ราว 4.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อใช้ในการซ่อมแซมและฟื้นฟูพระราชวังเมืองเว้ (Hue Imperial Palace) ซึ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก ต่างประเทศ อาทิ ญี่ปุ่น และเยอรมนี นอกจากนี้ รัฐบาลเวียดนามยังมีโครงการบูรณะปราสาท My Son ซึ่งเป็น โบราณสถานและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ตั้งอยู่ในจังหวัด Quang Nam ทางภาคกลางของประเทศ ซึ่งล่าสุดรัฐบาลเวียดนามได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สำหรับโครงการดังกล่าวเป็นมูลค่า 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากรัฐบาลอินเดีย ทั้งนี้ นักลงทุน ไทยที่มี ประสบการณ์ในการซ่อมแซมและบูรณะสิ่งปลูกสร้างเก่าแก่ อาจอาศัยโอกาสนี้เข้าไปรับเหมาก่อสร้าง ในโครงการดังกล่าวได้

รัฐบาลเวียดนามมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างจริงจัง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด Kien Giang ระยะ 10 ปี (ปี 2554-2563) รัฐบาลเวียดนามมีนโยบาย พัฒนาเกาะ Phu Quoc ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-tourism) ของประเทศ โดยตั้งเป้าให้ เกาะ Phu Quoc ดึงดูดนักท่องเที่ยวราว 1-1.2 ล้านคนภายในปี 2558 และเพิ่มขึ้นเป็น 2-3 ล้านคนภายในปี 2563 ทั้งนี้ ปัจจุบันเกาะ Phu Quoc เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสำรวจ เชิงนิเวศ และเชิงวัฒนธรรม ยอดนิยมแห่งหนึ่งของเวียดนาม จนได้รับการขนานนามว่าเป็น “Tourism Paradise” ทางภาคใต้ของเวียดนาม ส่งผลให้การลงทุนในเกาะ Phu Quoc ยังเปิดกว้างอยู่มาก อีกทั้งรัฐบาลเวียดนามมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน ในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในเกาะ Phu Quoc พื้นที่

เป็นที่คาดว่าภายใต้การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเวียดนามไปจนถึงปี 2563 และ วิสัยทัศน์ถึงปี 2573 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามจะได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพทัดเทียมกับนานา ประเทศ ซึ่งนักลงทุนไทยที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องสามารถ ใช้ประโยชน์จากการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวของเวียดนาม รวมถึงใช้ประโยชน์จากการที่อาเซียนจะรวมตัวเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี 2558 ซึ่งจะช่วยให้การเคลื่อนย้าย สินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือมีความเป็นเสรียิ่งขึ้น อันจะเอื้อต่อการค้าการลงทุนระหว่างไทยและเวียดนามมากขึ้น ซึ่งรวมถึงในสาขาธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องด้วย

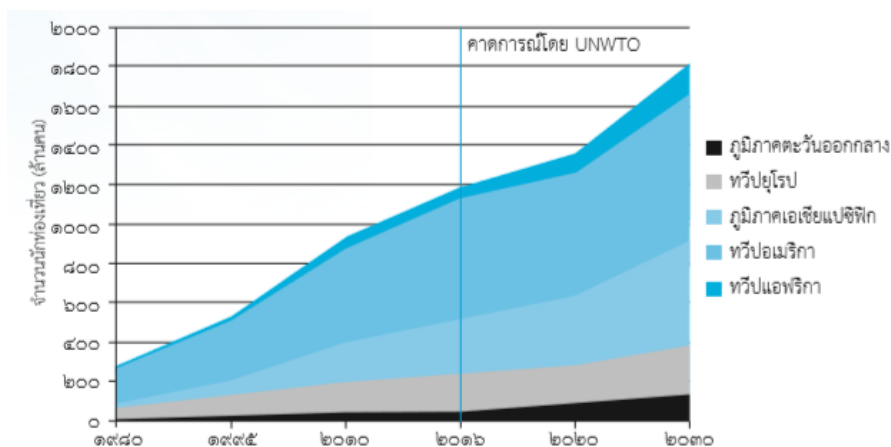
สรุป รัฐบาลเวียดนามได้วางนโยบายที่เน้นเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ต้องมีส่วนร่วมของทางการ หน่วยงานทุกระดับและประชาชน มีการวางแผนอย่างชัดเจน โดยเน้น โอกาสการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ ทั้งนี้ด้วยกฎหมายการลงทุนของเวียดนามที่ค่อนข้างชัดเจนและเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุน เพราะรัฐบาลยืนยันที่จะไม่ยึดกิจการเป็นของรัฐ รวมทั้งอนุญาตให้ส่งเงินทุนและกำไรกลับประเทศได้ อีกทั้งยังไม่เก็บภาษีเครื่องจักรอุปกรณ์ และวัสดุก่อสร้างที่นำเข้ามาด้วย พร้อมมีการปรับปรุงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุมัติโครงการลงทุนของต่างชาติ

แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในอนาคต

1. สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในตลาดโลก

1.1 การท่องเที่ยวทั่วโลกมีการเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลก (TheUnitedNationsWorldTourismOrganization:UNWTO) พบว่าในปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกอยู่ที่ 1.2 พันล้านคน โดยในช่วงปี 2553 - 2558 นักท่องเที่ยว ทั่วโลกมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6 ทั้งนี้ UNWTO ได้คาดการณ์ว่าในปี 2573 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลก จำนวนกว่า 1.8 พันล้านคน หรือคิดเป็นอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี ซึ่งคาดการณ์เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจำนวน 535 ล้านคน คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 57 ในจำนวนดังกล่าวเป็นนักท่องเที่ยวในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 293 ล้านคน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 187 ล้านคน และเอเชียใต้จำนวน 36 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559 : 4)

แผนภาพที่ 2-1 การท่องเที่ยวต่างชาติทั่วโลกและการคาดการณ์ในปี 2573 โดย UNWTO



ที่มา : กรมการท่องเที่ยว, ออนไลน์, 2560

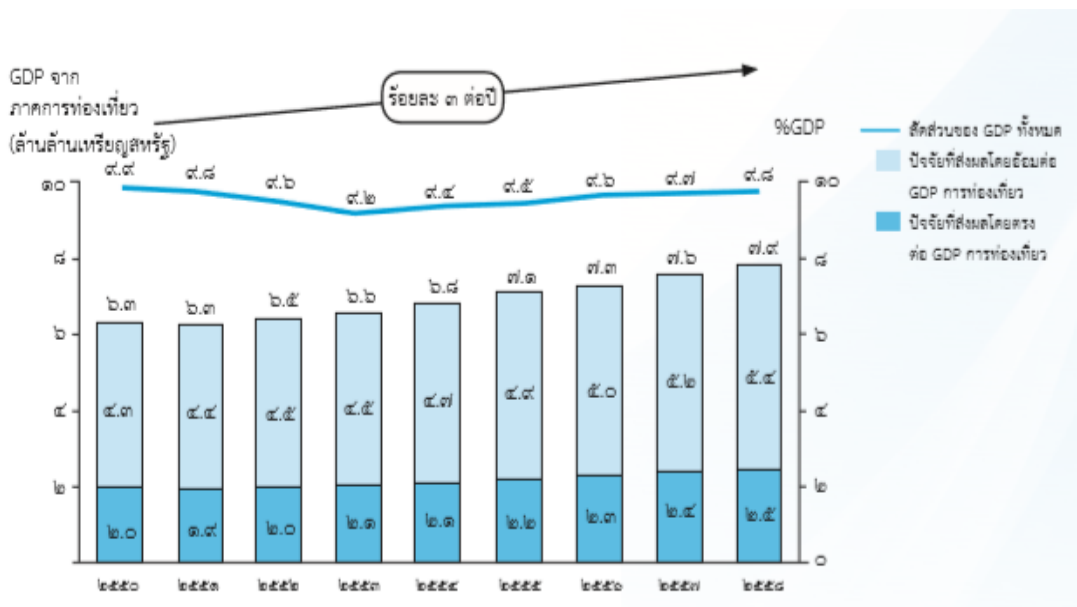
1.2 ในปี 2558 การท่องเที่ยวทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 7.86 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 9.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั่วโลก(GrossDomesticProduct:GDP) เติบโตจากปี 2550 ซึ่งมีมูลค่าอยู่ที่ 6.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยว ได้แก่

1.2.1 ปัจจัยโดยตรง (DirectContribution) ประกอบด้วย การจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการใช้จ่ายของรัฐบาลในภาคบริการด้านการท่องเที่ยว ส่งผลโดยตรงต่อ GDP ของการท่องเที่ยวโลก ประมาณ 2.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 31

1.2.2 ปัจจัยโดยอ้อม (IndirectContribution) ประกอบด้วย การลงทุนจากอุตสาหกรรมอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การใช้จ่ายของรัฐบาลในการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไป และการซื้อสินค้าและบริการโดยธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เพื่อมาใช้ผลิตผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการท่องเที่ยวโลก ทำให้ในปี 2558 มีมูลค่าต่อ GDP การท่องเที่ยวโลกประมาณ 5.4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 69 ของมูลค่าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559 : 5)

แผนภาพที่ 2-2 ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อGDPโลกในช่วงปี พ.ศ.2550 – 2558



ที่มา : แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564, ออนไลน์, 2560

2. สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย

2.1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มสูงขึ้นติดอันดับที่ 11 ของโลก สะท้อนให้เห็นจากแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยในระยะเวลาที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 14 ล้านคน ในปี 2552 มาเป็น 29.8 ล้านคน ในปี 2558 ซึ่งมากเป็นอันดับที่ 11 ของโลก ประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี และ ลาว ตามลำดับ สำหรับแนวโน้มนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (ไทยเที่ยวไทย) พบว่าในช่วงปี 2554 - 2558 มีการเติบโตกว่าร้อยละ 9 ต่อปี โดยในปี 2557 นักท่องเที่ยวไทยเดินทาง คิดเป็น 136.2 ล้านคนครั้ง และเพิ่มสูงขึ้นใน 2558 ที่ 138.8 ล้านคนครั้ง

2.2 รายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวปี 2556 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1.2 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.08 จากปีที่ผ่านมา แม้ว่าในปี 2557 จะมีเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงเหลือจำนวน 1.17 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.93 แต่รายได้ก็สามารถปรับตัวขึ้นสูงกว่าระดับเดิมมาอยู่ที่ 2.23 ล้านล้านบาท ในปี 2558 ซึ่งในจำนวนนี้แบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1.44 ล้านล้านบาท และรายได้นักท่องเที่ยวไทย จำนวน 0.97 ล้านล้านบาท นอกจากนั้นจากการเก็บสถิติของ UNWTO ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงถึง 44.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก ทั้งนี้คาดการณ์ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ในปี 2560 จะมีรายได้สูงถึง 2.5 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559 : 6)

ตารางที่ 2-1 ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงสุด 15 อันดับแรกของโลก

อันดับ	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านบาท)			
	พ.ศ. ๒๕๕๔		พ.ศ. ๒๕๕๗	
๑	ฝรั่งเศส	๘๔.๕	ฝรั่งเศส	๘๓.๗
๒	สหรัฐอเมริกา	๗๗.๕	สหรัฐอเมริกา	๗๕.๐
๓	สเปน	๖๘.๒	สเปน	๖๔.๙
๔	จีน	๕๖.๙	จีน	๕๕.๖
๕	อิตาลี	๕๐.๗	อิตาลี	๔๘.๖
๖	ตุรกี	๓๙.๕	ตุรกี	๓๙.๘
๗	เยอรมันนี	๓๕	เยอรมันนี	๓๓.๐
๘	สหราชอาณาจักร	๓๔.๔	สหราชอาณาจักร	๓๒.๖
๙	เม็กซิโก	๓๒.๑	รัสเซีย	๒๙.๘
๑๐	รัสเซีย	๓๑.๓	เม็กซิโก	๒๙.๓
๑๑	ไทย	๒๙.๘	ฮ่องกง	๒๗.๘
๑๒	ออสเตรเลีย	๒๖.๗	มาเลเซีย	๒๗.๔
๑๓	ฮ่องกง	๒๖.๗	ออสเตรเลีย	๒๕.๓
๑๔	มาเลเซีย	๒๕.๗	ไทย	๒๔.๘
๑๕	กรีซ	๒๓.๖	กรีซ	๒๒.๐

ที่มา : UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition, online, 2016

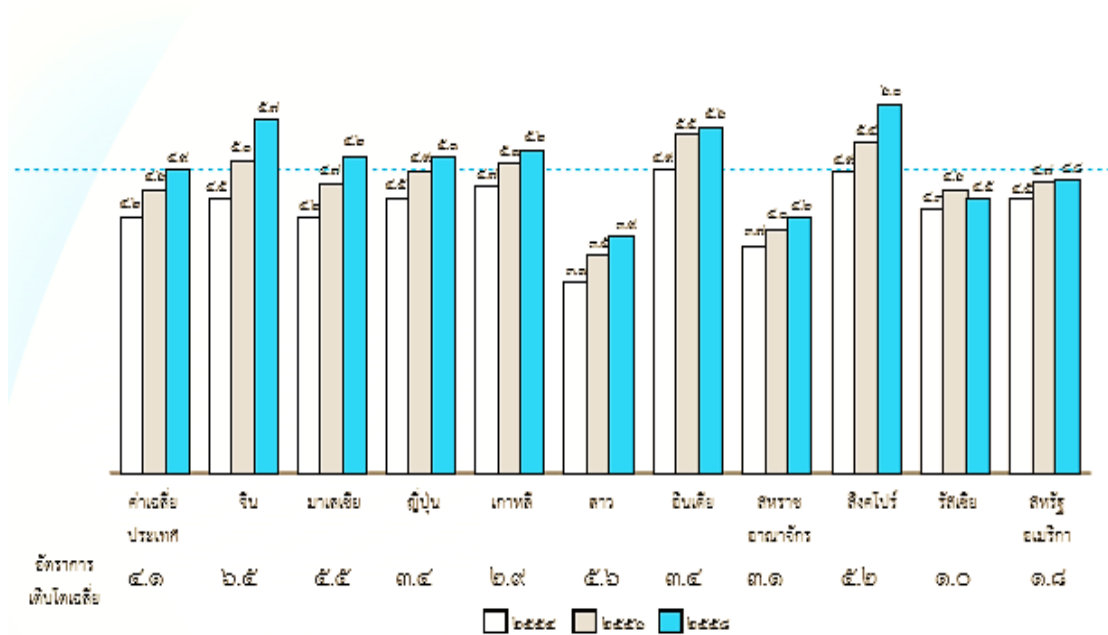
ตารางที่ 2-2 ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 15 อันดับแรกของโลก

อันดับ	รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านเหรียญสหรัฐ)			
	พ.ศ. ๒๕๕๘		พ.ศ. ๒๕๕๗	
๑	สหรัฐอเมริกา	๒๐๔.๕๒	สหรัฐอเมริกา	๑๙๑.๓๓
๒	จีน	๑๑๔.๑๑	จีน	๑๐๕.๓๘
๓	สเปน	๕๖.๕๓	สเปน	๖๕.๑๑
๔	ฝรั่งเศส	๔๕.๙๒	ฝรั่งเศส	๕๘.๑๕
๕	สหราชอาณาจักร	๔๕.๔๖	สหราชอาณาจักร	๔๖.๕๔
๖	ไทย	๔๔.๕๕	อิตาลี	๔๕.๔๙
๗	อิตาลี	๓๙.๔๕	เยอรมันนี	๔๓.๓๒
๘	เยอรมันนี	๓๖.๘๗	มาเก๊า	๔๒.๕๕
๙	ฮ่องกง	๓๖.๑๕	ไทย	๓๘.๔๒
๑๐	มาเก๊า	๓๑.๓๐	ฮ่องกง	๓๘.๓๘
๑๑	ออสเตรเลีย	๒๙.๔๑	ออสเตรเลีย	๓๑.๙๔
๑๒	ตุรกี	๒๖.๖๒	ตุรกี	๒๙.๕๕
๑๓	ญี่ปุ่น	๒๔.๙๘	มาเลเซีย	๒๒.๖๐
๑๔	อินเดีย	๒๑.๐๑	ออสเตรเลีย	๒๐.๘๒
๑๕	ออสเตรเลีย	๑๘.๓๐	อินเดีย	๑๙.๗๐

ที่มา : UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition, online, 2016

2.3 การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อครั้งสูงขึ้น ถึงแม้วันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจะลดลงโดยในปี 2558 นักท่องเที่ยวต่างชาติมีการใช้จ่ายเป็นจำนวน 5,072.69 บาทต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้ากว่าร้อยละ 6.23 ในทางตรงกันข้ามจำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวลดลงมาอยู่ที่เฉลี่ย 9.55 วัน ซึ่งลดลงร้อยละ 3.5 จากปีที่ผ่านมาทั้งนี้ เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในระยะใกล้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนและมาเลเซียรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน อนึ่งปัจจัยโดยรวมยังส่งเสริมการพัฒนาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาทิ สถานการณ์ภายในประเทศที่เริ่มดีขึ้นทำให้การท่องเที่ยวของไทยฟื้นตัวได้ การเพิ่มขึ้นจำนวนนักท่องเที่ยวจีนและค่าโดยสารสายการบินระหว่างประเทศที่ลดลง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559 : 7)

แผนภาพที่ 2-3 การเติบโตของค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว ๑๐ ประเทศหลักของไทย



ที่มา : UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition, online, 2016

3. การประเมินศักยภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย

3.1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยหากจะพิจารณาจากความพร้อมและศักยภาพของประเทศไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพบว่า ประเทศไทย ยังมีจุดเด่น และข้อได้เปรียบจากประเทศคู่แข่งหลายประการ เช่น ท่าเลที่ตั้งเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ อภยาศัยไมตรีของคนไทย เป็นต้น

นอกจากนี้ในปี 2558 WorldEconomicForum: WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก หากพิจารณาในด้านที่สำคัญพบว่า ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 16 โครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมทางอากาศอยู่ในอันดับที่ 17 ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในอันดับที่ 34 ด้านความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในอันดับที่ 60 ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวของไทย

3.2 การท่องเที่ยวของประเทศไทยได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่สุดของโลกในการจัดอันดับระดับ นานาชาติหลายอันดับ เช่นกรุงเทพฯได้รับเลือกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ดีที่สุดใภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปี 2558 โดย MasterCard (MasterCard's Asia Pacific Destinations Index 2015) รางวัลชายหาดที่ดีที่สุดของเอเชียในปี 2558 จาก World Travel Awards รางวัลประเทศท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในการท่องเที่ยวครอบครัว การท่องเที่ยวเชิงพักผ่อน สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการวิวาห์ในปี 2557 รางวัลสถานที่เพื่อการประชุมและจัดงานยอดเยี่ยม จาก TTG Travel Awards ในปี 2557 และประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว Grand Travel Award จากนิตยสาร Travel News นิตยสารธุรกิจท่องเที่ยวชื่อดังจากภูมิภาคแอฟริกาใต้ในปี 2554 ติดต่อกันเป็นเวลา 9 ปี เนื่องจากความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของประเทศไทย ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลก อย่างไรก็ตามทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถคงความนิยมและรักษาอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3.3 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังคงมีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน และศักยภาพในการพัฒนา ตามวงจรการท่องเที่ยวดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559 : 9)

3.3.1 การวางแผนและตัดสินใจเที่ยว ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีการจัดการและการทำการตลาดได้เป็นอย่างดี จากการจัดอันดับของ WEF ทางด้านประสิทธิภาพของการตลาดประเทศ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในปี 2558 ประเทศไทยได้รับคะแนน 5.4 จาก 7.0 หรือเป็นอันดับที่ 23 จาก 141 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีโอกาที่จะพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดได้ อาทิ การอำนวยความสะดวกในขั้นตอนการดำเนินการขอวีซ่า การพัฒนาระบบวางแผนท่องเที่ยว และระบบจองบัตรโดยสาร รวมทั้งการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

3.3.2 การเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ความครอบคลุมของเครือข่ายเที่ยวบินระหว่างประเทศ และการเป็นศูนย์กลางในการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศอื่นในภูมิภาคถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย จากการจัดอันดับ ของ International Air Transport Association ในด้านที่นั่งต่อกิโลเมตร บินต่อสัปดาห์ (Available International Seat-Km per Week) ในปี 2558 ประเทศไทยมีอัตราส่วนดังกล่าวสูงถึง 2,206 ที่นั่ง ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 13 จาก 141 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในด้านความเชื่อมโยงของระบบขนส่งมวลชน ระหว่างสนามบินและตัวเมือง ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ปัญหาขีดความสามารถในการรองรับของสนามบิน และปัญหาขาดแคลนบุคลากร เป็นต้น

3.3.3 การพักอาศัยในประเทศไทย จากการสำรวจข้อมูลโรงแรมและสถานที่พักแรมในประเทศไทยพบว่า มีจำนวนที่เพียงพอมีความหลากหลาย และอยู่ในระดับราคาที่เหมาะสมจากผลสำรวจห้องพักโดย Euromonitor และธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2558 พบว่าประเทศไทย มีจำนวนห้องพักมากกว่า 632,000 ห้อง โดยมีการเติบโตกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ในช่วงปี 2558 และยังได้รับคะแนนจาก TripAdvisor ในปี 2558 ด้านคุณภาพของโรงแรมสูงถึง 4.8 จาก 5.0 อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดในด้านมาตรฐาน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงการพัฒนา ต่อยอดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์โลก

3.3.4 การเดินทางภายในประเทศไทย ระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ของประเทศไทย มีความพร้อมในระดับหนึ่ง โดยมีเส้นทางการคมนาคมทางอากาศเชื่อมโยงสู่เมืองหลักและเมืองรองอย่างครอบคลุม ทั้งประเทศ มีเส้นทางการคมนาคมทางถนนที่ได้มาตรฐาน แต่ยังมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงของระบบขนส่งมวลชนปัญหาในด้านคุณภาพและมาตรฐานของระบบขนส่งมวลชนสาธารณะเส้นทางที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวรอง ตลอดจนการขาดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่นำมาใช้พัฒนาและสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ

3.3.5 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีชื่อเสียงจำนวนมาก ซึ่งกระจายไปทั่วทุกภูมิภาค อีกทั้งบุคลากรไทย มีความโดดเด่นด้านการบริการ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวหลักในบางพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาด้านขีดความสามารถในการรองรับปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ยั่งยืน ปัญหาด้านความสามารถทางภาษาส่งผลต่อศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยในอนาคต หากยังไม่มีการจัดการด้านการบริหารจัดการอย่างเร่งด่วนเพื่อรักษาระดับความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3.6 ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพการบริการ และมีเครือข่ายอำนวยความสะดวก ด้านการสื่อสารที่ค่อนข้างครอบคลุม แต่ในด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย ยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องมาตรฐาน ด้านความปลอดภัย และสุขอนามัยของประเทศไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เกิดอาชญากรรม อุบัติเหตุและการหลอกลวงนักท่องเที่ยวบ่อยครั้ง จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2558 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 89 ของโลก ในด้านสุขอนามัย อันดับที่ 116 ในด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และอันดับที่ 132 ในด้านความปลอดภัย โดยทั้งสามมิตินี้เป็นจุดที่ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนา เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งจะรองรับการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

สรุป จากการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของไทย ตามวงจรการท่องเที่ยว ที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าประเทศไทยมีความโดดเด่น เรื่องสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความพึงพอใจได้สูง แต่ยังขาดการรักษาแหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัย สำหรับนักท่องเที่ยวยังต้องปรับปรุง และภาพลักษณ์ด้านลบอย่างต่อเนื่อง ที่ต้องเร่งแก้ไขความสะอาดและสุขอนามัยของสถานที่ท่องเที่ยว เป็นอีกประเด็นที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจในการพัฒนาเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และดึงดูดนักท่องเที่ยวตลาดคุณภาพ

4. แนวโน้มสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกในอนาคต

เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มของโลก ดังนั้นจึงต้องมีการวิเคราะห์แนวโน้มหลักของโลกหลายประการที่จะเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของไทยโดยปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

4.1 การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น (Growing middle class and rising disposable income) ด้วยพัฒนาการทางเศรษฐกิจโลกอย่างต่อเนื่องและโอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้น ประชากรในกลุ่มชนชั้นกลางทั่วโลกมีแนวโน้มการเติบโตกว่าร้อยละ 5 ต่อปี ในช่วงปี 2552 – 2573 โดยปัจจัยขับเคลื่อนหลักมาจากประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก และเมื่อพิจารณา 10 อันดับสูงสุดของนักท่องเที่ยวขาเข้าในประเทศไทย พบว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่มีสัดส่วนของกลุ่มคนชนชั้นกลางค่อนข้างสูง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวอินเดีย อีกทั้งคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตของสัดส่วนของกลุ่มคนชนชั้นกลางเพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความเต็มใจในการใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยวในระดับสูง ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการทางด้านคุณค่า และมีความสอดคล้องทางด้านภาษากับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เพื่อเป็นการแปรแนวโน้มของโลกให้เป็นการพัฒนาทางด้านรายได้ให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย

4.2 การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ (Low cost carriers [LCC] on the rise) จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเชื่อมต่อและเพิ่มความสะดวกในเส้นทางการเดินทางภายในและระหว่างประเทศทั่วโลก อันจะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการเดินทางและลดค่าใช้จ่ายจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเติบโตของการเดินทางและจำนวนของนักท่องเที่ยวทั่วโลกโดยคาดการณ์ว่าความต้องการท่องเที่ยวด้วยบริการสายการบินต้นทุนต่ำจะได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันการใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำเพื่อเดินทางท่องเที่ยว มีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 26 ของการ

เดินทางทางอากาศทั่วโลก โดยในประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 24 สำหรับเที่ยวบินระหว่างประเทศ และร้อยละ 63 สำหรับเที่ยวบินในประเทศ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการสนับสนุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับเส้นทางคมนาคมทางอากาศ รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือของสายการบินในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวภายในประเทศสู่เมืองรองต่างๆ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเชื่อมต่อระหว่างประเทศเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ อาทิ จีน และอินเดีย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศดังกล่าว ให้เดินทางสู่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

4.3 การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยวสูง (Ageing population with high willingness to spend) จากการคาดการณ์ของ Horwath HTL ในอีก 35 ปี ข้างหน้าหรือภายในปี พ.ศ.2553 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุ 60 ขึ้น ไปต่อประชากรโลกเพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 21 เมื่อเทียบกับปี 2556 ซึ่งมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อ ประชากรทั้งหมดเพียงร้อยละ 12 โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเหล่านี้ ถือเป็นกลุ่มที่มีความเต็มใจในการจับจ่ายใช้สอยระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวต่อปีสูงกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น เช่น กลุ่ม Millennials หรือกลุ่ม Gen Y ถึง 3 เท่า โดยในปี 2558 นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุทั่วโลกมีค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 8,763 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปี ในขณะที่ค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่ม Millennials เฉลี่ยอยู่ที่ 2,915 เหรียญสหรัฐดังนั้นกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพสูงและควรให้ความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยการพัฒนาศถานที่ท่องเที่ยวตามหลักการ Tourism ForAll เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

4.4 การใช้เทคโนโลยีระหว่างการเดินทาง (Adoption of travel technology during the travel journey) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้สื่อสังคมออนไลน์หรือช่องทางออนไลน์มีส่วนสำคัญในการสืบค้นข้อมูลและเพิ่มความสะดวกสบายตลอดการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากการคาดการณ์ของ Euromonitor พบว่าอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยของรายได้จากการใช้ช่องทางออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยวทั่วโลก (Global online travel revenues growth) อยู่ที่ร้อยละ 10 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 166 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2554 เป็น 363 พันล้านเหรียญสหรัฐ ปี2563 อย่างไรก็ตามโครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยในปัจจุบันยังเป็นข้อจำกัดในการพัฒนา ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญในการลงทุนพัฒนาและส่งเสริมระบบการท่องเที่ยว ผ่านช่องทางออนไลน์และสนับสนุนการลงทุน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ให้กับธุรกิจท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อแนวโน้มการท่องเที่ยวที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในปัจจุบันการการท่องเที่ยวของไทยยังล้าหลังด้านการส่งเสริมข้อมูลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทางออนไลน์ ที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในอนาคต

4.5 นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์และให้ความสำคัญกับความรู้เชิงลึกของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (Experiential travelers with more sophisticated expectations) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาประสบการณ์ที่มากกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบเดิมๆ โดยต้องการสัมผัสวิถีชีวิตผู้คนและประเพณีท้องถิ่นอย่างแท้จริงมากกว่าการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ และการจัดสรรแพ็คเกจการท่องเที่ยวที่สามารถให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น

4.6 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงรูปแบบการท่องเที่ยว (Tourism segment trends) เนื่องด้วย ปัจจัยและแนวโน้มที่กำลังเปลี่ยนไปในทุกมิติส่งผลให้นักท่องเที่ยวในอนาคต มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปจากเดิม อีกทั้งวิวัฒนาการดังกล่าวยังจะส่งผลสำคัญต่อตลาดการท่องเที่ยวโลก โดยสามารถจำแนกตามพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 13 กลุ่มได้แก่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด (SeaSun Sand Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า (Shopping Tourism) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy tourism) การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการและความบันเทิง (Entertainment Tourism) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health & Wellness Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) การท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious Tourism)

สรุป แนวโน้มในระยะ 10 ปีข้างหน้า นักท่องเที่ยวที่ยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของโลก ได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด และนักท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีส่วนแบ่งทางตลาดเชิงมูลค่าอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและทางทะเล และชายหาด อีกทั้งยังมีแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น สาเหตุประการหนึ่งมาจากความแพร่หลายของข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่เป็นกระแสโลกสังคมออนไลน์ อีกทั้งความต้องการสัมผัสแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม นอกจากนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาเริ่มมีแนวโน้มเติบโตอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ รวมไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ ทั้งหมดนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นและความต้องการในบริการแบบครบวงจร ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้บ่งชี้ถึงนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศ

ตารางที่ 2-3 สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก	การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
<p>1) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวองค์กรการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาด กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิลรัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต</p> <p>3) การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น</p> <p>4) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น</p> <p>5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้นและเปรียบเทียบราคามากขึ้น</p>	<p>1) พฤติกรรมผู้บริโภคปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง</p> <p>2) นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยอาจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น</p> <p>3) นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น</p> <p>4) กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพ และการออกกำลังกาย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว</p> <p>5) กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มมากขึ้น</p>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

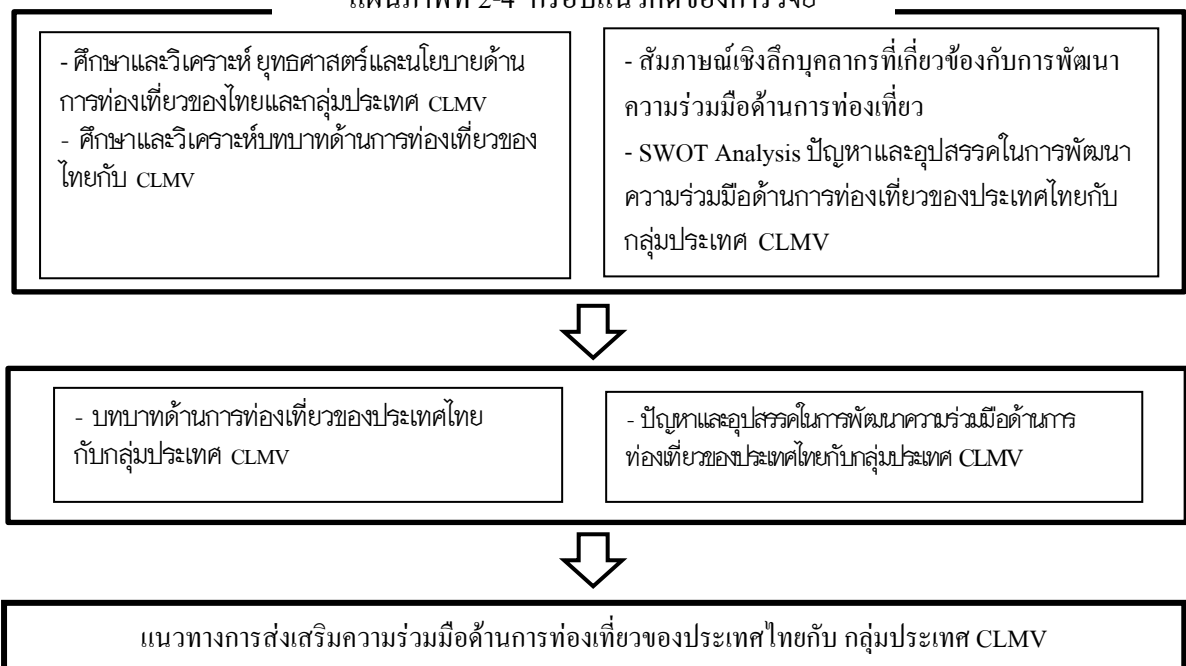
ประโยชน์ เพ็ญสุด (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ในบริบทของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นการวางยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตู (Gateway) และศูนย์กลางการค้าการลงทุน (Hub) ของกลุ่มประเทศ CLMV โดยศึกษาข้อมูลการค้าและการสัมพันธไมตรีด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศ CLMV เพื่อนำมาวิเคราะห์ SWOT และจัดทำยุทธศาสตร์การค้าของไทย สินค้าของไทย ทั้งสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการการท่องเที่ยว ล้วนมีโอกาสที่จะขยายตัวได้ดีในภูมิภาคนี้ ในส่วนภาคบริการ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวควรสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นแพ็คเกจเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวในภูมิภาคนี้ทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ได้อย่างสะดวกมากขึ้น โดยประเทศในภูมิภาคนี้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ นอกจากนี้ การที่กลุ่มประเทศ CLMV มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยควรต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและเทคโนโลยีในโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งประเทศไทยจะได้รับประโยชน์และความเชื่อถือจากการเป็นประเทศผู้ช่วยพัฒนาประเทศกลุ่ม CLMV ทั้งการสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค โดยลดช่องว่างของระดับการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ตามแนวคิดและเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน ในการดำเนินการเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์การทำให้ประเทศไทยเป็นประตู (Gateway) และศูนย์กลางการค้าการลงทุน (Hub) ของกลุ่มประเทศ CLMV นั้น รัฐบาลจะต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลควรใช้โอกาสในการที่จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนี้ประกาศจุดยืนและนโยบายต่อกลุ่มประเทศ CLMV อย่างชัดเจน และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกันของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากข้อกำหนดและระเบียบต่างๆ ทั้งฝั่งของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV นอกจากนี้ควรมีการสร้างทีมประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่มีหน้าที่ประจำอยู่ในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วนทั้งในแง่หน้าที่และจัดทำงบประมาณร่วมกัน นอกจากนี้ การดำเนินการภาครัฐในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่เพียงพอในการขับเคลื่อน ภาครัฐจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและดำเนินการสร้างพันธมิตรทั้งในแนวกว้างและแนวลึกกับภาคเอกชนทั้งของประเทศไทยและของกลุ่มประเทศ CLMV ด้วย

ศุภนุช ดวงจำปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งประกอบด้วย กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV พบว่าประเทศไทยมีการลงทุนโดยตรงในกลุ่มประเทศ CLMV อย่างต่อเนื่อง เพราะประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศที่เสรีมากขึ้น และแต่ละประเทศกลุ่ม CLMV มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการลงทุนโดยตรงในอดีตของประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV สักยภาพการลงทุนของประเทศไทย ขนาดตลาดของกลุ่มประเทศ CLMV ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มประเทศ CLMV นโยบายการค้าที่ช่วยส่งเสริมการลงทุนของกลุ่มประเทศ CLMV และระบบโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มประเทศ CLMV มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV การวิจัยนี้เสนอแนะให้รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพการลงทุนของประเทศไทย นอกจากนี้ รัฐบาลแต่ละประเทศกลุ่ม CLMV ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการสนับสนุนการลงทุนในทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ รวมทั้งการดำเนินนโยบายการค้าที่ช่วยส่งเสริมการลงทุน และการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2-4 กรอบแนวคิดของการวิจัย



สรุป

ในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV สรุปได้ว่า กลุ่มประเทศ CLMV ประกอบด้วย 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งประเทศที่กล่าวมาข้างต้นมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ เช่น ทั้งหมดเป็นประเทศท้ายๆ ที่เข้าร่วมอาเซียนในปี 2538, 2540, 2540 และ 2542 ตามลำดับ และเป็นกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาก่อนข้างช้าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาสงครามและความวุ่นวายจากการเมืองภายในประเทศที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ยุคอาณานิคมและสงครามเย็น นอกจากนี้กลุ่มประเทศ CLMV ทั้งหมดยังมีพรมแดนติดกับประเทศไทยอีกด้วย การลงทุนจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV มีอัตราการเติบโตอย่างก้าวกระโดด ทั้งนี้เนื่องจากนักลงทุนจากชาติต่างๆ ต่างเล็งเห็นศักยภาพของประเทศในกลุ่มดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ที่ยังสมบูรณ์และต้นทุนการผลิตต่ำ เนื่องจากค่าแรงค่อนข้างถูก ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างชาติอย่างจริงจัง นอกจากนี้สภาพภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีความคล้ายคลึงกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศ จำนวนประชากรส่วนใหญ่ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ล้วนส่งผลให้มีแรงงานที่เพียงพอ และการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการที่ประเทศกลุ่มนี้เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในประเทศ CLMV มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อกำลังซื้อของประชากรเพิ่มขึ้นด้วยเหตุนี้กลุ่มประเทศ CLMV จึงได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก รวมถึงธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศในกลุ่ม CLMV มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นในบทที่ 2 นี้ เพื่อมุ่งให้ประเทศของตน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในด้านการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค และระดับโลก สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศของตนมากขึ้น ซึ่งผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา แม้จะประสบผลสำเร็จในการเพิ่มจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคสำคัญหลายประการ ประกอบกับสภาพและบริบทต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์การเมืองของประเทศ นโยบายของภาครัฐ การปรับตัวของภาคเอกชน และปัจจัยภายนอก เช่น สภาวะการแข่งขันใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เป็นต้น

บทที่ 3

บทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับ กลุ่มประเทศ CLMV

ในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาคอาเซียน
2. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม CLMV
3. แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของประเทศกลุ่ม CLMVT
4. การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่ม CLMVT
5. โครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
6. สรุป

ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาคอาเซียน

นับตั้งแต่มีการรวมประชาคมอาเซียนในปี 2558 กลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ "CLMV" ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ถือเป็นกลุ่มประเทศทางด้านการเติบโตของการท่องเที่ยว โดยต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจากทั่วโลกจำนวน 98 ล้านคนในปี 2556 ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) รายงานว่าภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ กลุ่มประเทศอาเซียนได้สนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ยังท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่ประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย ทั้งนี้กลุ่มประเทศอาเซียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และการเชื่อมโยงการคมนาคมในภูมิภาคอาเซียน จึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ (วรมน ทรัพย์ศรีสัญชัย, TAT Review ออนไลน์, 2561)

1. ด้านบุคลากร อาเซียนได้ดำเนินการจัดทำข้อตกลงร่วมว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN MRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพ การท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยในเบื้องต้นอยู่ในระหว่างดำเนินการ 6 สาขา ได้แก่ House Keeping, Front Office, Food Production, Food & Beverage, Travel Agencies และ Tour Operation จำนวน 32 ตำแหน่งงาน ในปัจจุบัน ได้มีการเตรียมพร้อมมาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับบุคลากรวิชาชีพทางด้าน House Keeping, Front Office, Food Production และ Food & Beverage เรียบร้อยแล้ว โดยเตรียมจัดการอบรมและทดสอบบุคลากรเพื่อขึ้นทะเบียนบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียนในลำดับต่อไป

2. ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว เพื่อให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ อันเป็นส่วนสำคัญของการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีแก่นักท่องเที่ยว การกำหนดจัดทำมาตรฐานที่ประเทศอาเซียนให้การยอมรับร่วมกัน จึงจำเป็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาเซียนได้อยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานใน 6 สาขา ได้แก่ โฮมสเตย์ โรงแรมสีเขียว บริการสปา ห้องน้ำสาธารณะ เมืองท่องเที่ยวสะอาด การท่องเที่ยวเชิงชุมชน

3. ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว สินค้าท่องเที่ยวที่อาเซียนเห็นพ้องร่วมกันว่ามีศักยภาพที่จะนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยจะนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศอาเซียนตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา และบุโรพุทโธของประเทศ อินโดนีเซีย สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

4. ด้านการตลาดและการสื่อสาร อาเซียนได้มีการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวอาเซียน ภายใต้แบรนด์ Southeast Asia - Feel the Warmth ซึ่งนำเสนอจุดขายของอาเซียน ด้วยการต้อนรับที่อบอุ่น โดยมีกิจกรรมดำเนินการที่มุ่งเน้นการส่งเสริม สินค้าที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย

- 4.1 การส่งเสริมตลาดกลุ่ม Mass Tourism โดยเฉพาะอินเดียและจีน
- 4.2 การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์และสร้างสรรค์
- 4.3 การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยการ
- 4.4 ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ
- 4.5 การท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยและลงสแตย์

โดยได้ประชาสัมพันธ์สินค้าท่องเที่ยวอาเซียนผ่านบทความ รูปภาพ และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ www.aseantourism.travel, Facebook รวมถึง www.dongnanya.travel, Sinaweibo สำหรับตลาดจีน และ Mobile Application รวมทั้งร่วมมือกับ ASEANTA ในการจัดงาน ASEAN Tourism Forum ซึ่งประกอบด้วยการประชุม งานสัมมนาและงาน

ส่งเสริมการขาย (TRAVEX) เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังร่วมมือกับพันธมิตรในการส่งเสริมตลาด เช่น PATA (Pacific Asia Travel Association) ในการจัดทำโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวอาเซียนออกอากาศผ่าน Travel Channel, การร่วมมือกับ ASEAN Tripper Magazine และ Digital Innovation Asia เป็นต้น รวมทั้งเตรียมจัดโครงการ ASEAN for ASEAN เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค (Intra - ASEAN Travel) นอกจากนี้ อาเซียนยังได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Promotional Chapter for Tourism: APCT) ณ ประเทศออสเตรเลียและอินเดีย รวมทั้งประสานความร่วมมือกับประเทศภาคีอื่นๆ ได้แก่ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน

นอกจากนี้กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน ยังได้ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกันด้วยวิธีการต่างๆ ที่ผ่านมา อาทิ เช่น การเร่งดำเนินการตรวจลงตราระหว่างกัน การส่งเสริมริเริ่มความร่วมมือในการจัดทำ ความตกลงการตรวจตราเพียงครั้งเดียว (Single Visa) มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Strategic Plan: ATSP) พ.ศ. 2554-2558 (ค.ศ. 2011-2015) นอกจากนี้ยังมีการพบปะเพื่อปรึกษาหารือของผู้แทนรัฐสมาชิกอาเซียนผ่านการประชุมระดับรัฐมนตรีท่องเที่ยว และการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

ความร่วมมือในด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน ได้กำหนดเครื่องมือหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพ และเพื่อประสิทธิภาพของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอาเซียน ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP 2011-2015) โดยแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ฉบับแรกภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน ได้มีการกำหนดโครงสร้างของสาขาการท่องเที่ยวเป็นคณะทำงาน 5 คณะ โดยมีคณะผู้แทนด้านการท่องเที่ยว (National Tourism Organization : NTO) ของแต่ละประเทศเป็นผู้กำกับดูแล กำหนดทิศทาง และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการตลาด โดยเน้นความร่วมมือกับภาคเอกชน และการประสานความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจา เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และองค์กรด้านการท่องเที่ยวระดับโลก เช่น PATA, ADB, UNESCO, GMS, UNWTO ฯลฯ ซึ่งที่ผ่านมานั้น มีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผน ATSP และมีการนำเสนอความก้าวหน้า มีการหารือถึงปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานเป็นประจำในทุก ๆ ปี จึงนำมาสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผน ATSP พ.ศ. 2554-2558 ได้ถึงร้อยละ 91 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของภูมิภาคให้ไปเป็นไปตามทิศทางและแนวทางการพัฒนาที่ได้ กำหนดร่วมกัน (TAT Review, ออนไลน์, 2561)

จากความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011–2015: ATSP 2011-2015) ดังที่ได้กล่าวมาจึงนำมาสู่การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของอาเซียน พ.ศ. 2559 – 2568 ทั้งนี้เมื่อวันที่ 19 ม.ค. 59 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559-2568 (ASEAN Tourism Strategic Plan: ATSP 2016 - 2025) สำคัญของแผนยุทธศาสตร์ ATSP 2016 – 2025 สรุปได้ ดังนี้ (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ออนไลน์, 2561)

1. วิสัยทัศน์ : "ภายในปี พ.ศ. 2568 อาเซียนจะเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวอาเซียนที่มีคุณภาพ โดยนำเสนอความหลากหลายผ่านประสบการณ์อาเซียนอันนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบและยั่งยืน มีความครอบคลุมในทุกมิติอย่างมีสมดุล เพื่อนำไปสู่การกินดีอยู่ดีและความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจและสังคมประชาชนอาเซียน"

2. อาเซียนได้วางมาตรการที่จำเป็นและปรับปรุงจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินการบรรลุถึงวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียนในอีก 10 ปีข้างหน้า อาทิ การวางมาตรการทางการตลาดเพื่อให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน การบูรณาการในการทำงานร่วมกันในการเชื่อมโยงหลัก ๆ ด้านการลงทุน ความปลอดภัย การรักษาและปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ตลอดจนการพัฒนาสินค้าและการตลาดด้านการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค เช่น กลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region: GMS) กลุ่มประเทศสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

3. รูปแบบการท่องเที่ยวอาเซียนจะเติบโตอย่างยั่งยืนได้ ประกอบด้วย

3.1 เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยพัฒนาและนำยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมาใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและภาคเอกชน

3.2 ปรับปรุงและพัฒนาความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยทำงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในระดับโลกให้มากขึ้น รวมถึงขยายระบบอุทยานที่เป็นมรดกของอาเซียนและการสร้างสรรค์และออกแบบอุทยานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ของอาเซียน

3.3 เพิ่มความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวอาเซียนต่อการปกป้องสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดเตรียมคู่มือเพื่อแจกจ่ายให้แก่อุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวในอาเซียน โดยตรงสำหรับใช้เป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่างกัน ตลอดจนเป็นแนวทางในการบรรเทา ปรับตัว และแก้ไขปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมให้เป็นไปอย่างยืดหยุ่น

ในส่วนของประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ใช้ยุทธศาสตร์ ASEAN Connect เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 โดยได้จัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยว ACMECS ในกลุ่มประเทศ CLMVT ซึ่งประกอบด้วยประเทศ กัมพูชา-ลาว-เมียนมาร์-เวียดนาม และไทย ที่กรุงเนปีดอร์ ประเทศเมียนมาร์ เมื่อวันที่ 28-29 ก.ค. 2558 ที่ผ่านมามีสาระสำคัญ 7 เรื่อง ได้แก่

1. Tourism Market Promotion การส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว 5 countries 1 destination มีผู้รับผิดชอบคือ ไทย & เวียดนาม
2. Product Linkage ความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โดย กัมพูชา
3. Information Exchange การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีเจ้าภาพเมียนมาร์ เป็นผู้ดำเนินการ
4. Tourism Product Developments การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเมียนมาร์ รับผิดชอบ
5. Human Resources Development การพัฒนาคุณภาพ ไทย & เวียดนาม จะร่วมกันวางแผน
6. Tourism Safety ให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัย เวียดนาม เป็นเจ้าภาพ
7. Private Sectors Involvement การให้เอกชนมีส่วนร่วม โดยลาวและเวียดนาม จะนำไปวางแผนกลยุทธ์

สรุป

จากการที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN: Association of Southeast Asian Nations) ได้กำหนดเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปีพ.ศ. 2558 โดยหนึ่งในสาขาเร่งรัดของการพัฒนาเศรษฐกิจคือ สาขาการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP) ขึ้นเป็นฉบับแรก โดยแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงกลุ่มประเทศ CLMV มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยได้จัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านบุคลากร ดำเนินการจัดทำข้อตกลงร่วมว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN MRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพ การท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานที่ประเทศอาเซียนให้การยอมรับร่วมกัน ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว โดยเห็นพ้องร่วมกันว่ามีศักยภาพที่จะนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยจะนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศอาเซียนตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง ด้านการตลาดและการสื่อสาร ได้มีการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวอาเซียน ภายใต้แบรนด์ Southeast Asia - Feel the Warmth ซึ่งนำเสนอจุดขายของอาเซียน ด้วยการต้อนรับที่อบอุ่น โดยมีกิจกรรมดำเนินการที่มุ่งเน้นการส่งเสริม สินค้าที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันของอาเซียน เป็นต้น

ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม CLMV

1. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา -แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้งห้าประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศ CLMVT ได้แก่ ไทย กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาาร่วมกันอย่างสมดุล

ความเป็นมา ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง เป็นแนวคิดที่รัฐบาลไทยได้หยิบยกขึ้นหารือกับประเทศ กัมพูชา ลาว และพม่า ในช่วงการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อ 29 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ และได้รับการสนับสนุนในหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามดังกล่าว

วัตถุประสงค์ เพื่อการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาค และก่อให้เกิดความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมืออาเซียน ดังนั้นกรอบความร่วมมือนี้จึงเปรียบเสมือนกรอบความร่วมมือที่ช่วยส่งเสริมการรวมตัวภายใต้กรอบอาเซียนให้มีความก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นบนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกัน

ผู้นำประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และไทยได้ประชุมร่วมกันเป็นครั้งแรกภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ที่เมืองพุกาม สหภาพพม่า ในการประชุมดังกล่าว ผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาพุกามที่จะมีความร่วมมือระหว่างกันในด้านสาขาความร่วมมือสำคัญ 5 สาขา และให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยโครงการร่วม 46 โครงการ และโครงการทวิภาคี 224 โครงการซึ่งจะมีการดำเนินการภายในระยะเวลา 10 ปี โดยผู้นำประเทศสมาชิกต่างเห็นชอบร่วมกันให้เรียกกรอบความร่วมมือนี้ว่า ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเวียดนามเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 ได้ทำให้ประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 5 ประเทศ ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมือ ACMECS กิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS จะเน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้จริง และก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิก มีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับโดยทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การดำเนินการจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ ยึดหลักฉันทามติ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

กลไกการทำงาน

1. การประชุมระดับผู้นำทุก 2 ปี
2. การประชุมระดับรัฐมนตรีปีละครั้ง
3. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสทุก 6 เดือน
4. การประชุมคณะทำงานเพื่อการประสานงานระหว่างสถานเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกที่กรุงเทพฯ ทุก 2 เดือน
5. การประชุมระดับคณะทำงานรายสาขา

สาขาความร่วมมือ

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมใน 6 สาขาความร่วมมือหลัก ได้แก่ (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ออนไลน์, 2561)

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน
 - 1.1 เพื่อใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการไหลเวียนของสินค้าและการลงทุนให้เกิดการจ้างงาน
 - 1.3 เพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม
2. ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม โดย สร้างและพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรการผลิต การตลาด และการจัดซื้อร่วมกัน การวิจัยและพัฒนา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
3. การเชื่อมโยงการคมนาคม
 - 3.1 พัฒนาและใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 อำนวยความสะดวกสำหรับการค้า การลงทุน เกษตรกรรม การผลิตทางอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว
4. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
 - 4.1 ส่งเสริมยุทธศาสตร์ร่วมสำหรับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - 4.2 อำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวในหมู่ทั้งสี่ประเทศและจากภูมิภาคอื่นๆ

5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.1 ส่งเสริมการเสริมสร้างขีดความสามารถของคนและสถาบัน

5.2 ริเริ่มมาตรการเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาค

6. ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

ได้มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถทางด้านสาธารณสุข และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

7. การจัดตั้งกลไกประเทศผู้ประสานงานในความร่วมมือแต่ละสาขาเพื่อผลักดันให้ความร่วมมือในแต่ละสาขามีความคืบหน้าเพื่อผลักดันความคืบหน้าในความร่วมมือหลักในแต่ละสาขาที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสสมัยพิเศษและการประชุมระดับรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการเมื่อวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 2547 ที่ จ.กระบี่ ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานในความร่วมมือแต่ละสาขาโดยมีประเทศสมาชิก 1 ประเทศทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงาน ดังนี้

7.1 การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน – ไทย

7.2 ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม-พม่า

7.3 การเชื่อมโยงการคมนาคม-ลาว

7.4 ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว-กัมพูชา

7.5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์-เวียดนาม

7.6 ความร่วมมือด้านสาธารณสุข-ไทย

โครงการที่สำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Transport Linkages)

1.1 กัมพูชา: เส้นทาง R48 (เกาะกง-สเรอัมเปิล) / R67 (สง่า-อันลองเวง-เสียมราฐ)

1.2 สปป.ลาว: ปรับปรุงสนามบินวัดไต / เส้นทางสายฤดู จ.อุดรดิตถ์-ปากลาย แขวงไชยะบูลี / สะพานข้ามแม่น้ำเหือง / เส้นทาง R3 (ห้วยทราย-หลวงน้ำทา) / เส้นทางห้วยโก๋น-ปากแบ่ง / สะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 3 (นครพนม-คำม่วน) / สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) / เส้นทางรถไฟหนองคาย-ท่านาแล้ง-เวียงจันทน์

1.3 เมียนมาร์: สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 / เส้นทางแม่สอด-เมียวดี-เชิงเขาตะนาวศรี-กอกะเร็ก

2. การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Facilitation) ส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการค้าชายแดน การยกระดับด่าน การจัดตั้งเมืองคู่แฝดชายแดน (Sister Cities)

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ โดย สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ ดำเนินการฝึกอบรม สัมมนา ให้ทุนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแก่ประเทศสมาชิก ACMECS ในด้านที่เกี่ยวข้องกับสาขาความร่วมมือภายใต้ ACMECS อาทิ การเกษตร พลังงาน อุตสาหกรรม และสาธารณสุข

4. การท่องเที่ยว (Tourism) ได้แก่ การจัดทำความตกลงตรวจลงตราเดี่ยว (ACMECS Single Visa) ระหว่างไทย - กัมพูชา เมื่อเดือน ธ.ค. 2550 เป็นโครงการนำร่อง ระหว่าง 2 ประเทศสมาชิก ซึ่งมีการบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 27 ธ.ค. 2555

ผลการประชุมระดับผู้นำทศวรรษความร่วมมือทางเศรษฐกิจอีวีดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS Summit) ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 12-13 มีนาคม 2556 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ (สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, ออนไลน์, 2561)

1. ACMECS Single Visa ไทยและกัมพูชาสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกที่เหลือเข้าร่วมโครงการตามแนวทาง “ห้าประเทศ หนึ่งจุดหมายเดียวกัน”

2. โครงการเกษตรแบบมีสัญญา กัมพูชาได้แสดงความประสงค์ที่จะให้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว

3. ความร่วมมือเรื่องข้าว ที่ประชุมเห็นชอบให้บรรจุความร่วมมือเรื่องข้าวในเอกสารผลการประชุมตามที่ไทยเสนอ

4. โครงสร้างพื้นฐาน ไทยยืนยันที่จะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จะเชื่อมโยงภูมิภาค รวมทั้งเชื่อมโยงประตูการค้า โดยกัมพูชาชื่นชมที่ไทย สนับสนุนโครงการ อาทิ การซ่อมแซมและปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 48 และ สปป. ลาว ขอรับการสนับสนุนการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 5 (บึงกาฬ – บอริค ไซ)

5. การอำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดน ที่ประชุมชื่นชมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ-สปป. ลาว-เวียดนาม ได้ผลักดันการอำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดนตามแนวพื้นที่ตะวันออก-ตะวันตก และนายกรัฐมนตรีได้ขอให้ สปป. ลาว และ เวียดนาม สนับสนุนเส้นทาง R8 และ R12 ด้วย

6. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ที่ประชุมเห็นพ้องที่จะพัฒนา Tourism Corridors (พุกาม-เชียงใหม่-หลวงพระบาง-เวียงจันทน์-เสียมราฐ-เว้)

7. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ประชุมให้ความสำคัญของการพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อรองรับการเป็นฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งไทยประกาศความพร้อมที่จะสนับสนุนทุนฝึกอบรมอีก 200 ทุน ในระยะเวลา 2 ปีข้างหน้า ในสาขาต่างๆ

8. เวทีการหารือกับภาคเอกชน ที่ประชุมให้ความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน อาทิ (1) ส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการค้าขาย และให้ประเทศสมาชิกอนุญาตให้มีการจัดตั้งสำนักงานสาขาของธนาคารของประเทศสมาชิก รวมทั้งเร่งรัดจัดทำความตกลงที่ค้างค้างไว้แล้วเสร็จ (2) ยกกระบัตรจุดผ่านแดน ซึ่งไทยได้ขอให้ประเทศสมาชิกพิจารณา 3 แห่ง ได้แก่ ภูเก็ต-ปากลาย หนองเอี่ยน-สติงบ และสิงขร-มอดอง และ (3) จัดตั้งเมืองคู่แฝดชายแดน (Sister Cities) โดยไทยเสนอให้จัดตั้งคณะทำงานภาครัฐ-เอกชนในพื้นที่เพื่อหารือร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีรับที่จะมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาการขอรับการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรภาคเอกชนของแต่ละประเทศ

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2561 นี้ ไทยเตรียมพร้อมเป็นเจ้าภาพการประชุมผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง ครั้งที่ 8 โดยจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 15 – 16 มิถุนายน 2561 ณ กรุงเทพฯ ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกประกอบด้วย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย การประชุมครั้งนี้เป็นเวทีหารือเฉพาะของประเทศกลุ่มแม่น้ำโขงได้แก่กลุ่มประเทศ CLMVT เนื้อหาหลักของการประชุมเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการสร้างความเชื่อมโยงในพื้นที่อนุภูมิภาคนี้ (ข่าวทำเนียบรัฐบาล,ออนไลน์,2561)

2. การจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa

2.1 ในการประชุมผู้นำประเทศ ACMECS ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ได้มีมติรับหลักการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตามแนวคิด “สี่ประเทศหนึ่งจุดหมาย Four Countries, One Destination” ต่อมาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ACMECS โดยเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2548 ที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศกลุ่ม ACMECS ที่เมืองเสียมราฐ ได้ให้ความเห็นชอบโครงการ ACMECS Single Visa ภายใต้หลักการ ACMECS Minus X ภายใต้แนวความคิด “Five Countries, One Destination” โดยไทยกับกัมพูชาดำเนินโครงการนำร่อง

2.2 วันที่ 25 ตุลาคม 2548 ครม. มีมติอนุมัติให้กระทรวงฯ ลงนามใน MOU ระหว่างไทย-กัมพูชา เรื่องการจัดทำ ACMECS Single Visa โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยการจัดทำ ACMECS Single Visa สองฝ่ายเพื่อดำเนินการตามข้อตกลงใน MOU ตามลำดับ

2.3 คกก. ร่วมฯ สองฝ่ายได้มีการประชุมหารือรวม 3 ครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 23-25 พฤศจิกายน 2549 ที่เมืองพัทยา คณะกรรมการร่วมฯ สองฝ่าย ได้ตกลงเห็นชอบตามเอกสารข้อตกลงปฏิบัติการในการจัดทำ ACMECS Single Visa (Operational Arrangement for ACMECS Single Visa between Cambodia and Thailand) เพื่อให้เป็นแนวทางการดำเนินการ โดยได้เห็นชอบเรื่อง (1) วิธีดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลการอนุมัติการตรวจลงตรา (2) รายชื่อประเทศที่สามารถขอรับ ACMECS Single Visa (3) วิธีการเก็บค่าธรรมเนียม (4) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับการตรวจลงตรา ACMECS Single Visa และ (5) รูปแบบและลักษณะพิเศษด้านความปลอดภัยของ visa sticker

2.4 เพื่อให้หลักการนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ต่อไป คณะกรรมการร่วมฯ สองฝ่าย ได้เห็นชอบให้จัดทำความตกลง ระหว่างกันเพื่อให้สามารถดำเนินการทางกฎหมายภายในของแต่ละฝ่ายและเพื่อให้ความตกลง มีผลบังคับใช้ต่อไป

2.5 วันที่ 16 สิงหาคม 2550 กระทรวงการต่างประเทศได้มีการประชุมคณะทำงานด้านกฎหมาย สรุปความเห็นว่าการจัดทำความตกลงระหว่างไทย-กัมพูชา เรื่อง ACMECS Single Visa ไม่เข้าข่ายตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550

2.6 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการจัดทำความตกลง ระหว่างไทย-กัมพูชา เรื่อง ACMECS Single Visa เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550

ประโยชน์ของการจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa

1. การจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa เป็นความคืบหน้าของความร่วมมืออย่างเป็นทางการในกรอบ ACMECS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคซึ่งไทยมีบทบาทนำในกลุ่ม ACMECS ความตกลงนี้เป็นโครงการนำร่องของไทยและกัมพูชา ก่อนและประเทศสมาชิกอื่นๆ สามารถมาเข้าร่วมได้ในภายหน้า ทั้งนี้ตามเจตนารมณ์ “Five Countries, One Destination” ซึ่งประเทศสมาชิกทั้ง 5 ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการร่วมกันแล้ว ดังนี้

1.1 ลาวขอศึกษากฎหมายภายในและพัฒนาเทคโนโลยีการเข้าเมืองก่อนจะเข้าร่วมในภายหลัง ส่วนเวียดนามได้แสดงความพร้อมที่จะเข้าร่วมภายหลังการประเมินผลโครงการนำร่องระหว่างไทย-กัมพูชา

1.2 เมื่อประเทศสมาชิก ACMECS ทั้งหมดเข้าร่วมโครงการเต็มรูปแบบ โครงการนี้จะพัฒนาไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้งห้าประเทศ และเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ดังเช่นความตกลงตรวจลงตราเดี่ยว Schengen ของสหภาพยุโรป

2. การที่กัมพูชาและไทยสามารถลงนามในความตกลงนี้สะท้อนถึงระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและความไว้วางใจซึ่งกันและกันของทั้งสองประเทศที่อนุญาตให้ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ รับคำร้องและดำเนินการตรวจลงตราแทนกันได้ (แต่การตรวจสอบและอำนาจใน

การอนุมัติยังอยู่ที่แต่ละฝ่าย กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องต่อสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายนั้นจะประสานไปยังเมืองหลวงของอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อขอให้ process และตรวจสอบคำร้อง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะแจ้งกลับไปยังอีกฝ่ายแรกเพื่อดำเนินการออกวีซ่าได้ อนึ่งอำนาจการอนุญาตเข้าเมืองยังคงอยู่ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองของแต่ละฝ่าย)

3. เป็นการอำนวยความสะดวกคนชาติที่สามด้วยการตรวจลงตราเดียว ACMECS เข้าไทยและกัมพูชา โดยสามารถขอวีซ่าจากสถานเอกอัครราชทูตของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงแห่งเดียว โดยชำระค่าธรรมเนียมเฉพาะของฝ่ายแรกนั้นก่อน และจะสามารถเดินทางเข้าดินแดนของอีกฝ่ายได้โดยชำระค่าธรรมเนียมที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง (หมายเหตุ: แต่ละฝ่ายต่างเก็บค่าธรรมเนียมเอง ไทยมีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ 90 แห่ง ฝ่ายกัมพูชามี สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ 32 แห่ง)

4. เป็นโครงการที่ไทยจะแบ่งรายได้ให้กัมพูชาตามแนวความคิดแบ่งปันนักท่องเที่ยวต่างชาติ กล่าวคือในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไทย 13-14 ล้านคนต่อปี ขณะที่กัมพูชามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียง 2 ล้านต่อปี และเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้คนท้องถิ่น ลดปัญหาการลักลอบเข้าเมืองมาหางานทำตามแนวชายแดนไทย และเป็นการลดช่องว่างระดับการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก ACMECS รวมทั้งสร้างความมั่นคง ความไว้วางใจระหว่างกันต่อไป

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555 ภายหลังการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับกัมพูชา ครั้งที่ 8 นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และนายฮอร์ นัมฮง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชา ณ ขณะนั้น ได้แถลงข่าวร่วมเกี่ยวกับผลการประชุม โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญคือ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องการประกาศใช้ความตกลงการตรวจลงตราเดียวภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจจิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง หรือ Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS Single Visa) ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2555 ทั้งนี้หลักเกณฑ์โดยย่อของ ACMECS Single Visa ระหว่างไทยกับกัมพูชา มีดังนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ,ออนไลน์,2561)

1. ACMECS Single Visa เป็นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว โดยอนุญาตให้พำนักอยู่ในไทยได้ 60 วันและในกัมพูชาได้ 30 วัน

2. การตรวจลงตราฯ ดำเนินการเมื่อคนชาติที่สาม (ตามที่กำหนด 35 ประเทศดังแนบ) ไปขอรับการตรวจลงตรา ณ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของไทยหรือกัมพูชา โดยก่อนที่จะตรวจลงตราสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ นั้นๆ จะต้องขอรับความเห็นชอบจากอีกฝ่ายหนึ่งให้อนุมัติก่อน ทั้งนี้ แต่ละฝ่ายสามารถสงวนสิทธิในการปฏิเสธการตรวจลงตราได้

3. สถานเอกอัครราชทูต/ สถานกงสุลใหญ่ ที่ตรวจลงตราจะเก็บเงินค่าธรรมเนียมเฉพาะใน ส่วนของประเทศต้นเท่านั้น และผู้เดินทางจะเดินทางเข้าอีกประเทศ ก็จะต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมตาม อัตราที่อีกประเทศที่กำหนด

4. ในส่วนของไทยจะเก็บเงินค่าธรรมเนียม ACMECS Single Visa เช่นเดียวกับการตรวจ ลงตราประเภทนักท่องเที่ยว กล่าวคือ เก็บตามจำนวนครั้งๆ ละ 1,000 บาท ไม่มีกรให้แบบหลายครั้ง (multiple entry)

5. ในกรณีที่คนต่างชาติได้รับการตรวจลงตรา ACMECS Single Visa จากกัมพูชาเมื่อ เดินทางถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองของไทย (ตามที่กำหนด 26 แห่งดั่งแนบ) เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคน เข้าเมืองจะเป็นผู้เก็บเงินค่าธรรมเนียม

สรุป โครงการ ACMECS Single Visa ถือเป็นตัวอย่างของความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ ประเทศสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะเกื้อกูลกัน และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจากประเทศที่สามที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการนำรายได้เข้าสู่ภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น อันส่งผลถึงการช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางทางคมนาคมของไทย

3. ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle)

3.1 ความเป็นมา

3.1.1 สามเหลี่ยมมรกตเป็นความร่วมมือระหว่าง กัมพูชา ลาว และไทย เพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ มิ.ย. 2543 โดยข้อเสนอของกัมพูชา เป็นความร่วมมือในลักษณะสามเหลี่ยมเศรษฐกิจในพื้นที่ที่สามประเทศมี พรหมแดนร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3.1.2 ความร่วมมือในปัจจุบัน ครอบคลุม 7 จังหวัด/แขวง ได้แก่ จ. อุบลราชธานีและศรีสะเกษของไทย จ.พระวิหาร อุดรมิชัย และ สดิ่งเตี๋ยของกัมพูชา และแขวง สาละวันและจำปาสักของ สปป.ลาว

3.1.3 พื้นที่สามเหลี่ยมมรกตมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอารยธรรมขอม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค

3.2 การประชุมที่ผ่านมา

3.2.1 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 ก.ค. 2546 ที่ เวียงจันทน์ สปป.ลาว และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 2 ต.ค. 2552 ที่ จ. เสียมราฐ กัมพูชา

3.2.2 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2 ส.ค. 2546 ที่เมือง ปากเซ สปป.ลาว และ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 3 ต.ค. 2552 ที่ จ. เสียมราฐ กัมพูชา

3.3.3 การประชุมคณะทำงานระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยม มรกต ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15-16 ธ.ค. 2546 ที่ จ. อุบลราชธานี ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 17-18 ธ.ค. 2547 ที่ จ. เขียวมราชู กัมพูชา ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15-17 ธ.ค. 2548 ที่เมืองจำปาสัก สปป. ลาว ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 2-4 พ.ค. 2550 ที่ จ.อุบลราชธานี และครั้งล่าสุด ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 20 พ.ค. 2551 ที่เมืองสีหนุวิลล์

3.3 เอกสารความร่วมมือที่สำคัญ

ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2 ส.ค. 2546 ที่เมืองปากเซ (นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย โดยมีนายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวฯ ในขณะนั้น เข้าร่วมด้วย) ประเทศสมาชิกได้รับรองปฏิญญาปากเซว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว พื้นที่สามเหลี่ยมมรกต มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการของความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

3.3.2 กำหนดพื้นที่ความร่วมมือใน 3 ประเทศ

3.3.3 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

3.3.4 จัดตั้งคณะทำงานร่วมด้านการท่องเที่ยว

3.3.5 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความร่วมมือไปสู่ระดับผู้นำในอนาคต และขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมสาขาอื่นๆ ที่สอดคล้องกัน

3.4 ผลการดำเนินงานที่สำคัญๆ

3.4.1 กระทรวงการท่องเที่ยวฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมฝ่ายไทยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับชาติ และคณะกรรมการระดับท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 24 ก.ย. 46

3.4.2 ดร. สรจักษ์ เกษมสุวรรณ ผู้ช่วยรัฐมนตรีฯ ในขณะนั้น ได้นำคณะทูตานุทูต และคู่สมรสจำนวน 46 ราย จาก 28 ประเทศ และสื่อมวลชนจากสามประเทศ จำนวน 18 ราย เดินทางไปทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต ระหว่างวันที่ 11 – 14 มี.ค. 47 โครงการนี้นับเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกตและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของสามประเทศให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศ และสร้างความตื่นตัวให้กับภาคเอกชน ตลอดจนส่วนราชการท้องถิ่นให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของฝ่ายไทยในการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจร่วมกัน

3.4.3 กระทรวงท่องเที่ยวฯ ได้ร่วมกับองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) สำรวจพื้นที่สามเหลี่ยมมรกตเพื่อจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการตลาด เมื่อวันที่ 6 – 18 พ.ค. 47 และร่วมกันนำเสนอแผนต่อที่ประชุมคณะกรรมการ WTO ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 41 เมื่อวันที่ 3 – 7 มิ.ย. 47

3.4.4 จากการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15 – 17 ธ.ค. 48 ที่เมืองปากเซ WTO และ UNDP แจ้งว่าพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของทั้งสามประเทศทั้งในด้านวิชาการและแหล่งเงินทุน รวมทั้งการสนับสนุนเงินลงทุนในการออกแบบตราสัญลักษณ์ของสามเหลี่ยมมรกต และการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งในโอกาสเดียวกันนี้ประเทศไทยประกาศรับเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของประเทศสมาชิกอีกด้วย

3.4.5 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน : การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 2 กัมพูชา เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 2-3 ต.ค. 2552 ที่ จ. เสียมราฐ ภายใต้อำนาจ “The Emerald Triangle: Cooperation for Green Development” โดยที่ประชุมได้หารือถึงความคืบหน้าเกี่ยวกับความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกตและ การดำเนินการตามปฏิญญาปากเซ พร้อมทั้งยืนยันเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิกต่อกรอบความร่วมมือนี้ โดย สปป. ลาวและกัมพูชา ได้แสดงความขอบคุณที่ไทยให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ที่ประชุมมีความเห็นว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกตเป็นปัจจัยพื้นฐานสนับสนุน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจ และที่ประชุมเห็นชอบให้ขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการส่งเสริมการค้า และการเกษตร เพิ่มเติมจากสาขาการท่องเที่ยวด้วย เนื่องจากความร่วมมือในสาขาดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว ในการกระตุ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และขจัดปัญหาความยากจนในภูมิภาค พร้อมกันนี้ได้มอบหมายให้คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสยกร่างแผนปฏิบัติการครอบคลุมสาขาความร่วมมือดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นในความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกตศึกษาเส้นทางต่าง ๆ ที่มีอยู่ และเสนอเส้นทางที่ประเทศสมาชิกต้องการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาค และเห็นความจำเป็นของหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาและองค์การให้ความช่วยเหลือ ระหว่างประเทศในการช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานมีความคืบหน้าต่อไป

4. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

Greater Mekong Subregion (GMS)

ความเป็นมา โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก กลุ่มประเทศ GMS มีพื้นที่ร่วมกันประมาณ 2 ล้าน 3 แสน ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ พื้นที่ของยุโรปตะวันตก มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรมการเกษตร การท่องเที่ยว และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

สาขาความร่วมมือของ GMS มี 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขงด้านการท่องเที่ยว (GMS)

1. การประชุมคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

1.1 ประเทศสมาชิก GMS ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Tourism Working Group : TWG) และมีการประชุมคณะกรรมการดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก และพิจารณาความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคร่วมกัน ซึ่งประเทศสมาชิกจะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ โดยจะมีการจัดการประชุม TWG ปีละ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ประมาณเดือนพฤษภาคม หรือ มิถุนายน และครั้งที่ 2 เดือนพฤศจิกายน หรือธันวาคม

1.2 องค์ประกอบของการประชุมคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่

1.2.1 แทนหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Organizations : NTOs) ประเทศสมาชิกละ 3 คน นำโดยผู้แทนระดับอธิบดี หรือรองปลัดกระทรวงของแต่ละประเทศสมาชิก

1.2.2 ผู้แทนจากสำนักงานความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Mekong Tourism Coordinating Office : MTCO) ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรมการท่องเที่ยว ภายในสนามกีฬาแห่งชาติ โดยผู้อำนวยการบริหารของ MTCO คนปัจจุบัน คือ Mr. Mason Florence

1.2.3 ผู้แทนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB)

1.2.4 แทนจากหน่วยงานและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้สังเกตการณ์

โดยในการประชุมคณะทำงานแต่ละครั้งจะเป็นการรายงานความคืบหน้าการดำเนินโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์สาขาการท่องเที่ยวของ GMS และการรายงานเกี่ยวกับสถิตินักท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลด้านชายแดน

2. เครื่องมือสำคัญในการดำเนินความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของ GMS ได้แก่ ยุทธศาสตร์สาขาการท่องเที่ยวของ GMS 2005-2015 (GMS Tourism Sector Strategy: GMS TSS 2005-2015)

2.1 ในปี 2548 คณะทำงานด้านการท่องเที่ยวของ GMS ได้เริ่มวางยุทธศาสตร์เพื่อให้สาขาท่องเที่ยวมุ่งเน้นการลดความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDG)

2.2 วิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเน้นการเป็นอนุภูมิภาคที่สามัคคี รุ่งเรืองและเป็นหนึ่งเดียว “พัฒนาและส่งเสริมแม่น้ำโขงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งเดียวที่พร้อมทั้งความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและโดดเด่น เพื่อให้การท่องเที่ยวนี้ส่งผลในการลดความยากจน ความเท่าเทียมทางเพศ การให้โอกาสสตรี และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้องตระหนักถึงผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุด”

2.3 ปัจจุบันประเทศสมาชิกกำลังร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนพัฒนา 5 ปี หรือที่เรียกว่า Strategic Approach and Roadmap 2011 – 2015 ซึ่งให้การเห็นชอบโดยรัฐมนตรีท่องเที่ยว โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดดเด่นของแต่ละประเทศ และการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวโดยเน้น Theme ร่วมกัน (Thematic Route) ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์ของ GMS สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของอาเซียนด้วย (2011 – 2015 ASEAN Tourism Strategic Plan)

3. การประชุม Mekong Tourism Forum (MTF)

3.1 การประชุม Mekong Tourism Forum เป็นการประชุมการท่องเที่ยวประจำปีของ GMS โดยจะจัดควบคู่กับการประชุมคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (ประมาณเดือนพฤษภาคม/มิถุนายน) ซึ่งประกอบด้วยการประชุมเสวนาสำหรับผู้เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหารือประเด็นการท่องเที่ยวภายในอนุภูมิภาค และร่วมส่งเสริมและผลักดันให้อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเป็นจุดหมายปลายทางเดียวด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีการจัดนิทรรศการหรืองานแสดงสินค้าการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกเพื่อขยายเครือข่ายด้านการตลาดและโอกาสสำหรับการส่งเสริมอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและผู้เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

3.2 องค์ประกอบของการประชุม Mekong Tourism Forum ได้แก่ ผู้ซื้อ-ผู้ขายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ GMS และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในด้านการท่องเที่ยว

4. การประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง การประชุมดังกล่าวจะจัดขึ้นคู่ขนานกับการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียนในวาระที่ประเทศสมาชิกแม่น้ำโขงเป็นเจ้าภาพ เพื่อให้รัฐมนตรีท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงได้ให้แนวทางนโยบายการดำเนินโครงการต่าง ๆ แก่คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยว ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการประชุมสุดยอด GMS รวมทั้งรับทราบรายงานความคืบหน้าความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

5. สำนักงานความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Mekong Tourism Coordinating Office : MTCO) ตั้งอยู่ที่กรมการท่องเที่ยวประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ (Secretariat) ของคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจากคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง MTCO มีภารกิจหลัก 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการพัฒนา โดยประสานความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อขจัดความยากจนอย่างยั่งยืนในประเทศกลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายแห่งสหัสวรรษขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Millennium Development Goals) (2) ด้านการตลาด โดยการประชาสัมพันธ์ให้และส่งเสริมอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเป็นจุดหมายปลายทางเดียวของการท่องเที่ยว

6. กิจกรรม/โครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบ GMS ที่ประเทศไทยดำเนินการ

6.1 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการประชุมคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ครั้งที่ 29 ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 11 – 12 มิถุนายน 2555

6.2 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม Mekong Tourism Forum 2012 ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 13 – 14 มิถุนายน 2555

6.3 ประเทศไทยได้จัดการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เรื่อง การประชุมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวไทย – กัมพูชา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2555 ณ จังหวัดตราด ผลจากการประชุมดังกล่าวเกิดการจัด Fam Trip ระหว่างไทย – กัมพูชา เพื่อการส่งเสริมการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยและกัมพูชาในพื้นที่ตามระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor)

6.4 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของโลกอย่างมีความรับผิดชอบในพื้นที่กลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Workshop on Promoting Responsible Heritage Tourism for GMS) เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของโลกอย่างยั่งยืนและมีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมในประเทศ GMS และพัฒนาสินค้าการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ในประเทศ GMS เมื่อ กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2556 ณ จังหวัดสุโขทัย

5. “CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity”

กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยการสนับสนุนของ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) และ สถาบันแม่โขง ได้ร่วมกันจัดงาน “CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity” เมื่อวันที่ 16-18 มิถุนายน 2559 ที่โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนร่วมกันของภูมิภาค CLMVT ซึ่งประกอบด้วยกัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม เวียดนาม และไทย และเพื่อเป็นเวทีในการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้นำธุรกิจ ผู้กำหนดนโยบาย นักธุรกิจรุ่นใหม่ นักวิชาการ ในภูมิภาค CLMVT

รัฐมนตรีการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและภาคธุรกิจ CLMVT ได้หารือแนวทางการร่วมมือในประเด็นที่จะ โดยได้หารือแนวทางการร่วมมือในประเด็นที่จะนำไปสู่ “ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนร่วมกัน” ทั้งด้านห่วงโซ่คุณค่าโลกและภูมิภาค (Global and Regional Value Chain) ความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ความสามารถในการแข่งขัน การแข่งขัน ร่วมมือและสร้างเครือข่ายได้ผลลัพธ์สำคัญที่สามารถร่วมดำเนินการและเห็นผลอย่างรวดเร็ว (Quick Win)

1. ส่งเสริมการจัดตั้ง “CLMVT Business Council” เป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ (ad hoc) แก้ไขปัญหาทางการค้า โดยให้เอกชนเป็นผู้นำ โดยเฉพาะภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียตามจังหวัดที่มีด่านพรมแดนระหว่างประเทศ

2. พัฒนา “Knowledge Tank” เป็นแหล่งข้อมูลเศรษฐกิจการค้ารอบด้านที่เป็น one-stop data platform ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทางออนไลน์ได้ง่าย
3. ริเริ่มโครงการ “Think Regionally : Human Capital Development Partnership” โดยร่วมมือกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น หรือนิวซีแลนด์
4. ริเริ่มโครงการ “CLMVT Value Creation Initiative” ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและหัตถกรรมร่วมกัน โดยไทยพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน
5. ส่งเสริมการจัดตั้งเวที “CLMVT Startups Forum” เพื่อสร้างบรรยากาศความร่วมมือระหว่าง Startups นักลงทุน และผู้กำหนดกฎระเบียบ
6. ริเริ่มโครงการ “Tourism Data Exchange” เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวระหว่าง CLMVT (เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ การจองโรงแรม เส้นทางท่องเที่ยว) ต่อยอดจาก “Thailand Tourism Gateway” เพื่อให้ภาคเอกชน CLMVT สามารถนำสถิติไปใช้ประโยชน์ได้
7. ริเริ่มโครงการ “Green Season in CLMVT” เพื่อบริหารจัดการนักท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูกาล ท่องเที่ยว (low season) ร่วมกัน เช่น ฤดูฝน โดยเน้นการดึงดูดลูกค้าจากภูมิภาคอาเซียน
8. ริเริ่มโครงการ “CLMVT Local Trail” เปิดเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เป็นเมืองรอง เพื่อแนะนำประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเต็มที่ การจัด “CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity” เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการสร้างความร่วมมือของ 5 ประเทศ โดย CLMVT จะผลักดันเป็นเจ้าภาพ เพื่อให้ CLMVT Forum เป็นเวทีสร้างเครือข่ายและให้มีการนำแนวคิดริเริ่มจากเวทีนี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศกัมพูชารับเป็นเจ้าภาพ ในปี 2017 ต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของประเทศกลุ่ม CLMVT

1. ประเทศกัมพูชา

1.1 ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ วัดและโบราณสถาน (ซึ่งมีจำนวนประมาณ 1,080 แห่งใน 14 จังหวัด) อุทยานแห่งชาติ 6 แห่ง (ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 12% ของประเทศ) งานเทศกาล (เช่น Khmer New Year และ water festivals)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ นครวัด นครธม กรุงเทพมหานคร (ชมพระราชวัง วัดพนม และล่องเรือแม่น้ำโขง) ปราสาทบายน บ้านทายศรี ปราสาทตาพรหม ซาดหาดเมืองสีหนุวิลล์ โตนเลสาบ (หรือทะเลสาบเขมร) หมู่บ้านชาวเขาที่มณฑลคีรี Ecotourism ที่รัตนคีรี และชิมอาหารทะเลที่จังหวัดกำปอด

1.2.1 นครวัด (Angkor Wat) เป็นศาสนสถานตั้งอยู่ในเมืองพระนคร จังหวัดเสียม เรียบสร้างในรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 12 โดยเป็นศาสนสถานประจำพระนครของพระองค์ ตัวเทวสถานได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี จนเป็นศูนย์กลางทางศาสนาที่สำคัญเพียงแห่งเดียวที่ยังเหลือรอดมาจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ก่อสร้างแล้วเสร็จ แต่เดิมนครวัดเป็นเทวสถานของศาสนาฮินดู ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อถวายแด่พระวิษณุ ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นศาสนาพุทธ นครวัดเป็นสิ่งก่อสร้างทางศาสนาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก ตัวเทวสถาน ถือเป็นที่สุดของสถาปัตยกรรมเขมรสมัยคลาสสิกรุ่งเรือง และได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของประเทศกัมพูชา โดยปรากฏในธงชาติ และเป็นจุดท่องเที่ยวหลักของประเทศ ตลอดจนได้รับลงทะเบียนเป็นมรดกโลกภายใต้ชื่อ เมืองพระนคร ปราสาทนครวัดเป็นสิ่งก่อสร้างในยุคสิ้นสุดของราชอาณาจักรขแมร์ โดยมีหินทรายเป็นวัสดุก่อสร้างหลัก

1.2.2 นครธม (Angkor Thom) เป็นเมืองหลวงแห่งสุดท้ายและเมืองที่เข้มแข็งที่สุดของอาณาจักรขแมร์ สถาปนาขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12 โดย พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 9 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางทิศเหนือของนครวัด ภายในเมืองมีสิ่งก่อสร้างมากมายนับแต่สมัยแรกๆ และที่สร้างโดยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 และรัชทายาท ใจกลางพระนครเป็นปราสาทหลักของพระเจ้าชัยวรมัน เรียกว่า ปราสาทบายน และมีพื้นที่สำคัญอื่นๆรายล้อมพื้นที่ชัยภูมิถัดไปทางเหนือ ประตูทางเข้านครธมด้านใต้ จุดเด่นที่สุดคือทางเข้าด้านใต้ ที่มีลักษณะเป็นหน้า 4 หน้า ก่อนจะเข้าสู่บริเวณนี้จะเป็นแถวของยักษ์ (อสูร) ทางด้านขวา และเทวดาทางด้านซ้าย เรียงรายแบกพญานาคอยู่สองข้างสะพาน เมื่อเข้าสู่ใจกลางนครธมจะพบสิ่งก่อสร้างต่างๆ บริเวณประตูด้านใต้นี้ได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูไว้ได้ดีกว่าบริเวณอื่นๆ อีก 3 ด้าน

1.2.3 โตนเลสาบ (Tonle sap) เป็นทะเลสาบ (น้ำจืด) ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียเป็นทะเลสาบที่เกิดจากลำน้ำโขง และแม่น้ำสายย่อยๆไหลมารวมกันจนเป็นทะเลน้ำจืดขนาดใหญ่ไม่ต่างกับที่เรามองเห็นท้องทะเล แต่โตนเลสาบจะเป็นทะเลสาบสีขุ่นเช่นเดียวกับแม่น้ำโขง ยามน้ำหลากจะมีอาณาบริเวณเป็นพื้นที่กว้างมากสูงสุด ถึง 16,000 ตารางกิโลเมตร แต่ยามน้ำลดก็จะเหลือประมาณ 2700 ตารางกิโลเมตร (เกือบสองเท่าของพื้นที่ กทม.) ส่วนลึกสุดประมาณ 10 เมตร กล่าวกันว่าเป็นแหล่งอาหารน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก และสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับ 2 รองจากการท่องเที่ยว มาเที่ยวโตนเลสาบก็ไม่ต่างกับไปเที่ยวตามชนบทของเวียดนาม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ยังคงย้อนยุคไม่ต่างกับชนบทไทยในอดีต

1.2.4 เขาพนมบาเค็ง (phnom bakheng) เป็นเทวสถานก่อสร้างตามลัทธิไศวนิกาย เมื่อราว พ.ศ. 1450 ตั้งอยู่บนเขาสูงที่มีความสูงประมาณ 70 เมตร มีชื่อเรียกดั้งเดิมว่า ปราสาทยโส ธรปุระ คือใช้ชื่อของพระเจ้ายโสวรมันที่ 1 ต่อมาเรียกว่า พนมบาเค็ง ตามลักษณะของต้นบาเค็งที่มีอยู่

มากในบริเวณภูเขาเป็นภูเขาใจกลางเมืองยโสธรปุระ ซึ่งเปรียบเสมือนเขาพระสุเมรุ และเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ตัวปราสาทพนมบาเค็งจำลองลักษณะมาจากปราสาทบาคอง มีสถาปัตยกรรมคล้ายกับรูปทรงแบบปิรามิด ที่ตัวระเบียงแต่ละชั้นมีปราสาทเล็กๆ 4 มุม ภายในปราสาทประธานมีสิวลึงค์ตั้งอยู่ตั้งแต่ พ.ศ.1450 ในปี que เริ่มสร้างปราสาท ในขณะที่การก่อสร้างยังคงดำเนินต่อไปจาก พ.ศ. 1450-1471 นานถึง 21 ปี หลังจากนั้นอีก 40 ปีในรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 5 ได้มีการบูรณะซ่อมแซมปราสาทนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก พระพุทธรูปที่เห็นในปราสาทประธานนั้น มีการอัญเชิญพระพุทธรูปขนาดใหญ่ขึ้นไปประดิษฐานบนแท่นหินทรายแท่นสิวลึงค์เมื่อ พ.ศ. 2059 และจุดเด่นจุดหนึ่งที่น่าสนใจของเขพนมบาเค็งนี้คือ เป็นจุดชมวิวที่สวยงามซึ่งสามารถเห็นปราสาทนครวัด และบรรยากาศยามเย็นที่มีพระอาทิตย์ตกเป็นภาพที่สวยงามที่นักท่องเที่ยวนิยมกันเป็นอย่างมาก

1.2.5 ปราสาทบันทายศรี (Banteay Srei) เป็นปราสาทหินที่ถือได้ว่างดงามที่สุดในประเทศกัมพูชา มีความกลมกลืนอย่างสมบูรณ์ และเป็นปราสาทแห่งเดียวที่สร้างเสร็จแล้วกว่า 1000 ปี แต่ลวดลายยังมีความคมชัดเหมือนกับสร้างเสร็จใหม่ๆ ปราสาทบันทายศรี หรือเรียกตามสำเนียงเขมรว่าบันเตียไสร หมายถึง ปราสาทสตรีหรือป้อมสตรี อยู่ห่างจากตัวเมืองเสียมเรียบไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 30 กิโลเมตร ใกล้กับแม่น้ำเสียมเรียบในบริเวณที่เรียกว่าอัสวรปุระ หรือเมืองของพระอัสวร

1.2.6 ปราสาทตาพรหม (Prasat Ta Prohm) เป็นปราสาทที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างถวายให้กับพระมารดา เชื่อกันว่าปราสาทตาพรหมนั้นเป็นอารามหลวงในยุคนี้ด้วย ส่วนคำว่าตาพรหมนั้นน่าจะมาจากชื่อของผู้เฝ้าปราสาท ในช่วงที่คณะสำรวจชาวฝรั่งเศสเข้ามาถึงตัวปราสาทนี้ จุดเด่นสำคัญของปราสาทตาพรหมคือ รากไม้ของต้นสะปง ซึ่งขึ้นครอบคลุมปราสาททั่วบริเวณ บางต้นมีอายุถึง 300 ปี จนได้รับการคัดเลือกเป็นฉากสำคัญของภาพยนตร์เรื่อง Tumb Raider นอกจากนี้แล้วยังมีภาพสลักรูปเสด็จโกซอร์ส ซึ่งเป็นไดโนเสาร์ชนิดหนึ่งภายในปราสาทตาพรหมอีกด้วย

1.2.7 ตลาดไนท์มาร์เก็ต (Angkor night market) เป็นตลาดค้าของชาวเสียมเรียบซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาเดินซื้อของที่ระลึกมากมาย อาทิ เช่น ไม้ แกะสลัก เสื่อลายนครวัด และสปปปลา เป็นต้น

1.2.8 น้ำตกกบาลสะเปียน (kbalspean waterfall) หรือ หัวสะพาน ถูกขนานนามจากแนวก้อนหินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีลักษณะคล้ายสะพานทอดข้ามสายน้ำเล็กๆ ซึ่งมีต้นน้ำจากเทือกเขาภูเขา ธารน้ำสายนี้แยกไหลเป็นสายย่อยและรอบเมืองพระนครผ่านเรือสวนไร่นาของประชาชน ก่อนที่จะไหลรวมกับแม่น้ำเสียมเรียบ และไหลลงทะเลสาบในที่สุด น้ำตกกบาลสะเปียนสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าอู่ทัยทิตยวรมันที่ 2 ปลายพุทธศตวรรษที่ 16 โดยมีพระประสงค์เพื่อให้พราหมณ์ประกอบพิธีเสกน้ำให้ศักดิ์สิทธิ์ เพื่อนำน้ำไปประกอบพิธีหลวงใน

พระราชวัง และเพื่อให้เหล่ามวลประชาราษฎร์นำไปบูชารักษาโรคภัยไข้เจ็บ นำไปใช้กับไร่นาของตนได้เพื่อผลผลิตที่สมบูรณ์

2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

2.1 ทรัพยากรด้านท่องเที่ยว ลาวมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น 1,493 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 849 แห่ง ประเภทวัฒนธรรม 435 แห่ง และประเภทประวัติศาสตร์ 209 แห่ง (Lao National Tourism Administration 2010)

2.2 แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ เมืองหลวงเวียงจันทน์ (ชมเจดีย์เก่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ) เมืองหลวงพระบางและพระราชวังหลวงพระบาง ปราสาทวัดภูและการตั้งถิ่นฐานโบราณในเขตวัฒนธรรม แขวงจำปาสัก ถ้ำดิ่ง (Pak Ou Cave) พุทธอุทยานสวนพระที่วัดเชียงควน เขื่อนน้ำจึม ถ้ำจัน พงไหวหนินที่ เมืองโพนสะหวัน น้ำตกคอนพะเพ็ง และล่องเรือแม่น้ำโขง

2.2.1 พระธาตุหลวง หรือ พระเจดีย์ โลกะจุพามณี นับเป็นปูชนียสถานอันสำคัญยิ่งแห่งนครหลวงเวียงจันทน์ และเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนชาวลาวทั่วประเทศ ตามตำนานกล่าวว่าพระธาตุหลวงมีประวัติการก่อสร้างนับพันปี เช่นเดียวกับพระธาตุพนมในประเทศไทย และปรากฏความเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์ของดินแดนทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงอย่างแยกไม่ออก สถานที่นี้ถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์สำคัญอย่างของประเทศลาว ดังปรากฏว่าตราแผ่นดินของลาวที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีรูปพระธาตุหลวงเป็นภาพประธานในดวงตรา

2.2.2 ประตู่ชัย (Patuxai) สร้างเสร็จในปี พ.ศ.2512 มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “รันเวย์แนวตั้ง” นั่นก็เพราะว่า การก่อสร้างประตู่ชัยแห่งนี้นั้นใช้ปูนที่อเมริกาซื้อมาเพื่อนำมาสร้างสนามบินใหม่ในนครเวียงจันทน์ในระหว่างสงครามอินโดจีนนั่นเอง แต่ก็ไม่ได้ทันได้สร้างก็เกิดแพ้สงครามในอินโดจีนเสียก่อน จึงมีการนำปูนซีเมนต์มาสร้างประตู่ชัยแทน ความสวยงามของประตู่ชัยนั้นมิอยู่ที่ลักษณะสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากประตู่ชัยในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส นั่นเอง แต่ลักษณะสถาปัตยกรรมนั้นก็ยังมิเอกลักษณ์ของลาวปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูปศิลปะลาว ภาพเรื่องราวมหากาพย์รามายณะ

2.2.3 หอพระแก้ว คือสถานที่เคยประดิษฐานพระแก้วมรกต หรือ พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ตั้งอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ปัจจุบันเหลือเพียงพระแท่นที่ประดิษฐาน เพราะพระแก้วมรกตองค์ปัจจุบันได้รับการอัญเชิญลงมาประทับที่กรุงเทพมหานคร ในสมัยของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โดยสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นผู้อัญเชิญ สำหรับหอพระแก้วที่นักท่องเที่ยวเห็นอยู่ในปัจจุบันเป็นของที่ถูกบูรณะขึ้นใหม่เกือบทั้งหมดในปี พ.ศ. 2480 – 2483 ภายใต้การควบคุมดูแลการก่อสร้างของ เจ้าสุววรรณา ผู้ที่จบการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์จากกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และต่อมายังได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากได้รับเอกราชอีกด้วย แม้อุบัติเหตุปัจจุบันจะไม่ใช่วัดอีกต่อไป แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังนครเวียงจันทน์ก็ยัง

เดินทางมาสักการบูชากัน เป็นจำนวนมาก สำหรับส่วนในของพิพิธภัณฑน์นั้น จัดแสดงพระแท่นบัลลังก์ปิดทองจารึกพระไตรปิฎกภาษาขอมและกลองสำริดประจำราชวงศ์ลาว สำหรับประติมากรรมทั้งสองเป็นของเก่าที่หลงเหลือมาแต่เดิม บานประตูจำหลักเป็นรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริเวณโดยรอบของหอพระแก้วเจียบสงบรมเย็น มีโหลขนาดกลางจากทุ่งไหหินในแขวงเชียงขวางวางตั้งอยู่ 1 ใบ อาณาบริเวณรอบๆ วัดสี่สะเกดและหอพระแก้วเคยถูกใช้เป็นศูนย์กลางของหน่วยงานปกครองของฝรั่งเศสสมัยอาณานิคมมาก่อน

2.2.4 เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบางเดิมเป็นเมืองหลวงของลาวในสมัยแรกเข้ามาอยู่สุวรรณภูมิ ภายหลังลาวแบ่งแยกออกเป็นหลายภาค หลวงพระบางเป็นเมืองหลวงของลาวภาคเหนือตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้เวียงจันทน์เป็นเมืองหลวง ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางยังคงเคยเป็นที่ประทับของกษัตริย์ ซึ่งประชาชน เรียกองค์ท่านว่า “สมเด็จพระเจ้ามหาชีวิตแห่งพระราชอาณาจักรลาว” เมืองหลวงพระบาง ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายติดฝั่งแม่น้ำโขง มีแม่น้ำคานไหลลงบรรจบแม่น้ำโขงตอนเหนือเมือง ฌปากน้ำ ตรงนั้นมีวัดโบราณของลาว คือ วัดเชียงทอง ในระหว่างปี พ.ศ. 2536-2537 องค์การยูเนสโกเข้ามาสำรวจหลวงพระบางตามข้อเสนอให้เมืองนี้ได้เป็นมรดกโลกด้วยชัยภูมิที่ค่อนข้างโดดเด่นของเมืองหลวงพระบาง และด้วยการที่ฝรั่งเศสย้ายศูนย์กลางการบริหารปกครองไปอยู่ที่เวียงจันทน์ ยังผลให้ราชธานีเก่าแก่อย่างหลวงพระบางคงบรรยากาศแบบโบราณเอาไว้ได้จนกระทั่งทุกวันนี้

3. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

3.1 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พระมหาธาตุเจดีย์ชเวดากอง (Shwedagon Pagoda) พระเจดีย์สุเล (Sule Pagoda) และตลาดตลาดโบโย๊ก (Bog yoke Market) ที่เมืองย่างกุ้ง เทียวเมืองบากัน (เมืองหลวงเก่าของประเทศ) ชมพระราชวังเก่าที่เมืองมันดาลเลย์ (Mandalay) เจดีย์เก่าที่เมืองอมรปุระ (Amarapura) และเมืองสะกาย (Sagaying) เทียวหุบเขาที่เมืองพินอูลวิน (Pyin Oo Lwin) ทะเลสาบอินเล รวมทั้งหาดงาปาลี (Ngapali) หาดชวงทา (Chaungtha) และหาดชเวซวง (Ngwesaung)

3.1.1 เปียงมะนา (Pyanmana) เมืองหลวง (เนปีดอ) ที่ตั้งของเมืองเปียงมะนาอยู่ห่างจากย่างกุ้งไปทางเหนือราว 244 ไมล์ และเป็นจุดตัดของถนนสายหลัก 2 เส้น ซึ่งเชื่อมพม่าตอนเหนือกับตอนใต้เข้าด้วยกัน รวมถึงเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่ใช้กันมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 อีกทั้งยังเชื่อมกับเส้นทางรถไฟที่ติดต่อกับยังตอนใต้ของจีน อย่างไรก็ตามศูนย์กลางที่รัฐบาลพม่าใช้ก่อตั้งเมืองหลวงใหม่จริงๆ อยู่ห่างจากเปียงมะนาไปทางตะวันตกราว 7 ไมล์ เป็นจุดที่เรียกว่า “ไจเปีย” (Kye Pyay) ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากนายพลองซาน เคยใช้เป็นชัยภูมิสู้รบจนได้เอกราชจากอังกฤษ ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่พรรคคอมมิวนิสต์เคยใช้ปักหลักต่อสู้กับรัฐบาลพม่าในอดีตตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 รัฐบาลพม่าได้ย้ายเมืองหลวงไปที่เปียงมานาตั้งอยู่ใน “เขตพรมแดน” ของ

บรรดารัฐของชนชาติส่วนน้อยต่างๆตามแนวชายแดน ซึ่งนับว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ
ทางการพม่าประกาศอย่างชัดเจน

3.1.2 พระมหาเจดีย์ชเวดากอง (Shwedagon Pagoda) เป็นมหาเจดีย์คู่บ้านคู่เมือง
ของประเทศพม่าอายุเก่าแก่กว่าสองพันห้าร้อยปี เป็นเจดีย์ที่มีความสวยงามและยิ่งใหญ่สมเป็นมหา
เจดีย์ที่งดงามมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีผู้คนชาวพม่าและชาวต่างชาติมากมายพากันเดินทางมา
เที่ยวชมและนมัสการทั้งกลางวันและกลางคืนอย่างไม่ขาดสาย สถานที่แห่งนี้มีลานอธิษฐานจุดที่
บูรณะของมาขอพรก่อนออกรบ รอบพระเจดีย์มีประติมากรรมที่สวยงามอย่างน่าอัศจรรย์ พระเจดีย์นี้
ได้รับการบูรณะและต่อเติมโดยกษัตริย์หลายรัชกาลองค์ เจดีย์ห่อหุ้มด้วยแผ่นทองคำทั้งหมดยี่สิบสามตัน
ภายในประดิษฐานเส้นพระเกศาธาตุของ พระพุทธเจ้าจำนวนแปดเส้น และเครื่องอัฐบริวาร
ของพระพุทธเจ้าองค์ก่อนทั้งสามพระองค์ บนยอดประดับด้วยเพชรพลอยและอัญมณีต่างๆ จำนวนมาก
และยังมีเพชรขนาดใหญ่ประดับอยู่บนยอดบริเวณเจดีย์จะได้ชมความงามของวิหารสี่ทิศ ซึ่งทำเป็นศาลา
โถงรอบด้วยหลังคาทรงปราสาทซ้อนเป็นชั้นๆ งานศิลปะและสถาปัตยกรรมทุกชิ้นที่รวมกันขึ้นเป็น
ส่วนหนึ่งของพุทธเจดีย์ล้วนมีตำนานและภูมิหลังความเป็นมาทั้งสิ้น ชมระฆังใบใหญ่ที่อังกฤษพยายาม
จะเอาไปแต่เกิดพลัดตกแม่น้ำย่างกุ้งเสียก่อน อังกฤษก็ทำไต่ไม่ขึ้น ภายหลังชาวพม่าช่วยกันกู้ขึ้นมา
แขวนไว้ที่เดิมได้ จึงถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคี ซึ่งชาวพม่าถือว่าเป็นระฆังศักดิ์สิทธิ์

3.1.3 พระธาตุนิทร์แขวน หรือ ไจ้กัทโย (Kyaikhtiy) อยู่ห่างจากเมืองย่างกุ้ง
ประมาณ 195 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่เมืองไจ้กัโก่ อำเภอสะเทิม เขตรัฐมอญของประเทศพม่า บนยอดเขา
Paung Laung เหนือระดับน้ำทะเล 3,615 ฟุต ลักษณะเด่นของพระธาตุนิทร์แขวน คือมีลักษณะเป็น
ก้อนหินสีทองขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนก้อนหินบนยอดเขาอย่างหมิ่นเหม่ มีพระเกศาธาตุศักดิ์สิทธิ์ที่บรรจุ
อยู่ภายในพระเจดีย์ ตามคติการบูชา พระธาตุนิทร์แขวนประจำปีเกิดของชาวล้านนา พระธาตุนิทร์แขวนนี้ให้ถือ
เป็นพระธาตุนิทร์แขวนปีจอ แทนพระเกตุแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ พระธาตุนิทร์แขวนนั้น ตั้งอยู่
เชิงหน้าผา ซึ่งหากมองจากทางด้านล่างก็จะดูคล้ายกับลอยอยู่เหนือหน้าผาราวกับ พระอินทร์นำไป
แขวนไว้กลางอากาศ การเดินทางขึ้นไปยังบนยอดเขานั้นจะต้องนั่งกระบะ 6 ล้อขึ้นไป ซึ่งเป็นกฎ
ข้อบังคับของประเทศพม่าเลย ห้ามรถอื่นๆขึ้นเด็ดขาด ใครจะไปจะมากก็ต้องลงรถที่บริเวณคิมปูแคมป์
และก็ต้องเปลี่ยนเป็นรถ 6 ล้อ แม้แต่ผู้นำประเทศก็ต้องปฏิบัติตาม อาจจะเป็นเพราะเรื่องของความ
ปลอดภัย เพราะทางที่ขึ้นนั้นเป็นถนนเลนเดี่ยวสวนไม่ได้ เพราะฉะนั้นเวลาลงหรือขึ้นนั้นก็ต้องให้
รถทางใดทางหนึ่งนั้นลงมาก่อนถึงจะขึ้นได้ เมื่อถึงบริเวณบนเขาแล้วแต่ก็ยังไม่ถึงดี เพราะจะต้อง
เดินเท้าขึ้นเขาอีกประมาณ 4 กิโลเมตร แต่ก็จะมีบริการนั่งเสลี่ยงเมื่อถึงที่หมายบนยอด ชาวพม่าจะมี
ความเชื่อว่าถ้าผู้ใดได้มานมัสการพระธาตุนิทร์แขวนนี้ครบ 3 ครั้ง ผู้นั้นจะมีแต่ความสุขความเจริญ
พร้อมทั้งขอสิ่งใดก็จะได้สมดังปรารถนาทุกประการ สามารถนั่งสมาธิหรือสวดมนต์ได้ตลอดคืน

3.1.4 พระราชวังบุเรงนอง หรือที่เรารู้จักกันในนามผู้ชนะสิบทิศ เคยเป็นที่ประทับของพระนางสุพรรณกัลยา และสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ครั้งต้องตกเป็นเชลยศึก เมื่อต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า แต่ปัจจุบันพระราชวัง แห่งนี้เหลือเพียงแต่ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ และถูกสร้างจำลองพระราชวังและตำหนักต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่โดยอ้างอิงจากพงศาวดาร และความเข้าใจตามข้อมูลของกรมศิลปากรของรัฐบาลพม่าภายในมีห้องบรรทมและพระที่นั่งมิ่ง (จำลอง) และพระที่นั่งสิงค์

3.1.5 เมืองพุกาม ดินแดนแห่งเจดีย์หมื่นองค์อย่างเมืองพุกาม ที่มีความสำคัญด้านพุทธสถานอย่างหาที่เปรียบมิได้นั้น นับเป็นดินแดนอารยธรรมที่เปี่ยมไปด้วยพระเจดีย์และวัดวาอารามอันศักดิ์สิทธิ์และสวยงาม ทั้งพระเจดีย์ชเวชิกอง วัดถ้ำจันสัทธา วัดทิโลมินโล วิหารนันทปะ เจดีย์อานันตะ เจดีย์มิงกาลา เจดีย์กุ่มขางคยี และอีกหลากหลายความงามแห่งศิลปกรรมที่มีอาจพรรณนาได้หมด เพราะแต่ละพุทธสถานก็มีความงดงามที่ยิ่งใหญ่จากฐานรากวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีความเป็นมาที่แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าพุทธสถาน ณ แห่งหนตำบลใดในดินแดนพม่าแห่งนี้เชื่อได้เลยว่า ความขลังและความศักดิ์สิทธิ์จะสามารถประทับใจผู้มาเยือนให้จดจำไว้อย่างมิรู้ลืม

3.1.6 พระพุทธไสยาสน์เจาทัตยี หรือพระดาหวน เป็นพระนอนปางพุทธไสยาสน์องค์ใหญ่ มีความยาวกว่า 70 เมตร เป็นพระนอนที่ใหญ่ที่สุดและมีความงดงามที่สุดของประเทศพม่า ทั้งพระพักตร์และขนตาที่งดงาม ดวงตาของท่านเป็นแก้ว สัมผัสได้จากต่างประเทศ โดยเฉพาะรวมไปถึงพระจิวรที่มีความพลิ้วไหวสมจริง และเมื่อเดินมายังปลายสุดพระบาทของพระนอนองค์นี้ตรงที่พระบาทมีภาพวาดเป็นมิ่งมงคลสูงสุด เพราะประกอบด้วยลายลักษณะธรรมจักร ในบริเวณใจกลางฝ่าพระบาทและล้อมด้วยรูปมงคล 108 ประการ ด้านหน้าวัดก็จะมีร้านค้าขายของที่ระลึกมากมาย

3.1.7 ตลาดสก๊อต (Scot Market) หรือ ตลาดโบ จกกองซาน (Bogyoke Aung San) เป็นตลาดเก่าแก่ของชาวพม่า สร้างขึ้นโดยชาวสก๊อตในสมัยที่ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เป็นลักษณะอาคารเรียงต่อกันหลายหลัง สินค้าที่จำหน่ายในตลาดแห่งนี้มีหลากหลายชนิด สามารถซื้อหาของที่ระลึกพื้นเมืองได้มากมายในราคาถูก เช่น เครื่องเงิน ที่มีศิลปะผสมระหว่างมอญกับ พม่า ภาพวาด งานแกะสลักจากไม้ อัญมณี หยก ผ้าทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป แป้งทานาคา (Thanakha) ผ้าปักพื้นเมืองและเครื่องเงิน เป็นต้น

4. ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

4.1 แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ ฮาลองเบย์ เมืองโบราณฮอยอัน (Hoi An) หมู่บ้านโบราณสถานเมืองเว้ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์หมีเซิน (My Son) อุทยานแห่งชาติฟองงา-เก บัง (Phong Nha – Ke Bang) พระราชวังจักรพรรดิแห่งถังลอง (Imperial Citadel of Thang Long) พระราชวังแห่งราชวงศ์โฮ (Citadel of the Ho Dynasty) เมืองท่าดานัง (Da Nang) ชมภูเขาทศันนำขึ้นบันได สถาปัตยกรรมเฟรนช์

โคโลเนียลและวิถีชีวิตชนกลุ่มน้อยที่เมืองซาปา (Sapa) ภูเขาและธรรมชาติที่ดาลัด (Dalat) รวมทั้งการแสดงหุ่นกระบอกที่โรงละครหุ่นกระบอกน้ำริมทะเลสาบฮวานเกียม

4.1.1 อ่าวฮาลอง (Halong Bay) เป็นอ่าวแห่งหนึ่งในพื้นที่ของอ่าวตังเกี๋ย ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ใกล้ชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในอ่าวฮาลองมีเกาะหินปูนจำนวน 1,969 เกาะ โผล่พื้นขึ้นมาจากผิวน้ำทะเล หลายเกาะมีถ้ำขนาดใหญ่อยู่ภายใน ถ้ำที่ใหญ่ที่สุดในบริเวณอ่าวคือ ถ้ำเสาไม้ ซึ่งตั้งชื่อโดยนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ภายในถ้ำประกอบไปด้วยโพรงกว้าง 3 โพรง เกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดใน บริเวณอ่าว 2 เกาะ คือ เกาะกั๊ดบา และเกาะ Tuan Chau ทั้งสองเกาะนี้มีคนตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวร บนเกาะมีโรงแรมและชายหาดจำนวนมาก ส่วนเกาะขนาดเล็กอื่นๆ บางเกาะเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวประมง และบางเกาะยังเป็นถิ่นอาศัยของสัตว์หลายชนิด

4.1.2 พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh Museum) ตั้งอยู่ใกล้กับสุสานโฮจิมินห์ พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์ เป็นอาคารขนาดใหญ่ทันสมัย ที่สร้างมาเพื่อจัดแสดงรูปภาพ เอกสารต่าง ๆ และข้าวของเครื่องใช้ของลุงโฮ เอกสารบางฉบับของโฮจิมินห์นั้น เขียนรายงานถึงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ทำในประเทศไทยด้วย ชั้นสองของพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดแสดงแบบดั้งเดิม บน ไคระหว่างชั้นสองไปยังชั้นสามนั้นมือนุสาวรีย์ของโฮจิมินห์ตั้งอยู่บนแท่นแบบพุทธ บนชั้นสามนั้นจะเป็นการจัดแสดงแบบร่วมสมัยที่มีการตกแต่งอย่างงดงามและน่าสนใจ

4.1.3 พิพิธภัณฑ์สงคราม (War Remnants Museum) ภายในอาคารของพิพิธภัณฑ์ จัดแสดงเครื่องมือการรบ และอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ ในสมัยสงครามเวียดนามมีทั้งของจีน สหรัฐอเมริกา พร้อมภาพถ่ายที่ถ่ายทอดความรู้สึกที่เกี่ยวกับการปกป้องประเทศ การเสียชีวิตเลือดเนื้อของชาวเวียดนามหลายอย่าง ชัดเจน อาทิ ภาพการถูกทรมานด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ภายนอกตัวอาคารของพิพิธภัณฑ์สงครามมีเครื่องบิน และรถถังรุ่นที่ใช้ในสงครามเวียดนามของสหรัฐอเมริกา และรัสเซีย จัดวางเรียงรายอยู่โดยรอบบริเวณพิพิธภัณฑ์

4.1.4 โบสถ์นอร์ทเธอร์ดาม (notre dame cathedral) ตั้งอยู่บริเวณกลางเมือง บนถนน Han Thuyen ได้รับการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2420 ใช้ระยะเวลาการสร้าง 6 ปี โบสถ์นี้ไม่มีการประดับด้วยกระจกสีเหมือนโบสถ์คริสต์ที่อื่น เพราะได้รับความเสียหายจากสงครามโลก ครั้งที่ 2 สำหรับโบสถ์แห่งนี้ได้รับการยกย่องว่ามีความงดงามมากที่สุดแห่งหนึ่งในเวียดนาม โบสถ์ซึ่งฝรั่งเศสได้จำลองมาจากโบสถ์นอเธอร์ดามในฝรั่งเศสและนำมาสร้างไว้ที่นี่ โดยปกติวันเสาร์-อาทิตย์ จะมีคู่บ่าวสาว มากมายมาประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และถ่ายรูปเก็บเป็นที่ระลึก รวมทั้งบุคคลทั่วไปก็แวะเวียนเข้ามาชมความสวยงามอย่างไม่ขาดสาย

4.1.5 เมืองดาลัด (Dalat) หรือยาดริง ดินแดนแห่งความรักพลิบาน เป็นเมืองที่แสนโรแมนติก ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นหุบเขาแห่งความรัก สัมผัสบรรยากาศที่แสนโรแมนติก โอบล้อมไปด้วยขุนเขา แมกไม้่นานาพันธุ์ และทะเลสาบเมืองดาลัด ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โรแมนติกที่สุดในเวียดนาม ด้วยเนินเขาเขียวจีที่สลับซับซ้อน ทะเลสาบในสายหมอกบางๆ และป่าสนอันหอมกรุ่น ดาลัดได้ชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โรแมนติกที่สุดในเวียดนาม แวดล้อมไปด้วยป่าเขา ไร่กาแฟและสวนดาลัด อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 1,475 เมตร และมักได้รับการเรียกขานให้เป็น “เมืองแห่งฤดูใบไม้ผลิชั่ววันคร้” ซึ่งเป็นสมญานามที่เหมาะสมที่สุด เพราะแม้ในอากาศอันร้อนระอุของฤดูร้อนอุณหภูมิในตัวเมืองจะอยู่ระหว่าง 15-24 องศาเท่านั้น

4.1.6 พระราชวังเมืองเว้ เว้เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศเวียดนามราว 400 ปี ตั้งแต่ยังมีระบอบกษัตริย์ ทว่าความรุ่งเรืองยังมีให้เห็นที่ “พระราชวังเว้” และหมู่โบราณสถานในเมืองที่ถูกขึ้นเป็นมรดกโลกเมื่อปี 2536 เมืองนี้มักนำไปเปรียบกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสุโขทัย แต่จะเทียบกันไม่ได้ไม่ว่าด้านใด โดยเฉพาะความงามของสถาปัตยกรรมเพราะรูปแบบนั้นต่างกันสิ้นเชิง พระราชวังเว้ได้รับอิทธิพลจากจีนเพราะถูกปกครองโดยจีนนับพันปี พระราชวังแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นตามแบบแผนความเชื่อของจีน ได้รับการออกแบบให้มีกำแพงล้อมรอบถึง 3 ชั้น จุดน่าสนใจของการเที่ยวชม หลังจากที่นั่งท่องเที่ยวข้ามสะพานเดินลงผ่านซุ้มประตูหรือกำแพงชั้นนอกเข้าไป จะได้พบกับขุนตานก หรือป็นใหญ่ 9 เทพเจ้า ซึ่งอยู่ทางด้านขวามือ หมายถึงเทพ 5 องค์ ตัวแทนของธาตุทั้ง 5 คือ โลหะ น้ำ ไม้ ไฟ และดิน ส่วนอีก 4 องค์ เป็นตัวแทนของฤดูกาลทั้ง 4 ฤดูใน 1 ปี ถัดมาเป็นกำแพงเหลือง ซึ่งเป็นกำแพงชั้นกลางที่ล้อมรอบนครของจักรพรรดิ พระราชวัง วัดและสวนดอกไม้เอาไว้ในส่วนนี้มีประตูทางเข้าที่ตกแต่งเอาไว้อย่างสวยงาม 4 ประตู ประตูที่สำคัญที่สุดคือ โหงะโมน หรือ ประตูเที่ยงวันที่สร้างขึ้นครั้งแรกด้วยหินแกรนิตในสมัยพระเจ้ามิงห์หม่าง เมื่อนักท่องเที่ยวผ่านลอดประตูชั้นที่สอง โดยข้ามสะพานน้ำทอง ซึ่งเคยถูกสงวนไว้เฉพาะจักรพรรดิเท่านั้น จะเจอกับพระราชวังไทเฮา อันเป็นวังที่สำคัญที่สุดในนครจักรพรรดิ ใช้สำหรับต้อนรับเชื้อพระวงศ์ระดับสูง และนักการทูตต่างประเทศ นอกจากนั้นราชสำนักยังใช้เป็นที่จัดงานฉลองสำคัญต่างๆเช่นกัน ส่วนวัดวาอารามภายในกำแพงแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่ออุทิศให้กับขุนนางหลายคน วัดสำคัญคือ วัดเถเหมียว ซึ่งได้รับการดูแลอย่างดี สร้างขึ้นเพื่ออุทิศให้กับผู้ปกครองในราชวงศ์เหวียน ถัดมาส่วนในสุดของนครจักรพรรดิ คือ ตือกามแทงห์ หรือนครต้องห้ามของจักรพรรดิ ที่ถูกสงวนไว้เฉพาะจักรพรรดิและเชื้อพระวงศ์นั้น

4.1.7 เกาะฟูโก๊วก เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในเวียดนาม ตั้งอยู่ในอ่าวไทย โดยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดเกียนซาง พื้นที่ 574 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอยู่ถาวร 85,000 คน เขตการปกครองของเกาะฟูโก๊วกนั้นประกอบด้วยเกาะใหญ่และเกาะเล็กน้อยอีก 21 เกาะ ศูนย์กลางของ

เกาะตั้งอยู่ที่เมืองใหญ่ที่สุดคือเซียงโจงทางชายฝั่งตะวันตก และยังเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของเกาะอีกด้วย เศรษฐกิจของเกาะขึ้นกับการประมง เกษตรกรรมและการท่องเที่ยว เกาะนี้ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเวียดนาม

4.1.8 อุโมงค์วินห์ม็อค (Vinh Moc Tunnels) ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเว้ มาทางทิศเหนือราว 65 กิโลเมตร นับเป็นอุโมงค์ใต้ดินที่คนทั้งหมู่บ้านอาศัยอยู่เป็นเวลาหลายปี เพื่อหลบภัยจากการทิ้งระเบิดอย่างต่อเนื่องในสมัยสงครามเวียดนาม แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะพากันอพยพไปอยู่ในส่วนอื่นๆ ของประเทศแต่ก็มีชาวบ้านจำนวนกว่า 300 คน ที่ยังอาศัยอยู่ในอุโมงค์แห่งนี้ เป็นเวลากว่า 5 ปี นับจากปี พ.ศ. 2509-2514 ภายในเครือข่ายอุโมงค์ที่มีความยาวกว่า 2,000 เมตร แบ่งออกเป็น 3 ชั้น มีทางเข้าออกทั้งหมด 13 ทาง แต่ละชั้นจะมีการสร้างเป็นห้องต่างๆ ทางซ้ายและขวา โดยชั้นแรกมีจุดเด่นนำชมอยู่ที่ห้องที่ใช้คลอดเด็กทารกถึง 17 คน และชั้นที่สองเป็นส่วนที่ใช้ในการประชุมในสมัยสงคราม จากนั้นจะมีทางเดินลงสู่ชั้นที่ 3 ของอุโมงค์ ซึ่งค่อนข้างชัน ควรใช้ความระมัดระวัง อุโมงค์วินห์ม็อคยังสามารถเที่ยวชมได้ตลอดปี เพียงแต่ในฤดูฝนอาจมีความยากลำบากในการเดินทางสักหน่อย และควรนำไฟฉายติดตัวมาด้วยเพราะทางเดินภายในอุโมงค์ค่อนข้างมืด

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่ม CLMVT

1. ประเทศกัมพูชา

กระทรวงการท่องเที่ยวกัมพูชา (กรุงเทพฯธุรกิจ,ออนไลน์,2561) ได้เสนอแนวคิดในการการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ซึ่งในอนาคตกัมพูชาจะเริ่มเปิดจุดตรวจค้นระหว่างชายแดนมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางผ่านเส้นทางเชื่อมต่อกันมากขึ้น นอกจากนี้ อาจต้องจัดอุปสรรคในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวออกไป เช่น ขั้นตอนการทำวีซ่า โดยบางประเทศก็ยังมีสถานที่ทำเรื่องวีซ่าได้ยาก มีค่าใช้จ่ายวีซ่าที่ต้องดำเนินการ อีกปัญหาสำคัญคือจุดตรวจค้นตามด่านต่างๆปิดทำการในเวลาที่ไม่เท่ากัน เช่น จุดตรวจค้นในอีกประเทศยังไม่ปิดทำการ แต่อีกประเทศปิดทำการแล้ว ซึ่งอาจสร้างความสับสนและไม่ได้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากนัก จึงเป็นเรื่องที่ประเทศในกลุ่ม CLMVT ต้องร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาคความซับซ้อนและความแตกต่างกันเหล่านี้ต่อไป นอกจากนี้ อาจต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมการทำงานเพื่อช่วยให้การทำงานด้านท่องเที่ยวสะดวกรวดเร็วมากขึ้น เช่น ในบางประเทศต้องกรอกแบบฟอร์มวีซ่าแบบฟอร์มเข้าเมืองแบบฟอร์มศุลกากรต่างๆ มีขั้นตอนต่างๆที่ยุ่งยาก รวมถึงภาษาที่ใช้กรอกแบบฟอร์มส่วนใหญ่ก็มีเฉพาะภาษาอังกฤษ อาจสร้างปัญหาให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทางหน่วยงานในกัมพูชาได้พยายามหาแนวทางแก้ไขกันอยู่

ทั้งนี้ มองว่าอาจต้องจัดตั้งหน่วยงานที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาตามชายแดนเหล่านี้และรัฐบาลในแต่ละประเทศก็ควรมีความร่วมมือและวางกลไกการจัดการปัญหาเหล่านี้เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันมากขึ้น โดยอาจต้องพิจารณาเรื่องการบริหารจัดการ และการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ประกอบกับ ปัจจัยภายในและภายนอก เช่น ต้องดูว่าประเทศมีความปลอดภัยที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้มากหรือน้อยอย่างไร มีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมมากเพียงใด และปัจจัยภายนอกก็ต้องดูในด้านการเมืองว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือควรจะมีนโยบายที่จะสนับสนุนและดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นอย่างไรบ้าง ซึ่งถือว่าสำคัญอย่างมากที่รัฐบาลแต่ละประเทศจะต้องมีส่วนร่วมดำเนินการ

2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สปป.ลาว (กรุงเทพฯธุรกิจ,ออนไลน์,2561) กล่าวว่า ลาวไม่ใช่ประเทศ“แลนด์ล๊อค” (ประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล) อีกต่อไป แต่เป็นประเทศที่เชื่อมต่อกับทุกประเทศในกลุ่ม CLMVT และเป็นศูนย์กลางของอนุภูมิภาคสามารถใช้เป็นเส้นทางข้ามผ่านไปยังประเทศใกล้เคียงต่างๆได้และเล็งเห็นความสำคัญว่ากลุ่มประเทศ CLMVT จะต้องสร้างความร่วมมือเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมต่างๆมากขึ้น เช่น ถนน สะพาน เหนือต่างๆที่จะต้องสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

3. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโรงแรมและท่องเที่ยวเมียนมาร์ (กรุงเทพฯธุรกิจ,ออนไลน์,2561) กล่าวว่า การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวช่วง Low Season ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยให้เป็นโอกาสการท่องเที่ยวช่วง Green season โดยเฉพาะช่วงระหว่างเดือน ก.ค.-ส.ค. เพราะเป็นช่วงฤดูฝนที่มีใบไม้เขียวชะอุ่ม จึงน่าจะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในช่วงนี้ได้ ให้ได้สัมผัสกับประสบการณ์ เช่น ฤดูกาลเพาะปลูกนาข้าวและการทำฟาร์มต่างๆในกลุ่มประเทศ คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย เพราะในช่วง Green season ถือเป็นช่วงปิดเทอมในยุโรปจึงน่าจะมีโอกาสดึงดูดนักท่องเที่ยวยุโรป ครอบครัว เด็กนักเรียน นักศึกษา ให้เดินทางเข้ามาเที่ยวผ่านการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากขึ้น

4. ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวเวียดนาม (กรุงเทพฯธุรกิจ,ออนไลน์,2561) กล่าวว่า ความเชื่อมโยงด้านการขนส่ง คมนาคม เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะต้องได้รับการพัฒนา และกระบวนการพิธีการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางก็ควรจะทำให้ง่ายมากขึ้น กลุ่มประเทศ CLMVT มีหลายอย่างคล้ายคลึงกันที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแชร์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ร่วมกันได้ เช่น เรื่องการท่องเที่ยวชุมชนก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนได้ หรือหากแต่ละประเทศมีข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ก็นำมาแบ่งปันข้อมูลเพื่อหาทางช่วยเหลือและสร้างการเติบโตด้านการท่องเที่ยวร่วมกันได้

สรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMVT เห็นพ้องที่จะร่วมมือกัน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ (Seamless travel) โดยส่งเสริมให้มีการทำ Package การท่องเที่ยวร่วมกันในกลุ่มประเทศ CLMVT เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาบริเวณจุดผ่านแดนที่ยังมีความแตกต่างกันเรื่องเวลาเปิดปิดด่าน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันที่จะร่วมมือกัน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในสาขากลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วง Low Season และการท่องเที่ยวในฤดูฝน (Green season) การท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายแดน (Border area) การเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น เช่น วัยรุ่นยุโรป ให้มาท่องเที่ยวใน CLMVT ช่วงปิดเทอม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อกระจายรายได้กลับสู่คนในท้องถิ่น (Local Tourism) รวมทั้งมีการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในภูมิภาค ซึ่งต้องอาศัยความเชื่อมโยง (Connectivity) ระหว่างกัน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมรับจำนวน 2 นักท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศ CLMVT ที่จะทำให้มีการเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายและง่ายขึ้น ซึ่งการเปิดเส้นทางบินใหม่ๆ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่จากเมืองหลักสู่เมืองรอง

โครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

ประเทศไทย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนากระบวนการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระตือรือร้น ขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่นๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

2. พัฒนาลสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ

Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด ราวจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

3. พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัย ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญและนำเสนอแผนความร่วมมือ CLMVT Linkage โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้ (ฐานเศรษฐกิจ,ออนไลน์,2561)

1. การขยายการเชื่อมต่อทางอากาศ (Air Linkage) จะมีการเพิ่มบริการสายการบิน ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำการประจุมกับสายการบินพันธมิตรเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการเปิดเส้นทางใหม่เชื่อมเมืองใหญ่ ๆ เข้าด้วยกัน และการเชื่อมเส้นทางระหว่างเมืองรองเข้าด้วยกัน โดยมีสายการบินที่สนใจและผลักดันให้เกิดเที่ยวบินตามนโยบายดังกล่าว 3 สายการบิน ได้แก่ สายการบินบางกอกแอร์เวย์ส เตรียมเปิดเส้นทางเชียงใหม่ – หลวงพระบาง และเชียงใหม่ – เวียงจันทน์ สายการบินนกแอร์ เตรียมเปิดเส้นทางกรุงเทพมหานคร (ดอนเมือง) – มัณฑะเลย์ และสายการบินไทยแอร์เอเชีย เตรียมเปิดเส้นทางกรุงเทพมหานคร (ดอนเมือง) – เวียงจันทน์

2. การสร้างถนนขนาดใหญ่เชื่อมต่อระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค (Land Linkage) เพื่อพัฒนาให้เป็น Asian Highway โดยเน้นการเชื่อมต่อระหว่างไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และมีเส้นทางหลายเส้นทางที่เชื่อมระหว่างประเทศสมาชิก CLMVT เช่น เส้นทางสาย R3A ที่เชื่อมสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน, เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก และเส้นทาง New Trade Line ที่เชื่อมไทยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าด้วยกัน เป็นต้น อีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังมีการประชาสัมพันธ์ Package ท่องเที่ยวในลักษณะ “สองประเทศหนึ่งจุดหมายปลายทาง” สุนัขท่องเที่ยวทั่วโลก เช่น Packageทัวร์ “ข้าม 2 จุดตรวจ ท่องเที่ยวใน 2 ประเทศ” เป็นต้น และเตรียมจัดกิจกรรมการตลาดทั้งระดับภูมิภาคและไตรภาคีจำนวนมาก

สรุป

ในบทนี้เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย และกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งนับตั้งแต่มีการรวมกันของประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) ในปี ค.ศ. 1967 และการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ. 2007 ทำให้กลุ่มประเทศ CLMV มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ในเรื่องความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP) ขึ้นเป็นฉบับแรก โดยแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงกลุ่มประเทศ CLMV มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว ด้านการตลาดและการสื่อสาร กล่าวคือ ด้านบุคลากร ประเทศไทยได้ดำเนินการจัดทำข้อตกลงร่วมว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN TRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศ CLMV ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยกำหนดจัดทำมาตรฐานที่ประเทศในกลุ่มภูมิภาคนี้ที่ให้การยอมรับร่วมกัน ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว โดยนำสินค้าท่องเที่ยวที่กลุ่มประเทศ CLMV เห็นพ้องร่วมกันว่ามีศักยภาพที่จะนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยจะนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมกลุ่มประเทศนี้ตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา และหลวงพระบางของประเทศลาว สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

สำหรับบทบาทที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV คือ การเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มประเทศ CLMV เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวของไทยมีความสามารถที่เหนือกว่า โดยเฉพาะในเรื่องการคมนาคมขนส่ง ซึ่งไทยจะสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางของนักท่องเที่ยว (Entry Point) กล่าวคือ การเป็นประเทศแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา เพื่อที่จะเดินทางต่อไปท่องเที่ยวในประเทศข้างเคียง และเดินทางกลับมาอีกครั้งก่อนเดินทางกลับประเทศภูมิลำเนา (Exit Point) บทบาทด้านการท่องเที่ยวของไทยที่สำคัญที่ผ่านมา จะเห็นได้จากที่ไทยได้

พัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา - แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาาร่วมกันอย่างสมดุลด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคซึ่งเป็นโครงการนำร่องของไทยและกัมพูชา ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง กัมพูชา ลาว และไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดดเด่นของแต่ละประเทศ และการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวโดยเน้น Theme ร่วมกัน (Thematic Route) อีกทั้งไทยยังได้มีบทบาทในการเข้าร่วมประชุมด้านการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ เช่น การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการประชุมคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง การประชุมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวไทย – กัมพูชา เพื่อการส่งเสริมการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยและกัมพูชาในพื้นที่ตามระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เป็นต้น

บทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดงานเสวนา CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนร่วมกันของภูมิภาค CLMVT ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ความสามารถในการแข่งขัน การแข่งขัน ร่วมมือและสร้างเครือข่าย ซึ่งได้ผลลัพธ์สำคัญที่สามารถร่วมดำเนินการด้านการท่องเที่ยวร่วมกันกับกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ โครงการ “Tourism Data Exchange” เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวระหว่าง CLMVT (เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ การจองโรงแรม เส้นทางการท่องเที่ยว) ต่อยอดจาก “Thailand Tourism Gateway” เพื่อให้ภาคเอกชน CLMVT สามารถนำสถิติไปใช้ประโยชน์ได้ โครงการ “Green Season in CLMVT” เพื่อบริหารจัดการนักท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (low season) ร่วมกัน เช่น ฤดูฝน โดยเน้นการดึงดูดลูกค้านอกภูมิภาคอาเซียน โครงการ “CLMVT Local Trail” เปิดเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เป็นเมืองรอง เพื่อแนะนำประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเต็มที่ การจัดงานครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ สำหรับการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของ 5 ประเทศ โดยสมาชิกในกลุ่มประเทศ CLMVT จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ เพื่อให้ CLMVT Forum เป็นเวทีสร้างเครือข่ายและให้มีการนำแนวคิดริเริ่มจากเวทีนี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นบทบาทด้านการท่องเที่ยวของไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ที่ไทยเข้าไปมีบทบาทและดำเนินการแล้วนั้น เป็นการดำเนินการที่ตอบสนองและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศ ในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV

ดังนั้นความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ต้องอาศัยความเชื่อมโยง (Connectivity) ระหว่างกัน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม เพื่อรับจำนวนนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศ CLMV ที่จะทำให้มีการเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบาย และง่ายขึ้น ซึ่งการเปิดเส้นทางบินใหม่ๆ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่จากเมืองหลักสู่เมืองรอง ร่วมมือกันส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ (Seamless travel) โดยส่งเสริมให้มีการจัดทำ Package การท่องเที่ยวร่วมกันในกลุ่มประเทศ CLMV เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาบริเวณจุดผ่านแดนที่ยังมีความแตกต่างกันเรื่องเวลาเปิด-ปิดด่าน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันที่จะร่วมมือกันส่งเสริมการท่องเที่ยวในสาขากลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วง Low Season และการท่องเที่ยวในฤดูฝน (Green season) การท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายแดน (Border area) การเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่นให้มาท่องเที่ยวใน CLMV ช่วงปิดเทอม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อกระจายรายได้กลับสู่คนในท้องถิ่น (Local Tourism) รวมทั้งจะต้องดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญคือ ความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งทั้ง 5 ประเทศ จะได้ร่วมมือผลักดันและส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมต่อไปในอนาคต

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัจจัยปัญหาและโอกาสของความร่วมมือด้านการ ท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV จากนั้น จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูล ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์
2. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
4. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งประกอบไปด้วย กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม นั้น นับว่ามีศักยภาพสูง หากได้รับการพัฒนา ร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ต่างก็เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีมิตรไมตรีต่อกันมายาวนาน ดังนั้นการพิจารณาถึงศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ด้วยการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ที่เป็นปัจจัยด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

ของไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในงานด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ CLMVT ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประกอบการพิจารณา ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) เป็นข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีในการร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

1.1 ประเทศในกลุ่ม CLMV มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรในการท่องเที่ยวเป็นแหล่งเฉพาะ กล่าวคือ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม ประวัติศาสตร์ มีลักษณะของสถาปัตยกรรมและแหล่งโบราณคดีทางด้านอารยธรรมมากมายอยู่ในหลายประเทศ รวมถึงลักษณะทางกายภาพของแต่ละประเทศ ที่มีเกาะแก่งจำนวนมาก เป็นน้ำตก ส่วนพื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ เป็นพื้นที่ที่มีสภาพป่าเขตร้อน และพื้นที่ชุ่มน้ำ และสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นหลายชนิดที่ไม่พบในที่อื่น ดังนั้นความได้เปรียบด้านทรัพยากรท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีลักษณะเฉพาะจึงเป็นจุดแข็งที่สำคัญและแสดงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศที่จะพัฒนาร่วมกัน

1.2 เป็นพื้นที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มาก กล่าวคือ การกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ มีหลากหลายกระจายอยู่ในทุกประเทศ และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง มีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวและยังมี แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมาก

1.3 มีความยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว กล่าวคือ ประเทศในภูมิภาคนี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทางศิลปะ ความร่ำรวยทางวัฒนธรรม และความบริสุทธิ์งดงามของธรรมชาติ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญของประเทศในกลุ่มนี้ ที่ผ่านมานั้นแต่ละประเทศในกลุ่มนี้มีการแข่งขันกันเองในการดึงนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยในประเทศของตน จะมีภูมิภาคใดบ้างในโลกที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสความทันสมัย สะดวกสบายของเมืองใหญ่ และสามารถมีประสบการณ์อันน่าทึ่งกับชาวบ้านที่ยังคงใช้ชีวิตเรียบง่าย ภายใต้วิถีชีวิตและขนบประเพณีแบบดั้งเดิม ได้เห็นร่องรอยประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของประเทศที่เคยถูกเป็นเมืองขึ้นของตะวันตกกับประเทศที่สามารถคงความเอกราชมาได้ยาวนาน เห็นความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ ทั้งป่าเขา ท้องทะเล ซึ่งมีระบบนิเวศที่มีความพิเศษแตกต่าง ดังนั้นหากมีการผลักดันให้เกิดความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อส่งเสริม "ASEAN Destination" แบบไม่แยกส่วน กล่าวคือ ให้ประเทศในกลุ่มนี้ได้จับมือกันเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้เพื่อที่จะแข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่น ๆ แทนที่จะแข่งขันกันเอง

1.4 ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากแหล่งท่องเที่ยวหลักแล้ว ในบริเวณพื้นที่ศึกษามีแหล่งท่องเที่ยวอีกจำนวนมากที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบหรือแหล่งท่องเที่ยวเสริมได้ ดังนั้นในกรณีที่สามารถนำมาพัฒนาร่วมกันได้แล้วจะทำให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงแห่งหนึ่งของโลกได้

2. วิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses) เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นได้มีดังนี้

2.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ กล่าวคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV นั้น ควรมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เนื่องจากที่ผ่านมาอาจจะมีบางพื้นที่ดังกล่าวที่ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงได้ทันที ประกอบกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวก็ยังไม่พร้อม จึงคาดว่าน่าจะต้องรออีกระยะหนึ่งก่อนจะเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและประเทศกลุ่มนี้ไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน

2.2 ภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ปัจจุบันกลุ่มประเทศ CLMV ยังมีบางประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองยังไม่มั่นคงนัก จึงนำไปสู่ความไม่แน่นอนอาจเกิดการขัดแย้งกันภายในประเทศขึ้นอีก ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะต้องแก้ไขเพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อตลาดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวในกลุ่มภูมิภาคนี้ยังคงมีภาพลักษณ์ด้านลบที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัย การหลอกลวงในรูปแบบต่างๆ ปัญหาจากความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยว สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดหลักเปลี่ยนจุดหมายไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่นๆ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องมีความร่วมมือและหน่วยงานปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกัน

2.4 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะและองค์ความรู้ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยภาพรวมแล้วบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคนี้ มีความสามารถในการแข่งขันในระดับท้องถิ่นหรือในประเทศ แต่ยังคงขาดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ทั้งนี้เนื่องด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ผู้ประกอบการธุรกิจบริการขาดการเข้าถึงข้อมูลและข่าวสาร ขาดการประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐ ขาดความรู้และทักษะในด้านการบริหารจัดการ ขาดทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีผู้ประกอบการจำนวนมากยังขาดความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ขาดทรัพยากรและเงินทุน เป็นต้น

3. วิเคราะห์โอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยที่เหมาะสมเป็นโอกาสต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV มีดังนี้

3.1 การขยายตัวของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ กล่าวคือ ในกลุ่มประเทศที่อยู่ในภูมิภาคนี้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและขยายตัวของตลาดค่อนข้างสูงมาก โดยเฉพาะประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามาก จึงเป็น โอกาสดีในการเปิดพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสู่ภูมิภาคนี้อยู่แล้วเข้ามาสู่พื้นที่เชื่อมโยง

3.2 การขยายตัวของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ(United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์เอาไว้ว่าในปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกจะเคลื่อนมาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากถึง 416 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 4 โดยภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 จึงเป็นโอกาสอันดีที่กลุ่มประเทศ CLMV ต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination)

3.3 ความสงบของภูมิภาคนี้ เนื่องจากสภาวะการณ์ของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ ลาว กัมพูชา และพม่า มีสภาวะการณ์ของประเทศเข้าสู่สภาพของการพัฒนาประเทศ จึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

3.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV มีนโยบายระหว่างประเทศที่ต้องการสร้างความร่วมมือการพัฒนาาร่วมกัน จึงเป็นโอกาสอันดีในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

3.5 นักท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศ CLMV มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้น จึงมีโอกาสด้านการท่องเที่ยวและได้ประโยชน์จากการพัฒนาหรืออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4. วิเคราะห์อุปสรรค (Treats) เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV มีดังนี้

4.1 การกระจายตัวสูงของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV มีแหล่งท่องเที่ยวหลักด้านอารยธรรม ที่มีการกระจายตัวสูง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ดังนั้นในการท่องเที่ยวให้มีความทั่วถึงนักท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง การเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยากตามความมุ่งหวัง

4.2 ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มนี้มีระบบการเมืองการปกครองและการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อมต่อในด้านการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้

4.3 ความทัดเทียมกันของแต่ละประเทศ ความพร้อมของการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยกันของกลุ่มประเทศนี้ค่อนข้างมีความแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับกันแล้ว ทำให้อาจจะไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกัน โดยทันทีทันใด

4.4 ความแตกต่างของระบบการให้บริการและราคาของแต่ละประเทศ ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังมีความแตกต่างกันสูง ทั้งทางด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าและราคา ทำให้ไม่เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

5. แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ CLMV

5.1 การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ไทยควรใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศนี้ เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยระหว่างประเทศ ดังเช่น เส้นทางจตุรรมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนี้ โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทาง ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาคนี้ และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5.2 สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคนี้

5.3 การพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศนี้ที่เห็นพ้องร่วมกันว่ามีศักยภาพที่จะนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคนี้ได้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้มีการนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศ CLMV ตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

ประเทศในกลุ่ม CLMV อันประกอบด้วย กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดของไทยมากที่สุด ในภูมิภาคอาเซียน ปัจจุบันมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการรวมกลุ่มเป็นตลาดเดียวของอาเซียนภายใต้ชื่อ AEC หรือ ASEAN Economic Community อีกทั้งประเทศไทยยังตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลาง (ฮับ) ของอาเซียน ซึ่งจะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยว กับกลุ่มประเทศ CLMV ได้มากขึ้น และเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะได้พัฒนาความสัมพันธ์ และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันร่วมกันกับกลุ่มประเทศ CLMV ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ได้สรุปข้อมูลที่เป็น จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของราชอาณาจักรกัมพูชา

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

1.1.1 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของกัมพูชาสามารถเชื่อมโยงกับไทย ลาว และเวียดนาม และเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมร่วมกันตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Economic Corridors) เชื่อมโยง 6 ประเทศ ได้แก่ จีน ไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

1.1.2 เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เก่าแก่ยาวนาน และใกล้ชิดกับประเทศไทยอย่างมาก สถานที่ท่องเที่ยวในกัมพูชา มีที่น่าสนใจอยู่หลายต่อหลายเมืองด้วยกัน ซึ่งเต็มไปด้วยจุดท่องเที่ยวสวย ๆ ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว ทั่วโลกต้องมาเยือน

1.1.3 มีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำและมีแรงงานจำนวนมาก จึงเหมาะสำหรับเป็นฐานการผลิตสินค้าที่ใช้ปัจจัยแรงงานเข้มข้นให้แก่ประเทศอื่น

1.1.4 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ผ่านการดำเนินมาตรการ เช่น การปรับปรุงกฎหมายให้อื้ออานวยต่อธุรกิจของ ภาคเอกชน การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ให้แก่นักลงทุนต่างชาติ การปฏิรูประบบ การจัดเก็บภาษีเงินได้ การเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค รวมถึงการจัดทำความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับ

ผู้ถือหุ้นหนังสือเดินทางธรรมดา รัฐบาลไทยและกัมพูชาได้ตกลงที่จะจัดทำความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหุ้นหนังสือเดินทางธรรมดา

1.1.5 ชาวกัมพูชาในบางจังหวัดสามารถพูดภาษาไทยได้และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไทย

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

1.2.1 ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ทำให้ต้นทุนด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า และการสื่อสาร ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะไฟฟ้าที่ยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ

1.2.2 ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ รวมถึงบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจสำหรับการทำธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

1.2.3 ระบบการเงิน การธนาคาร และกระบวนการยุติธรรมยังขาดประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ

1.3 โอกาส (Opportunities)

1.3.1 มีศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนสูง เนื่องจากการขยายตัวของการลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และยังมีแผนการพัฒนาโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอีกมาก

1.3.2 มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจระดับโลก และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้รัฐบาลกัมพูชายังส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาด้านธุรกิจท่องเที่ยวอีกด้วย

1.3.3 ตั้งอยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ (Economic Corridors) ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งถือเป็นแนวพื้นที่เศรษฐกิจที่มีโอกาสขยายตัวสูง และมีการพัฒนาเส้นทางรถไฟที่เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถไฟสายเอเชีย (สิงคโปร์-คุนหมิง) คือ กรุงพนมเปญ-จ.พระสีหนุ

1.3.4 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น โรงแรม ร้านอาหาร มีการขยายตัวสูงจากการมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมค่อนข้างมาก ก

1.4 อุปสรรค (Threats)

1.4.1 ระบบการเงิน การธนาคาร รวมถึงระบบศาล ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ

1.4.2 มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบบ่อยครั้ง

1.4.3 ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ และยังคงต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นอย่างมากในการพัฒนาประเทศ

1.4.4 ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภคยังไม่มีประสิทธิภาพและขาดแคลน ทำให้การติดต่อสื่อสาร และการคมนาคมเป็นไปอย่างล่าช้า

1.4.5 ระบบราชการมีการคอร์รัปชันสูง ทั้งยังมีการเก็บค่าธรรมเนียมอย่างไม่เป็นทางการในการขนส่งภายในประเทศ ณ จุดต่างๆ ทำให้ต้นทุนในการทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น

2. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT) ของ สปป.ลาว

2.1 จุดแข็ง (Strengths)

2.1.1 สปป.ลาว ตั้งอยู่ระหว่างประเทศที่มีเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นตลาดขนาดใหญ่ ได้แก่ จีน เวียดนาม ไทย และกัมพูชาจึงมีความได้เปรียบในฐานะที่เป็นประตูแห่งเส้นทางการท่องเที่ยว (Land Link) สู่กลุ่มประเทศดังกล่าว นอกจากนี้ตามแนวชายแดนระหว่าง สปป.ลาว และกลุ่มประเทศข้างต้นยังเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญอีกด้วย

2.1.2 สปป.ลาว มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังมีพื้นที่และแหล่งน้ำสำหรับการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าโดยทางการลาวพยายามพัฒนาประเทศให้เป็น “แบตเตอรี่แห่งเอเชีย” ด้วยความเชื่อมั่นว่าการรวมเป็นอาเซียนจะทำให้ความต้องการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น

2.1.3 อัตราค่าจ้างแรงงานใน สปป.ลาว ไม่สูง จึงเหมาะสำหรับเป็นฐานการผลิตสินค้าที่ใช้ปัจจัยแรงงานเข้มข้น

2.1.4 สปป.ลาว มีเมืองที่เป็นมรดกโลก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมหลายแห่ง และด้วยสภาพภูมิประเทศที่สวยงามยังคงมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ทั้งป่าภูเขา น้ำตก ผาชันกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านที่มีเสน่ห์แบบเรียบง่าย จึงเป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้อย่างมาก

2.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

2.2.1 ตลาดเพื่อการบริโภคใน สปป.ลาว มีขนาดเล็ก เนื่องจากประชากรมีน้อยและกำลังซื้อต่ำ นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน เวียดนาม และเมียนมาร์

2.2.2 สปป.ลาว เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล (Land Lock) และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านคมนาคมและการขนส่งสินค้า

2.2.3 ค่าเงินกีบของ สปป.ลาว ขาดเสถียรภาพ และมีอัตราแลกเปลี่ยนที่ค่อนข้างผันผวนทำให้ยากต่อการวางแผนด้านการตลาดและการลงทุน

2.2.4 การบังคับใช้กฎหมายใน สปป.ลาว ยังขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งข้อกฎหมายด้านการลงทุนต่างๆ ยังเป็นในลักษณะของการคุ้มครองมากกว่าเพื่อส่งเสริมการลงทุน

2.2.5 มีข้อจำกัดด้านการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับนักลงทุน นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศใน สปป.ลาว ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาและประยุกต์ใช้งานทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน ทำให้ระบบฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการและการตัดสินใจยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.3 โอกาส (Opportunities)

2.3.1 สปป.ลาวกับไทยมีความใกล้ชิดกันมายาวนาน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศมีความแน่นแฟ้นและลึกซึ้งในทุกมิติและทุกระดับ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ไทยได้ยื่นถึงนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวข้ามแดนแบบ Thailand + 1 ในลักษณะ joint tourism package และ 2 countries 1 destination ซึ่งสามารถใช้รูปแบบการพัฒนานี้เป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนอื่นไปพร้อม ๆ กันได้

2.3.2 เนื่องจาก สปป.ลาว ยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านสาธารณูปโภค คมนาคม และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการสำหรับการรับจ้างดำเนินการ รวมถึงโอกาสทางธุรกิจที่หลากหลายสำหรับการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

2.4 อุปสรรค (Threats)

2.4.1 ขาดความพร้อมของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว (เช่น โรงแรม)

2.4.2 ธนาคารพาณิชย์ใน สปป.ลาว มีน้อย และส่วนใหญ่อยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ ทำให้ไม่สะดวกในการใช้บริการ และมีปัญหาในการจัดหาเงินทุนจากการกู้ยืมเงินในประเทศการหาแหล่งเงินกู้เพื่อการลงทุนใน สปป.ลาว จำเป็นต้องหากจากต่างประเทศจะสะดวกกว่า

2.4.3 จุดผ่านแดนสากลที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอประกอบกับแนวชายแดนไทย

3. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของเมียนมาร์

3.1 จุดแข็ง (Strengths)

3.1.1 เมียนมาร์เป็นตลาดขนาดใหญ่มีประชากรหนาแน่น ประมาณ 58 ล้านคน มีอาณาเขตติดกับจีน อินเดีย บังคลาเทศ ลาว และไทย ทำให้เมียนมาเป็นประเทศที่อยู่ท่ามกลางกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้ จึงมีความได้เปรียบในการติดต่อทำการค้า การท่องเที่ยว การส่งออกและนำเข้า รวมทั้งการส่งสินค้าผ่านแดนไปยังประเทศต่างๆ นอกจากนี้เมียนมายังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของโลก

3.1.2 มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก

3.1.3 มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ลาว จีน และอินเดีย สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการค้าได้ และเป็นประตูสู่ทวีปอื่น ๆ

3.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

3.2.1 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ประกอบกับกฎระเบียบทางการค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ราชการมีการคอร์รัปชันสูง และเมียนมาร์ยังมีอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศสูง

3.2.2 ปัญหาความไม่สงบแถบแนวชายแดน

3.3.3 โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังมีปัญหาเรื่องขาดแคลนและไม่สะดวก

3.3 โอกาส (Opportunities)

3.3.1 รัฐบาลพม่าได้เร่งรณรงค์เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว อาทิ การให้บริการขอวีซ่าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (E-Visa) การเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ การเปิดสายการบินใหม่ และเส้นทางบินใหม่

3.3.2 การพัฒนาตลาดของเมียนมาร์ในอนาคตอาจจะพัฒนามากขึ้นจากการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน และขนาดตลาดที่มีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับตลาดของไทย ซึ่งไทยสามารถใช้เมียนมาร์เป็นประตูสู่เส้นทางการท่องเที่ยวไปยังประเทศในภูมิภาคอาเซียน

3.3.3 สินค้าทางการท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ชน

3.4 อุปสรรค (Threats)

3.4.1 ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย-พม่าทำให้รัฐบาลพม่าเกิดความไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาลไทยในการให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ

3.4.2 ปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยทำให้ไม่มีความปลอดภัยตามชายแดนไทย-พม่า

3.4.3 นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการลงทุนขนาดใหญ่บางโครงการมีความไม่แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนโดยขาดเหตุผลรองรับ

4. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT) ของเวียดนาม

4.1 จุดแข็ง (Strengths)

4.1.1 เวียดนามเป็นประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ปัจจุบันมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับที่ 6 ของอาเซียน และเป็นประเทศสำคัญในกลุ่มระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion (GMS) Economic Corridors) ซึ่งเป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ตอนใต้) เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ เส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4.1.2 เวียดนามมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สำหรับภาคการผลิตและการท่องเที่ยว และมีจำนวนประชากรมากกว่า 89 ล้านคน ซึ่งเป็นทั้งแหล่งแรงงานและตลาดสำหรับสินค้าและบริการได้เป็นอย่างดี

4.1.3 เวียดนามมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สะดวกต่อการขนส่งทางบกเชื่อมต่อกับประเทศอื่นในอาเซียน และเป็นเส้นทางออกสู่ทะเลของ สปป.ลาว และมณฑลยูนนานของจีน จึงทำให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ การแปรรูปพืชผลเกษตร การแปรรูปอาหารทะเล ธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับรถจักรยานยนต์ การก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป และธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

4.1.4 รัฐบาลของเวียดนาม มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรมและได้รับการสานต่ออย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ลงทุนสามารถวางแผนประกอบธุรกิจและลงทุนในระยะยาวได้อย่างมั่นใจ

4.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

4.2.1 ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังไม่พร้อมและเพียงพอ โดยเฉพาะด้านระบบไฟฟ้าที่ยังพบว่าการขาดแคลนไฟฟ้าอยู่บ่อยครั้ง

4.2.2 ภูมิประเทศของเวียดนามมีลักษณะแคบและยาว ประกอบกับสาธารณูปโภคด้านการคมนาคมขนส่งยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีเพียงพอ ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์สูง และใช้เวลาในการขนส่งสินค้านาน

4.3 โอกาส (Opportunities)

4.3.1 เวียดนามมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก จึงมีความต้องการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตในปริมาณสูง นอกจากนี้เวียดนามยังได้จัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมและเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมีการอำนวยความสะดวกและให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่นักลงทุนต่างชาติ

4.3.2 เวียดนามอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศมีการลงทุนในโครงการก่อสร้างต่าง ๆ มากมาย จึงเป็นโอกาสสำคัญสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมก่อสร้างและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร

4.3.3 ที่ตั้งของเวียดนามอยู่ใกล้กับประเทศไทย และยังมีการพัฒนาเครือข่ายขนส่งทางถนนจากโครงการ GMS Economic Corridors จึงทำให้มีความสะดวกในการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับเวียดนาม

4.3.4 เวียดนามมีภูมิประเทศที่สวยงามและโดดเด่น รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากประเทศอื่นในอาเซียนทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามมีการเติบโตสูง ซึ่งเป็นโอกาสสำหรับการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

4.3.5 รัฐบาลเวียดนามมีแผนอย่างจริงจังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านโครงการต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและภูมิภาค

4.4 อุปสรรค (Threats)

4.4.1 กฎหมายของเวียดนามหลายฉบับยังขาดความชัดเจนซึ่งต้องอาศัยการตีความ และกฎระเบียบด้านการค้ามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทำให้เป็นอุปสรรคและสร้างความสับสนให้กับผู้ลงทุนได้

4.4.2 เนื่องจากการกระจายรายได้ในเวียดนามยังไม่ดีมากนัก ทำให้กำลังซื้อส่วนใหญ่กระจุกตัวเฉพาะตามเขตเมืองใหญ่ อาทิ นครโฮจิมินห์และกรุงฮานอย

4.4.3 การเข้าไปลงทุนในด้านต่างๆมีขั้นตอนยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายสูง - เวียดนามมีภูมิประเทศที่สวยงามและโดดเด่น รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากประเทศอื่นในอาเซียนทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเวียดนามมีการเติบโตสูง ซึ่งเป็นโอกาสสำหรับการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4 - 1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV

ประเทศ	ศักยภาพในการแข่งขัน	ปัจจัยด้านอุปสงค์	ความสำคัญต่อมูลค่าการค้าของประเทศ
กัมพูชา	<ul style="list-style-type: none"> - สินค้าทางการท่องเที่ยว ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ซึ่งกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองสำคัญๆ โดยส่วนใหญ่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุ - ในปัจจุบันนี้รัฐบาลกัมพูชาอยู่ในระหว่างการร่างกฎหมายกฎระเบียบด้านการท่องเที่ยว - การคมนาคมขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐานของ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ส่วนใหญ่มาจาก ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด - นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมากัมพูชามีวัตถุประสงค์เดินทางส่วนตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกัมพูชามีมูลค่าเป็นอันดับ 2 เท่ากับ 397 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 7.3 ของ GDP - องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้คาดหมายว่ากัมพูชาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง

ตารางที่ 4 - 1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV (ต่อ)

ประเทศ	ศักยภาพในการแข่งขัน	ปัจจัยด้านอุปสงค์	ความสำคัญต่อมูลค่าการค้าของประเทศ
			- อยู่ในอันดับ 117 ของโลก ในด้านขนาดตลาด และอยู่ในอันดับที่ 41 ด้านมูลค่าการท่องเที่ยวดังระบบเศรษฐกิจของประเทศ (จากทั้งหมด 174 ประเทศ)
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อจำกัดด้านการคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน - ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน ตามบัญชีกิจการส่งเสริมการลงทุน - สินค้าทางการท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม ได้แก่ นครเวียงจันทน์ (เมืองหลวงปัจจุบัน) มรดกโลก เมืองหลวงพระบาง (เป็นเมืองหลวงเก่า) - รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยว โดยลดข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ลง - ขาดความพร้อมของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (เช่น โรงแรม) - มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากไทยคิดเป็นร้อยละ 57 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด - กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนลาวมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของลาวมีมูลค่าเท่ากับ 146 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของ GDP ของประเทศ - มีการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ ในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวจำนวน 91 โครงการ ซึ่งคิดเป็น 585.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ - อยู่ในอันดับ 145 ของโลก ในด้านขนาดตลาด และอยู่ในอันดับที่ 76 ด้านมูลค่าการท่องเที่ยวดังระบบเศรษฐกิจของประเทศ (จากทั้งหมด 174 ประเทศ)

ตารางที่ 4-1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV (ต่อ)

ประเทศ	ศักยภาพในการแข่งขัน	ปัจจัยด้านอุปสงค์	ความสำคัญต่อมูลค่าการค้าของประเทศ
พม่า	<ul style="list-style-type: none"> - การคมนาคมขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐานของ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังพม่าส่วนใหญ่เป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของพม่ามีมูลค่า

	<p>ประเทศยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาเป็นอย่างมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สินค้าทางการท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ - รัฐบาลพม่าได้เร่งรณรงค์เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว อาทิ การให้บริการขอวีซ่าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (E-Visa) การเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ การเปิดสายการบินใหม่ และเส้นทางบินใหม่ 	<p>นักท่องเที่ยวจากประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ ชาวไทย รองลงมา คือ ไต้หวัน ญี่ปุ่น และจีน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตก ได้แก่ ชาวเยอรมนี สหรัฐฯ ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิตาลี เป็นต้น - นักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมดที่เดินทางมาพม่ามีวัตถุประสงค์เดินทางส่วนตัว 	<p>เป็นมูลค่ากว่า 99 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 1.6 ของ GDP ของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การท่องเที่ยวของพม่ายังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสนใจเดินทางเข้าไปยังพม่าเพิ่มมากขึ้นราวร้อยละ 14 - - อยู่ในอันดับ 38 ของโลก ในด้านขนาดตลาด และอยู่ในอันดับที่ 171 ด้านมูลค่าการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ (จากทั้งหมด 174 ประเทศ)
--	--	---	---

ตารางที่ 4-1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV (ต่อ)

ประเทศ	ศักยภาพในการแข่งขัน	ปัจจัยด้านอุปสงค์	ความสำคัญต่อมูลค่าการค้าของประเทศ
<p>สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การคมนาคมขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาเป็นอย่างมาก - สินค้าทางการท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจาก ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบพักผ่อน รองลงมาได้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมา 	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเป็นมูลค่ากว่า 1,096 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของ GDP ของประเทศ

	<p>หลากหลาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลเวียดนามมีแผนอย่างจริงจังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านโครงการต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและภูมิภาค - การเข้าไปลงทุนมีขั้นตอนยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายสูง 	<p>เพื่อทำธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เดินทางส่วนตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว จำนวน 166 โครงการ ซึ่งคิดเป็น 3,605.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ - อยู่ในอันดับ 62 ของโลก ในด้านขนาดตลาด และอยู่ในอันดับที่ 115 ด้านมูลค่าการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ (จากทั้งหมด 174 ประเทศ)
--	---	--	---

ตารางที่ 4-1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ CLMV (ต่อ)

ประเทศ	ศักยภาพในการแข่งขัน	ปัจจัยด้านอุปสงค์	ความสำคัญต่อมูลค่าการค้าของประเทศ
<p>ไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่ที่ด้านราคา เทคโนโลยี และการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นหลัก - มีสินค้าการท่องเที่ยวที่หลากหลาย พร้อมทั้งรัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว - การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง 	<ul style="list-style-type: none"> - นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากมาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลี - นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังไทยมีวัตถุประสงค์เดินทางส่วนตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเป็นมูลค่ากว่า 9,442 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของ GDP ของประเทศ - อยู่ในอันดับ 30 ของโลก ในด้านขนาดตลาด และอยู่ในอันดับที่ 73 ด้านมูลค่าการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของ

			ประเทศ (จากทั้งหมด 174 ประเทศ)
--	--	--	-----------------------------------

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ได้สรุปข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV สรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากกรอบความตกลง

1.1 กรอบความตกลงและความร่วมมือที่ศึกษาในบทที่ 3 ที่ผ่านมา เป็นความร่วมมือที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเข้มแข็งมากขึ้น ดังนั้นเมื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นเพียงวิธีการหนึ่ง ไม่ใช่วิธีการเดียว รัฐบาลอาจเลือกที่จะพัฒนาในสาขาอื่นที่ไม่ใช่สาขาการท่องเที่ยวก็เป็นได้ เช่น กรอบความร่วมมือ GMS มีกำหนดสาขาความร่วมมือไว้ถึง 9 สาขา หรือในความร่วมมือ ACMECS มีความร่วมมือ 5 สาขา 46 โครงการ และ 224 ทวิภาคี ซึ่งความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเป็นเพียงสาขาหนึ่งในสาขาทั้งหมดของกรอบความร่วมมือ ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องจัดสรรงบประมาณไปยังภาคส่วนอื่นๆ ด้วย ทำให้สาขาการท่องเที่ยวอาจไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่

1.2 กรอบความร่วมมือต่างๆ ไม่มีลักษณะของการบังคับให้ปฏิบัติตามเท่าที่ควร เช่น

1.2.1 กรอบ GMS ความตกลงอยู่ในรูปแบบของแถลงการณ์ร่วมคุณหมิง ซึ่งมีสถานะเทียบเท่าปฏิญญา รวมถึงในขั้นตอนการปฏิบัติก็เป็นการดำเนินการตามแผนงานในลำดับสูง (Flagship Programs)

1.2.2 กรอบ ACMECS ความตกลงอยู่ในรูปแบบของปฏิญญาพุกาม (Bagan Declaration) รวมถึงแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

1.2.3 กรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง –คงคา ความตกลงร่วมมืออยู่ในรูปแบบของปฏิญญากรุงเวียงจันทน์ (Vientiane Declaration on Mekong – Ganga Cooperation) รวมถึง Hanoi program of action for Mekong-Ganga cooperation

1.2.4 กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต ความตกลงในรูปแบบของปฏิญญาปากเซว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกต (Pakse Declaration on Tourism Cooperation in the Emerald Triangle) และแผนปฏิบัติการในด้านความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกต (Action plan on tourism development cooperation in the Emerald Triangle)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า กรอบความร่วมมือส่วนใหญ่ที่นอกเหนือจาก ความตกลงว่าด้วยการท่องเที่ยวในประเทศกลุ่มภูมิภาคนี้แล้ว ความร่วมมือทั้งหลายจะอยู่ในรูปแบบ ของปฏิญญาซึ่งเป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์ของแต่ละประเทศว่าจะปฏิบัติตามเท่านั้น จะบังคับให้ แต่ละประเทศต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่อประเทศอื่นๆ และเกิดเป็นความรับผิดชอบระหว่าง ประเทศ (State Responsibility) หากรัฐภาคนั้นไม่ปฏิบัติตามความตกลงหรือกระทำการใดอันทำให้เกิด ความเสียหายต่อประเทศภาคีอื่นๆตามหลักสุจริตในการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่างๆ คงไม่ได้ ดังนั้นการบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามคงทำได้แค่เพียงว่าหวังให้รัฐคำนึงถึงศักดิ์ศรีของประเทศและ ความประสงค์ที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยผ่านการประชุมในเวทีต่างๆ เพื่อรายงานถึงความ คืบหน้า เพราะหากในการประชุมประเทศนั้นๆยังไม่มีควมคืบหน้าดังที่ตนได้แถลงไว้ ประเทศ นั้นๆ ก็จะดูความน่าเชื่อถือในสังคมนระหว่างประเทศได้

1.3 ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการคือ ปัจจัยด้านเงินทุน แต่มีเพียงกรอบความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) เท่านั้นที่กำหนดเกี่ยวกับงบประมาณไว้ทำ ให้กรอบอื่นๆ ที่ไม่มีงบประมาณกำหนดไว้ได้รับการขับเคลื่อนไปได้ช้ามาก

2. ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศ

2.1 ด้านการผ่านแดน ประเทศไทยกับกัมพูชายังไม่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา สำหรับคนต่างชาติดังประเทศทั้งสองที่ถือหนังสือเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศซึ่งกันและกันทำ ให้เป็นอุปสรรคและปัญหาสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างคนในชาติของประเทศทั้งสอง ส่วนโครงการ Single Visa นั้น ลาวยังต้องขอศึกษากฎหมายและเทคโนโลยีการเข้าเมืองก่อนจะเข้า ร่วมในภายหลัง ซึ่งทำให้ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดนนี้ ไม่ต่อเนื่องครบวงจร

2.2 การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศอื่นๆ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ เงินทุนมาก บางครั้งแม้ประเทศในกลุ่ม CLMV จะแสดงเจตนารมณ์กันชัดเจนแล้วว่า จะพัฒนา เส้นทางคมนาคมเส้นใด แต่ในทางปฏิบัติมักเป็นประเทศไทยที่ต้องรับภาระในกิจกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุที่ประเทศทั้งสองติดขัดในด้านเงินทุนงบประมาณ

2.3 ปัญหาด้านกฎหมายภายในเกี่ยวกับการกำหนดสัญชาติของบุคคลในการทำ กิจกรรมบางประเภท เช่น พ.ร.บ. โรงแรม หรือพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ หรือการจําหน่ายเที่ยวนี้จะต้อง ได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยในการขอใบอนุญาตนั้น มาตรา 15 ได้ระบุว่าบุคคลธรรมดา ผู้ขอรับ ใบอนุญาตประกอบอาชีพธุรกิจนำเที่ยว ต้องมีคุณสมบัติมีสัญชาติไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการสงวน อาชีพสำหรับคนต่างชาติไม่เป็นการเปิดตลาดให้กับคนต่างชาติ ซึ่งหากต้องการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยว ก็จำเป็นที่จะต้องทำให้มีความเสรีในที่สุด ซึ่งบทบัญญัติที่กล่าวมาที่อาจ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

2.4 กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของไทย ยังไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว กล่าวคือ กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนบางกิจการ ไม่ได้มีความจำเป็นในการลงทุนในพื้นที่ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น กิจการบริการจอดเรือท่องเที่ยว กิจการสวนสนุก กิจการอุทยานสัตว์น้ำ กิจการสนามแข่งขันจักรยานยนต์ รวมถึง กิจการบางประเภทที่อาจมีการลงทุนได้ ก็มีเงื่อนไขที่ไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เช่น กิจการโรงแรม ซึ่งกำหนดให้มีจำนวนที่พักร้อยกว่า 100 ห้อง ซึ่งอาจเป็นการเสี่ยงต่อการลงทุนรายย่อยหากจะมีการลงทุนเพื่อให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในเรื่องดังกล่าว เป็นต้น

2.5 ปัญหาเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งมีเพียงความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียนเพียงความตกลงเดียวที่ได้มีการกำหนดให้มีการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและมั่นคงขึ้น แต่ทั้งนี้จากปฏิกิริยาว่าด้วยการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและมั่นคงนั้น ได้มีการกำหนดเพียงแต่เรื่องของมาตรการป้องกันปัญหาการก่อการร้ายที่อาจแฝงมากับการท่องเที่ยว ซึ่งจริงอยู่แม้ว่าการก่อการร้ายจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคง แต่นั่นก็ไม่ได้แปลว่าปัญหาด้านความปลอดภัยและความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะมีแค่ปัญหาการก่อการร้ายปัญหาเดียว ยังมีปัญหาอื่นๆที่แฝงมากับการท่องเที่ยวได้อีกหลายปัญหา เช่น

2.5.1 ปัญหาแรงงานต่างด้าว หากมีการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกันในกลุ่มประเทศนี้แล้ว นอกจากปัญหาการห้ามบุคคลต่างด้าวประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์แล้ว ยังอาจมีปัญหาลูกจ้างต่างด้าวที่หลบหนีเข้ามาทำงาน เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจำนวนมาก จำเป็นต้องมีการจ้างงานมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายอาจลักลอบนำแรงงานเหล่านี้เข้ามาทำงานซึ่งอาจเป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องพบปะผู้คน หรือใช้ทักษะฝีมือมาก เช่น งานทำความสะอาดในโรงแรม งานเก็บล้างในห้องครัว เป็นต้น

2.5.2 ปัญหาสินค้าผิดกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกันสำหรับสินค้าบางประเภท ทำให้สินค้าบางชนิดเป็นสินค้าที่ถูกกฎหมายในประเทศหนึ่ง แต่อาจผิดกฎหมายในอีกประเทศหนึ่ง เช่น พืช ของป่า สัตว์บางชนิด เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มข้ามไปซื้อสินค้าจาก ลาว เวียดนาม กัมพูชา แล้วนำข้ามกลับเข้ามายังฝั่งไทย ซึ่งอาจถูกกักไว้ฐานะเป็นสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือสินค้าที่ผิดกฎหมายบางประเภท ซึ่งมีการซื้อขายกันอย่างเสรีบริเวณชายแดน เช่น สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าปลอมแปลง อาทิ สุรา บุหรี่ เป็นต้น ซึ่งหากมีการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามาก และสินค้าเหล่านี้ก็จะยิ่งมีมากขึ้นตามด้วย

2.6 รายได้ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศ CLMV นั้น คงคาดหวังได้เพียงจากประเทศที่สามที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่เพราะเมื่อพิจารณาถึงอัตราเงินเดือนที่ประชากรของลาวและกัมพูชาได้รับนั้น พบว่ายังมีจำนวนน้อยมากจากการสำรวจของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในและต่างประเทศ (DDFL) : ASEAN Facts and Figures 2001 Research ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าประชากรของประเทศในกลุ่ม CLMV ร้อยละประมาณ 36 มีความเป็นอยู่ภายใต้เส้นความยากจน ดังนั้นเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นหากประชากรของประเทศในกลุ่มนี้ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่พบว่ามีค่าใช้จ่ายสูงมาก ประเทศไทยจึงต้องคาดหวังรายได้ที่รับได้ทางเดียว คือจากนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศนอกกลุ่ม แต่ในทางกลับกันเมื่อค่าครองชีพในกลุ่มประเทศนี้ค่อนข้างต่ำ ทำให้นักท่องเที่ยวจากไทยออกไปท่องเที่ยวยังกลุ่มประเทศ CLMV เช่น ลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา กันมากขึ้น

2.7 ปัญหาด้านองค์กร กล่าวคือ ปัญหาเรื่องหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศไทย ซึ่งจะเห็นว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถือเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไม่สามารถควบคุมการพัฒนาในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และขาดอำนาจในการควบคุมจัดระเบียบปัจจัยที่อยู่ภายในองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมด ประกอบกับหน่วยงานแต่ละแห่งผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลในแต่ละองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังขาดการประสานงานซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินงานไม่คล่องตัว ไม่เป็นเอกภาพ รวมถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไม่มีเงินทุนที่จะดำเนินการพัฒนา ไม่มีงบประมาณด้านการตลาดอย่างเพียงพอ และขาดอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมสำหรับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่ประสบปัญหาเนื่องจากโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงฯ อยู่ภายใต้ระบบราชการและอิทธิพลของทางการเมือง ทำให้ระบบการทำงานเชิงซ้ำจากขั้นตอนของระบบราชการ และต้องทำงานตามนโยบายของนักการเมือง แทนที่จะมีแนวทางของตัวเองในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งระบบการเมืองไทยที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ทำให้นโยบายของรัฐบาลในแต่ละสมัยที่เข้ามาดูแลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไป จึงขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติตามนโยบาย

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ได้สรุปข้อมูลที่เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ CLMV สรุปได้ดังนี้

1. การอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน

1.1 การขจัดอุปสรรคในประเด็นเรื่อง Visa เช่น การยกเว้น Visa ให้แก่คนของประเทศต่างๆ กระบวนการจัดทำ Visa on arrival หรือ Single Visa เป็นต้น มีการดำเนินโครงการ Single Visa แล้ว โดยเป็นโครงการนำร่องระหว่างไทยกับกัมพูชาโดยลาวและเวียดนามของศึกษาระเบียบภายในก่อนเข้าร่วมโครงการในภายหลัง

1.2 การลดอุปสรรค ณ ด้านผ่านแดน เช่น การเปิดด่านผ่านแดนเพิ่มเติม การนำระบบ One Stop Service มาใช้ การลดหรือยกเลิกอัตราภาษีสำหรับคนต่างชาติในการผ่านแดน เป็นต้น

1.3 กลุ่มประเทศ CLMV ต่างก็เป็นสมาชิกอาเซียน กฎเกณฑ์อย่างหนึ่งในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนคือ ปลอดวีซ่าระหว่างกัน หมายความว่า องค์กรประกอบข้อนี้เป็นไปได้โดยหลักการ เพียงแต่เร่งให้มีการปฏิบัติจริงให้เกิดเร็วขึ้นเท่านั้น ส่วนเรื่องเขตปลอดวีซ่า และ วีซ่าครั้งเดียวของผู้คนจากประเทศอื่นๆ ก็สามารถกำหนดให้เป็นการปฏิบัติได้จริง โดยการทำความเข้าใจระหว่างกันให้เป็นประโยชน์อย่างชัดเจนร่วมกัน กำหนดระเบียบวิธีและเทคโนโลยีในการดำเนินการให้เป็นผลจริง ตรวจสอบ ควบคุมการเข้า-ออกประเทศได้

2. การพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม

2.1 ด้านการคมนาคมทางบก กำหนดให้รัฐพัฒนาถนนระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวหลักหรือร่วมกันพัฒนาถนนภายในประเทศเพื่อเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างประเทศต่างๆ

2.2 ด้านการคมนาคมทางน้ำ กำหนดให้รัฐจัดให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการคมนาคมทางน้ำ เช่น การพัฒนาแนวเชื่อมกันน้ำ สนับสนุนกิจกรรมเรือสำราญ เรือเฟอร์รี่และเรือล่องลำน้ำ เป็นต้น

2.3 ด้านการคมนาคมทางอากาศ กำหนดให้รัฐปรับปรุงเส้นทางการบินเชื่อมโยงระหว่างท่าอากาศยานของประเทศต่างๆ รวมถึงการเพิ่มเติมเที่ยวบินระหว่างเมืองหลักและการพัฒนาพื้นที่บริเวณและโดยรอบสนามบิน เป็นต้น

3. การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี

จากกรอบความตกลงและความร่วมมือที่ทุกกรอบได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการประชาสัมพันธ์ในหลายๆรูปแบบ เช่น การจัดทำ website, โบชัวร์ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว, การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว, การจัด Fam Trip สำหรับสื่อมวลชนและบริษัททัวร์, การจัดแคมเปญ, การส่งเสริม CLMV Tourism Forum, การขอความร่วมมือจากสายการบิน, โรงแรม, รีสอร์ท รวมถึงตัวแทนการท่องเที่ยวในการประชาสัมพันธ์ การขยายและยกระดับความร่วมมือในตลาดต่างประเทศและงานแสดงสินค้าท่องเที่ยว เป็นต้น

4. การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

จากกรอบความตกลงและความร่วมมือที่ทุกกรอบได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการสร้างศักยภาพแก่บุคคลในระดับต่างๆ ทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการถึงระดับผู้บริหาร ตลอดจนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือนักวิชาการผู้ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการโรงแรม มัคคุเทศก์ หรือด้านการพัฒนาสาธาณูปโภคขั้นพื้นฐาน การขนส่งหรือระบบโทรคมนาคม เป็นต้น และในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนี้จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของรัฐและของเอกชนโดยอาจเป็นการใช้กลไกของรัฐนั่นเอง หรือเป็นการช่วยเหลือร่วมมือกันของหน่วยงานระหว่างประเทศ เป็นต้น

5. การพัฒนาสาธาณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาสาธาณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

5.1 เป็นการพัฒนาสาธาณูปโภคในส่วนของภาครัฐ เช่น การจัดให้มีไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ตลาดสด การจัดการขยะ การสาธารณสุข เป็นต้น

5.2 เป็นการพัฒนาสาธาณูปโภคในส่วนของเอกชน เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง ร้านขายของที่ระลึก ยานพาหนะเช่า โดยการพัฒนาในลักษณะนี้ จะเป็นการที่รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องได้นั้นคือการที่รัฐจัดให้มีการลงทุนในสาธาณูปโภคดังกล่าว

6. ความปลอดภัยและความมั่นคง

จากความตกลงร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอาเซียนได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น การยกระดับความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการข้ามแดนระหว่างองค์กร การจัดให้มีระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น

การจัดให้มีการความปลอดภัยนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐในการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สถานที่นั้นๆ ทั้งนี้ เอกชนก็อาจจัดบุคลากรในการควบคุมการดำเนินกิจการให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยก็ได้

สรุป

จากผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT) ได้แก้ปัจจัยด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศไทย ในภาพรวม สรุปได้ ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths)

- 1.1 เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นแหล่งเฉพาะ
- 1.2 เป็นพื้นที่กว้างสามารถรับนักท่องเที่ยวได้มาก
- 1.3 มีความยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
- 1.4 มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

2. จุดอ่อน (Weaknesses)

- 2.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ
- 2.2 ภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว
- 2.3 ช่วงระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยวช่วงสั้น เนื่องจากความเหมือนกันของลักษณะแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และการเที่ยวชมในระยะเวลาอันสั้น ทำให้ได้รับประโยชน์น้อย

3. โอกาส (Opportunities)

3.1 การขยายตัวของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์เอาไว้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ด้าน การท่องเที่ยว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเห็นได้ชัดในปี 2563 โดยนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกจะเคลื่อนมาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากถึง 416 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 4 โดยภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 จึงเป็นโอกาสอันดีที่กลุ่มประเทศ CLMV ต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination)

3.2 เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่ เพราะประเทศในกลุ่มภูมิภาคนี้มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่น่าสนใจของตลาดและมีค่าใช้จ่ายต่ำในการท่องเที่ยว

3.3 ความสงบของภูมิภาคนี้ เนื่องจากสภาวะการณ์ของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ ลาว กัมพูชา และพม่า มีสภาวะการณ์ของประเทศเข้าสู่สภาพของการพัฒนาประเทศ จึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

3.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV มีนโยบายระหว่างประเทศที่ต้องการสร้างความร่วมมือการพัฒนาาร่วมกัน จึงเป็นโอกาสอันดีในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

3.5 นักท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศ CLMV มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้น จึงมีโอกาสดินทางท่องเที่ยวและได้ประโยชน์จากการพัฒนาหรืออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4. อุปสรรค (Treats)

4.1 การกระจายตัวสูงของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV มีแหล่งท่องเที่ยวหลักด้านอารยธรรมมีการกระจายตัวสูง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ดังนั้นในการท่องเที่ยวให้มีความทั่วถึงนักท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง การเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยากตามความมุ่งหวัง

4.2 ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มนี้มีระบบการเมืองการปกครองและการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อมต่อในด้านการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการด้านต่างๆ

4.3 ความทัดเทียมกันของแต่ละประเทศ ความพร้อมของการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงกันของกลุ่มประเทศนี้ ค่อนข้างมีความแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว ทำให้อาจจะไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกันโดยทันทีทันใด

4.4 ความแตกต่างของระบบการให้บริการและราคา ของแต่ละประเทศ ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังมีความแตกต่างกันสูงทั้งทางด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าและราคา ทำให้ไม่เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

โดยสรุปแล้ว ประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV มีพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ปัญหาสำคัญคือความล้าหลังของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และการคมนาคมขนส่ง รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประเทศยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาเป็นอย่างมาก ซึ่งหากขจัดปัญหาต่างๆนี้ไปได้ก็จะส่งเสริมให้พื้นที่จุดนี้เป็นพื้นที่ที่น่าท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น

สรุป

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากกรอบความตกลง กรอบความร่วมมือส่วนใหญ่ที่นอกเหนือจากความตกลงว่าด้วยการท่องเที่ยวในประเทศกลุ่มภูมิภาคนี้แล้ว ความร่วมมือทั้งหลายจะอยู่ในรูปแบบของปฏิญญาซึ่งเป็นเพียงการแสดงความเจตนาของแต่ละประเทศว่าจะปฏิบัติตามเท่านั้น ดังนั้นการบังคับให้ประเทศต่างๆต้องปฏิบัติตามคงทำได้แค่เพียงว่าหวังให้แต่ละประเทศคำนึงถึงศักดิ์ศรีของประเทศและความประสงค์ที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจัง ต้องทำโดยผ่านการประชุมในเวทีต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศ ดังเช่น ด้านการผ่านแดน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคและปัญหาสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างคนในแต่ละประเทศ ปัญหาด้านเงินทุนในการสร้างเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ด้วยเหตุที่แต่ละประเทศติดขัดในด้านเงินทุนงบประมาณ ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของไทย ยังไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งยังมีปัญหาอื่นๆที่แฝงมากับการท่องเที่ยวได้อีกหลายปัญหา เป็นต้น สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ CLMV จะอาศัยความตกลงที่เป็นการท่องเที่ยวโดยตรงไม่ได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆปัจจัยเข้าด้วยกัน เช่น การอำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดน การให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประเทศที่ปลอดวีซ่าระหว่างกัน เป็นต้น การพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ การประชาสัมพันธ์เพื่อขยายและยกระดับความร่วมมือในตลาดต่างประเทศและงานแสดงสินค้าท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการสร้างศักยภาพแก่บุคคลในระดับต่างๆ ทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการถึงระดับผู้บริหาร ตลอดจนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือบุคลากรผู้ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การขนส่งหรือระบบโทรคมนาคม รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น การยกระดับความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการข้ามแดนระหว่างองค์กร การจัดให้มีระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV รวมทั้งเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและ แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV โดยนำมาแยกหมวดหมู่ จากนั้นจึงนำเสนอในเชิงพรรณนาความ เพื่อชี้ให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเมื่อทราบถึงปัจจัยต่างๆดังกล่าวแล้ว ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ได้ต่อไป ซึ่งผลการศึกษาสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย สรุปได้ ดังนี้

สรุป

1. การศึกษายบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV สรุปผลได้ดังนี้

บทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ในเรื่องความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP) โดยแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์อยู่ภายใต้กรอบ

ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว ด้านการตลาดและการสื่อสาร

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีบทบาทความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศกลุ่ม CLMV ได้แก่ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา - แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาร่วมกันอย่างสมดุล มีการจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตามแนวคิด “สี่ประเทศหนึ่งจุดหมาย Four Countries, One Destination” ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) เป็นความร่วมมือระหว่าง กัมพูชา ลาว และไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อีกทั้งโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว และบริการ รวมถึงการประชุม Mekong Tourism Forum (MTF) ของผู้เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหารือประเด็นการท่องเที่ยวภายในอนุภูมิภาค และร่วมส่งเสริมและผลักดันให้อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเป็นจุดหมายปลายทางเดียวด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งได้แก่ การที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดงานเสวนา CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนร่วมกันของภูมิภาค CLMVT ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ความสามารถในการแข่งขัน การแบ่งปัน ร่วมมือและสร้างเครือข่าย ซึ่งได้ผลลัพธ์สำคัญที่สามารถร่วมดำเนินการด้านการท่องเที่ยวร่วมกันกับกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ โครงการ “Tourism Data Exchange” เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวระหว่าง CLMVT (เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ การจองโรงแรม เส้นทาง การท่องเที่ยว) ต่อยอดจาก “Thailand Tourism Gateway” เพื่อให้ภาคเอกชน CLMVT สามารถนำสถิติไปใช้ประโยชน์ได้ โครงการ “Green Season in CLMVT” เพื่อบริหารจัดการนักท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (low season) ร่วมกัน เช่น ฤดูฝน โดยเน้นการดึงดูดลูกค้าจากภูมิภาคอาเซียน โครงการ “CLMVT Local Trail” เปิดเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เป็นเมืองรอง เพื่อแนะนำประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเต็มที่ การจัดเสวนาครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ สำหรับการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของ 5 ประเทศ โดยสมาชิกในกลุ่มประเทศ CLMVT จะผลักดันเป็นเจ้าภาพเพื่อให้ CLMVT Forum เป็นเวทีสร้างเครือข่ายและให้มีการนำแนวคิดริเริ่มจากเวทีนี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

จะเห็นได้ว่าความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ต้องอาศัยความเชื่อมโยง (Connectivity) ระหว่างกัน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม เพื่อรับจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ CLMVT ที่จะทำให้มีการเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบาย และง่ายขึ้น ซึ่งการเปิดเส้นทางบินใหม่ๆ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่จากเมืองหลักสู่เมืองรอง ร่วมมือกันส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ (Seamless travel) โดยส่งเสริมให้มีการจัดทำ Package การท่องเที่ยวร่วมกันในกลุ่มประเทศ CLMVT เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาบริเวณจุดผ่านแดนที่ยังมีความแตกต่างกันเรื่องเวลาเปิด-ปิดด่าน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันที่จะร่วมมือกันส่งเสริมการท่องเที่ยวในสาขากลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วง Low Season และการท่องเที่ยวในฤดูฝน (Green season) การท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายแดน (Border area) การเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่นให้มาท่องเที่ยวใน CLMVT ช่วงปิดเทอม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อกระจายรายได้กลับสู่คนในท้องถิ่น (Local Tourism) รวมทั้งจะต้องดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่สิ่งสำคัญ คือความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งทั้ง 5 ประเทศ จะได้ร่วมมือผลักดันและส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมต่อไปในอนาคต

2. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ที่เป็นปัจจัยด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกันของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ด้านจุดแข็ง (Strengths) ที่เป็นข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีในการร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ ประเทศในกลุ่ม CLMV มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรในการท่องเที่ยวเป็นแหล่งเฉพาะที่มีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีพื้นที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มาก ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นจุดแข็งที่สำคัญและด้านการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศที่จะพัฒนาร่วมกัน ด้านจุดอ่อน (Weaknesses) ที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV พบว่าความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ ด้านคมนาคมขนส่งมีบางประเทศยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงได้ทันที ภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีตของแต่ละประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัย ปัญหาจากความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยว สถานการณ์ดังกล่าว

ส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว อีกทั้งจุดอ่อนในเรื่องบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะและองค์ความรู้ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดสากล ด้านโอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยที่เหมาะสมเป็นโอกาสต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มประเทศนี้ โดยพบว่า ประเทศในกลุ่ม CLMV นี้ มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและขยายตัวของตลาดค่อนข้างสูงมาก ซึ่งจากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ในปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเคลื่อนมาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากถึง 416 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 4 โดยภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 จึงเป็นโอกาสอันดีที่กลุ่มประเทศ CLMV ต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่สภาการณ์ของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ ลาว กัมพูชา และพม่า มีสภาการณ์ของประเทศเข้าสู่สภาพของการพัฒนาประเทศจึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงมีนโยบายระหว่างประเทศที่ต้องการสร้างความร่วมมือการพัฒนาความร่วมมือกันด้านอุปสรรค (Treats) เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ในกลุ่มประเทศ CLMV มีกระจายตัวสูงของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง การเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยาก ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง และระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อมต่อในด้านการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ ทำให้อาจจะไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกันโดยทันทีทันใด รวมถึงความแตกต่างของระบบการให้บริการและราคาของแต่ละประเทศ ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังมีความแตกต่างกันสูงทั้งทางด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าและราคา ทำให้ไม่เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากกรอบความตกลง ซึ่งเป็นความร่วมมือที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้สาขาการท่องเที่ยวอาจไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ กรอบความร่วมมือส่วนใหญ่ที่นอกเหนือจากความตกลงว่าด้วยการท่องเที่ยวในประเทศกลุ่มภูมิภาคนี้แล้ว ความร่วมมือทั้งหลายจะอยู่ในรูปแบบของปฏิญญาซึ่งเป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์ของแต่ละประเทศว่าจะปฏิบัติตามเท่านั้น ดังนั้นการบังคับให้ประเทศต่างๆ ต้องปฏิบัติตามคงทำได้แค่เพียงว่าหวังให้แต่ละประเทศคำนึงถึงศักดิ์ศรีของ

ประเทศและความประสงค์ที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยผ่านการประชุมในเวทีต่างๆ นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศ ดังเช่น ด้านการผ่านแดน ประเทศไทยกับกัมพูชายังไม่ได้รับขกเว้นการตรวจตราสำหรับคนต่างชาติดังของประเทศทั้งสอง ที่ถือหนังสือเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศซึ่งกันและกัน ทำให้เป็นอุปสรรคและปัญหาสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างคนในชาติของประเทศทั้งสอง การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศอื่นๆ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เงินทุนมาก บางครั้งแม้ประเทศในกลุ่ม CLMV จะแสดงเจตนาพร้อมกันชัดเจนแล้วว่า จะพัฒนาเส้นทางคมนาคมเส้นใด แต่ในทางปฏิบัติมักเป็นประเทศไทยที่ต้องรับภาระในกิจกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุที่ประเทศทั้งสองติดขัดในด้านเงินทุนงบประมาณ อีกทั้งปัญหาด้านกฎหมายภายในเกี่ยวกับการกำหนดสัญชาติของบุคคลในการทำกิจกรรมบางประเภท เช่น พ.ร.บ.โรงแรม หรือ พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ หรือการจ้ดนำเที่ยวนี้จะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน ซึ่งเท่ากับเป็นการสงวนอาชีพสำหรับคนต่างชาตินี้ไม่เป็นการเปิดตลาดให้กับคนต่างชาติ ซึ่งหากต้องการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ก็จำเป็นที่จะต้องทำให้มีความเสรีในที่สุด ซึ่งบทบัญญัติที่กล่าวมาก็อาจจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข รวมถึงปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนของไทย ยังไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว กล่าวคือ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนบางกิจการ ไม่ได้มีความจำเป็นในการลงทุนในพื้นที่ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับข้อกีดกันความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งมีเพียงความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียนเพียงความตกลงเดียวที่มีการกำหนดให้มีการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและมั่นคงขึ้น แต่ทั้งนี้จากปฏิกิริยาว่าด้วยการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและมั่นคงนั้น ได้มีกำหนดเพียงแค่เรื่องของมาตรการป้องกันปัญหาการก่อการร้ายที่อาจแฝงมากับการท่องเที่ยว ซึ่งจริงอยู่แม้ว่าการก่อการร้ายจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคง แต่นั่นก็ไม่ได้แปลว่าปัญหาด้านความปลอดภัยและความมั่นคงที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีแค่ปัญหาการก่อการร้ายปัญหาเดียว ยังมีปัญหาอื่นๆที่แฝงมากับการท่องเที่ยวได้อีกหลายปัญหา เป็นต้น

3. แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ CLMV สรุปผลได้ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ประเทศไทยควรใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศนี้ เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการจัดทำ

เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ดังเช่น เส้นทางจตุรร่วมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนี้ โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทาง ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาคนี้ และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคนี้ รวมทั้งการพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศนี้ที่เห็นพ้องร่วมกันว่ามีศักยภาพที่จะนำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคนี้ได้ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้มีการนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศ CLMV ตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดนเป็นการขจัดอุปสรรคในประเด็นเรื่อง Visa เช่น การยกเว้น Visa ให้แก่คนของประเทศต่างๆ กระบวนการจัดทำ Visa on arrival หรือ Single Visa เป็นต้น มีการดำเนินโครงการ Single Visa แล้ว โดยเป็นโครงการนำร่องระหว่างไทยกับกัมพูชาโดยลาว และเวียดนามของศึกษาระเบียบภายในก่อนเข้าร่วมโครงการในภายหลัง การลดอุปสรรค ณ ด้านผ่านแดน เช่น การเปิดด่านผ่านแดนเพิ่มเติม การนำระบบ One Stop Service มาใช้ การลดหรือยกเลิกอัตราภาษีสำหรับคนต่างชาติในการผ่านแดน เป็นต้น ด้านการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ด้านการคมนาคมทางบก กำหนดให้มีรัฐพัฒนาถนนระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวหลักหรือร่วมกันพัฒนาถนนภายในประเทศเพื่อเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างประเทศต่างๆ การคมนาคมทางน้ำ กำหนดให้รัฐจัดให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการคมนาคมทางน้ำ การคมนาคมทางอากาศ กำหนดให้รัฐปรับปรุงเส้นทางการบินเชื่อมโยงระหว่างท่าอากาศยานของประเทศต่างๆ รวมถึงการเพิ่มเติมเที่ยวบินระหว่างเมืองหลักและการพัฒนาพื้นที่บริเวณและโดยรอบสนามบิน เป็นต้น ด้านการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี จากกรอบความตกลงและความร่วมมือทุกกรอบได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำ website, โบชัวร์ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว, การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว, การจัด Fam Trip สำหรับสื่อมวลชนและบริษัททัวร์, การจัดแคมเปญ, การส่งเสริม CLMV Tourism Forum, การขอความร่วมมือจากสายการบิน, โรงแรม, รีสอร์ท รวมถึงตัวแทนการท่องเที่ยวในการประชาสัมพันธ์ การขยายและยกระดับความร่วมมือในตลาดต่างประเทศและงานแสดงสินค้าท่องเที่ยว เป็นต้น ด้านการ

พัฒนาทรัพยากรบุคคล จากกรอบความตกลงและความร่วมมือที่ครอบคลุมได้มีการกำหนดให้แต่ละประเทศดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการสร้างศักยภาพแก่บุคคลในระดับต่างๆ ทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการถึงระดับผู้บริหาร ตลอดจนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือบุคลากร ผู้ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการโรงแรม มัคคุเทศก์ หรือด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การขนส่งหรือระบบโทรคมนาคม เป็นต้น และในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนี้จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของรัฐและของเอกชน หรือเป็นการช่วยเหลือร่วมมือกันของหน่วยงานระหว่างประเทศ เป็นต้น ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน การพัฒนาสาธารณูปโภคในส่วนของภาครัฐ เช่น การจัดให้มีไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ตลาดสด การจัดการขยะ การสาธารณสุข เป็นต้น การพัฒนาสาธารณูปโภคในส่วนของเอกชน เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง ร้านขายของที่ระลึก ยานพาหนะเช่า โดยการพัฒนาในลักษณะนี้ จะเป็นการที่รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องได้นั้นคือการที่รัฐจัดให้มีการลงทุนในสาธารณูปโภคดังกล่าว ด้านความปลอดภัยและความมั่นคงจากความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอาเซียนได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น การยกระดับความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการข้ามแดนระหว่างองค์กร การจัดให้มีระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น การจัดให้มีความปลอดภัยนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐในการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สถานที่นั้นๆ ทั้งนี้ เอกชนก็อาจจัดบุคลากรในการควบคุมการดำเนินกิจการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย พิจารณาร่วมกับการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ไว้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

1.1 รัฐบาลกำหนดควีสัญทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน ตลอดจนตัวชี้วัดให้ชัดเจน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ได้อย่างแท้จริง

1.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม

1.3 กำหนดนโยบาย ที่ส่งเสริมให้นักธุรกิจด้านการท่องเที่ยวไทย มีความพร้อมในการขยายการลงทุน และการให้บริการไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้น

1.4 กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างกัน

1.5 กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศ CLMV

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

2.1 พัฒนากฎ ระเบียบ และระบบเชื่อมโยงธุรกิจท่องเที่ยวไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 เชื่อมโยงหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจระหว่างประเทศ

2.3 เร่งดำเนินการด้านการออก Joint Visa หรือ Single Visa เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางและลดความยุ่งยากในกระบวนการด้านวีซ่าให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิก CLMV ทำให้แต่ละประเทศในกลุ่มได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นการนำรายได้เข้าสู่ภูมิภาคนี้ด้วย

2.4 กำหนดให้มีเอกสารการเดินทางพิเศษในพื้นที่การพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งอาจใช้สำหรับระยะสั้น เพื่อวางมาตรการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มความดึงดูดใจ รวมถึงมีการปรับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเข้าหากัน ได้แก่ การใช้มาตรการเขตพื้นที่เฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจจัดทำในรูปของการประทับตราสารวีซ่าครั้งเดียว แล้วสามารถเดินทางได้ทุกประเทศที่ทำการตกลงกันได้ เป็นต้น

2.5 เร่งสนับสนุนให้มีการตรวจลงตราหนังสืออนุญาตเดินทางของประเทศในกลุ่ม CLMV หรือ วีซ่าสำหรับอาเซียน (ASEAN Single Visa) เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาในกลุ่มภูมิภาคนี้ได้โดยใช้เพียงวีซ่าเดียว อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยที่มีความได้เปรียบอยู่แล้วในฐานะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนนี้

2.6 ดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้มีการนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศ CLMV ตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

2.7 จัดให้มีเส้นทางทวิระหว่างประเทศ เป็นเส้นทางสายวัฒนธรรม เนื่องจากไทยและกลุ่มประเทศ CLMV มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน เช่น ทวิปราสาทหิน (ไทย-กัมพูชา) ทวิรมัศจรรย์เจดีย์ (ไทย-พม่า-ลาว) ซึ่งสามารถทำประโยชน์ร่วมกันได้

2.8 สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยว กับประเทศในกลุ่ม CLMV โดยพัฒนาเส้นทางทางบก ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาค เพื่อสร้างโอกาสในการขยายตลาดการท่องเที่ยวและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน

2.9 ปรับปรุงและพัฒนาบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบคมนาคม ระบบการบริการนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจจำพวกที่พักโรงแรม กลุ่มภัตตาคารร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง สถานบันเทิง ธุรกิจสปา รวมทั้งการรักษาความปลอดภัย

2.10 ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศ CLMV

2.11 พัฒนาทักษะด้านภาษา และทักษะเฉพาะทาง เพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงานให้สอดคล้องกับ 32 ตำแหน่งในสาขาการท่องเที่ยวที่ได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals)

2.12 สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมสัมมนา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระดับประเทศ

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ มีดังนี้

3.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเก็บเป็นสถิติและข้อมูลสำหรับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยไปบริหารจัดการให้เกิดเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

วารสาร และเอกสารไม่ตีพิมพ์

เทิดชาย ช่วยบำรุง. “แนวทางการปฏิรูป การท่องเที่ยว”, จุดสารวิชาการการท่องเที่ยว. 2557.

วรมน ทรัพย์ศรีสัตย์ชัย. “ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยว ของภูมิภาคอาเซียน”,

จุดสารวิชาการการท่องเที่ยว. 2557.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. “สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)”.แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ.2560

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

กุลชน ประจวบเหมาะ, พันตำรวจโท. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ

ประเทศไทย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.

จักรกฤษณ์ ศิริพานิชย์. “แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวในอนาคต”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล,

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.

ประโยชน์ เพ็ญสุด. “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ในบริบทของ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, กระทรวงการต่างประเทศ, 2556.

ศุภนุช ดวงจำปา. “ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV”.

วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ประชาสัมพันธ์,กรม. “การท่องเที่ยวอาเซียน ASEAN Connect ไปกลุ่มประเทศ CLMV และอาเซียน”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.aseanhai.net/ewt_news.php?nid=5183&filename=index, 2559.

ฐานเศรษฐกิจ. “CLMV ดึงดูดนักลงทุนจากนอกภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thansettakij.com/content/207738>, 2560.

อาณาบริเวณศึกษา,สถาบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “ACMECS: ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทาง

เศรษฐกิจ อีรวดี - เจ้าพระยา - แม่โจง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.apecthai.org/index.php/>, 2561.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นาย จิระเดช ห้วยหงษ์ทอง
วัน เดือน ปี เกิด	18 กันยายน 2509
การศึกษา	- ปริญญาตรี การบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา - หลักสูตร จิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ 111 - หลักสูตร สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ รุ่นที่ 6 - หลักสูตร การบริหารงานข่าวกรอง ทหารบก รุ่นที่ 4 - หลักสูตร ผู้บริหารสำนักงานประมาณ รุ่นที่ 1 - หลักสูตร ผู้บริหารการท่องเที่ยว รุ่นที่ 1
ประวัติการทำงานโดยย่อ	2530 – ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ บริษัทหงษ์ทองทรานสปอร์ต 2545 – ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ บริษัทหงษ์ทองเอ็นเตอร์ไพรส์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ กรรมการผู้จัดการ บริษัทหงษ์ทองเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับ
กลุ่มประเทศ CLMV

ผู้วิจัย นายจิระเดช ห้วยหงษ์ทอง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ตำแหน่ง ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ
กรรมการผู้จัดการบริษัท หงษ์ทองอินเทอร์เน็ตไพรส์ จำกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะเป็นกลไกหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยในปีที่ผ่านมา พบว่ารายได้รวมจากการท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 11.09 โดยขยายตัวทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ แสดงให้เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวของไทยเป็นตัวจักรที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนจีดีพีของประเทศ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจไทย องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์เอาไว้ว่า ในปี 2563 ภูมิภาคอาเซียนจะมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 โดยทั้งนี้กลุ่มประเทศอาเซียนต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ยังท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่ประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ "CLMV" ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (Cambodia-Laos-Myanmar-Vietnam) ที่มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อและมีพรมแดนติดกับประเทศไทย อีกทั้งมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ต่อประเทศไทยที่เป็นเสมือน Extended Nation ของไทย เนื่องจากปัจจุบันความเชื่อมโยงทางกายภาพระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV มีความก้าวหน้าไปมาก ส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ และปัจจัยการผลิต รวมถึงการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV สะดวกมากขึ้น

ประกอบกับกลุ่มประเทศ CLMV และไทยมีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกันมายาวนาน ประชาชนจึงมีความใกล้ชิดและเข้าใจกัน ขณะเดียวกันกลุ่มประเทศ CLMV ยังเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากเศรษฐกิจที่เติบโตสูง มีความต้องการและมีทัศนคติเชิงบวกต่อสินค้าและบริการของไทย

จากความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมองเห็นว่าหากไทยสามารถสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยเข้าไปวางรากฐานที่มั่นคงในกลุ่มประเทศ CLMV ตั้งแต่วันนี้ จะทำให้ไทยสามารถเป็นศูนย์กลางทางด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV และยังเป็นจุดศูนย์กลางของการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของนายกรัฐมนตรีเมื่อครั้งประชุมสุดยอดสหภาพอาเซียนและการท่องเที่ยวโลกประจำปี 2560 หรือ World Travel and Tourism Council Global Summit 2017 ที่ได้นำเสนอนโยบายไทยแลนด์บวกหนึ่ง หรือ Thailand Plus One ซึ่งหมายความว่าให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการลงทุน โดยจะบวกหนึ่งประเทศในแถบภูมิภาคนี้เพื่อเสริมความแข็งแกร่งและยั่งยืน โดยสามารถใช้ประเทศไทยเป็นฐานสำคัญของภูมิภาคนี้ เป็นประตูเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศ CLMV และเมื่อวันที่ 15-16 มิถุนายน 2561 ที่ผ่านมาไม่นานนี้ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา-แม่โขงหรือ ACMECS ครั้งที่ 8 และการประชุมระดับสูงความร่วมมือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม หรือ CLMV ครั้งที่ 9 การประชุมครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญและเห็นชอบกับนโยบายของไทยที่คำนึงถึงประเทศเพื่อนบ้านในการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทภายใต้ นโยบาย Thailand +1 โดยไทยพร้อมมือกับภาคเอกชนเพื่อให้ประเทศในกลุ่มภูมิภาคนี้ เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยอาศัยศักยภาพของประเทศไทยที่เป็นจุดหมายลำดับต้น ๆ ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในการกระชายนักท่องเที่ยวไปสู่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ ตามนโยบาย Thailand +1 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประชาคมอาเซียนในเรื่องการสร้าง Connectivity ซึ่งการท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องมือทำให้เกิดความร่วมมือกันได้ดีและรวดเร็วขึ้น เพราะการท่องเที่ยวเป็นโอกาสทางด้านเศรษฐกิจที่จะก่อให้เกิดรายได้แก่ประชากรของแต่ละประเทศ อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV” เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว รวมถึงเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดการขยายโอกาส และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคนี้ นำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าร่วมกันได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว รวมถึงเสนอแนะทางการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยเป็นการศึกษาจากเอกสารด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานระหว่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ CLMV ทั้งภาครัฐและ เอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV โดยนำมาแยกหมวดหมู่ จากนั้นจึงนำเสนอในเชิงพรรณนาความ เพื่อชี้ให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเมื่อทราบถึงปัจจัยต่างๆดังกล่าวแล้ว จึงนำมากำหนดเป็นแนวการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV

ผลการวิจัย

1. บทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554 – 2558 (ASEAN Tourism Strategic Plan 2011-2015: ATSP) โดยแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว ด้านพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว ด้านการตลาดและการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา -แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล มีการจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตามแนวคิด “สี่ประเทศหนึ่งจุดหมาย Four Countries, One Destination” และเมื่อวันที่ 15 -16 มิถุนายน 2561 ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ อิรวดี –เจ้าพระยา-แม่โขงหรือ ACMECS ครั้งที่ 8 และการประชุมระดับสูงความร่วมมือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม หรือ CLMV ครั้งที่ 9 โดยไทยได้เสนอแนวคิดที่จะจัดทำแผนแม่บทฉบับแรกของอนุภูมิภาค เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ ACMECS ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ภายใต้วิสัยทัศน์ "เสริมสร้าง ACMECS ที่เชื่อมโยงกันภายในปี 2023" โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค โดยเน้นการเติมเต็มโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ยังขาดหาย (2) การสอดคล้องกันและความร่วมมือทางการเงิน (3) การพัฒนาภูมิภาคในลักษณะยั่งยืนและมีนวัตกรรม โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความร่วมมือในสาขายุทธศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม การเกษตร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การพัฒนา Smart City และความมั่นคงไซเบอร์

ความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) เป็นความร่วมมือระหว่าง กัมพูชา ลาว และไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว และบริการ รวมถึงการประชุม Mekong Tourism Forum (MTF) ของผู้เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหารือประเด็นการท่องเที่ยวภายในอนุภูมิภาค และร่วมส่งเสริมและผลักดันให้อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเป็นจุดหมายปลายทางเดียวด้านการท่องเที่ยว

การที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานเสวนา CLMVT Forum 2016: Towards a Shared Prosperity โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ร่วมกันของภูมิภาค CLMVT ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ได้ผลลัพธ์สำคัญ ได้แก่ โครงการ “Tourism Data Exchange” เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวระหว่าง CLMVT ต่อยอดจาก “Thailand Tourism Gateway” เพื่อให้ภาคเอกชนของกลุ่มประเทศ CLMVT สามารถนำสถิติไปใช้ประโยชน์ได้ โครงการ “Green Season in CLMVT” เพื่อบริหารจัดการนักท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low season) ร่วมกัน โครงการ “CLMVT Local Trail” เปิดเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เป็นเมืองรอง เพื่อแนะนำประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ร่วมกัน ผลที่ได้จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ สำหรับการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของ 5 ประเทศ โดยสมาชิกในกลุ่มประเทศ CLMVT จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพ เพื่อให้ CLMVT Forum เป็นเวทีสร้างเครือข่าย และให้มีการนำแนวคิดริเริ่มจากเวทีนี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม(SWOT) ที่เป็นปัจจัยด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า

จุดแข็ง (Strengths) เป็นข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีในการร่วมมือด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน ได้แก่ ประเทศในกลุ่ม CLMV มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรในการท่องเที่ยวเป็นแหล่งเฉพาะที่มีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น รวมถึงสังคมและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีพื้นที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มาก ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นจุดแข็งที่สำคัญและด้านการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศที่จะพัฒนาร่วมกัน

จุดอ่อน (Weaknesses) ที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV พบว่าความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ ด้านคมนาคมขนส่งมีบางประเทศยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงได้ทันที ภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีตของแต่ละประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัย ปัญหาจากความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยว สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว อีกทั้งจุดอ่อนในเรื่องบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะและองค์ความรู้ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดสากล

โอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยที่เหมาะสมเป็นโอกาสต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศนี้ โดยพบว่า ประเทศในกลุ่ม CLMV นี้ มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและขยายตัวของตลาดค่อนข้างสูงมาก ซึ่งจากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ในปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากถึง 416 ล้านคน จึงเป็นโอกาสอันดีที่กลุ่มประเทศ CLMV ต้องสนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่สถานการณ์ของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ ลาว กัมพูชา และพม่า มีสถานการณ์ของประเทศเข้าสู่สภาพของการพัฒนาประเทศจึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงมีนโยบายระหว่างประเทศที่ต้องการสร้างความร่วมมือการพัฒนาาร่วมกัน

อุปสรรค (Treats) เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า ในกลุ่มประเทศ CLMV มีกระจายตัวสูงของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง การเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยาก ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง และระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อมต่อในด้านการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ ทำให้อาจจะไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกัน โดยทันทีทันใด รวมถึงความแตกต่างของระบบการให้บริการและราคาของแต่ละประเทศ ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังมีความแตกต่างกันสูงทั้งทางด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าและราคา ทำให้ไม่เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศ ดังเช่น ด้านการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน ซึ่งนับว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศร่วมกัน เช่น ประเทศไทยกับกัมพูชายังไม่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติของประเทศทั้งสอง ที่ถือหนังสือเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศซึ่งกันและกันทำให้เป็นอุปสรรคและปัญหาสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างคนในชาติของประเทศทั้งสอง

ปัญหาการเชื่อมโยงและพัฒนาเส้นทางคมนาคม ปัจจัยสำคัญคืองบประมาณการลงทุนในการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เงินทุนมาก บางครั้งแม้ประเทศในกลุ่ม CLMV จะแสดงเจตนารมณ์กันชัดเจนแล้วว่า จะพัฒนาเส้นทางคมนาคมเส้นใด แต่ในทางปฏิบัติมักเป็นประเทศไทยที่ต้องรับภาระในกิจกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุที่แต่ละประเทศติดขัดในด้านเงินทุนงบประมาณ

ปัญหาด้านบุคลากร ถึงแม้ว่าจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ดี แต่ทรัพยากรบุคคลไม่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการท่องเที่ยวก็จะทำได้ยาก จำเป็นต้องใช้บุคลากรในการบริหารแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาเกี่ยวกับข้อกีดกันความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งมีเพียงความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียนเพียงความตกลงเดียวที่มีการกำหนดให้มีการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและมั่นคงขึ้น ซึ่งปัญหาด้านความปลอดภัยและความมั่นคงที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่ใช่จะมีแค่ปัญหาการก่อการร้ายปัญหาเดียว ยังมีปัญหาอื่นๆที่แฝงมากับการท่องเที่ยวได้อีกหลายปัญหา

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของแต่ละประเทศด้านการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน ให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบและการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวบริเวณจุดตรวจผ่านแดน เช่น การยกเว้น Visa ให้แก่คนของประเทศที่ทำความร่วมมือส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยอาศัยความตกลงร่วมกัน กระบวนการจัดทำ Visa on arrival หรือ Single Visa การเปิดด่านผ่านแดนเพิ่มเติม การนำระบบ One Stop Service มาใช้ การลดหรือยกเลิกอัตราภาษีสำหรับคนต่างชาติในการผ่านแดน เป็นต้น

ปัญหางบประมาณการลงทุนในการเชื่อมโยงและพัฒนาเส้นทางคมนาคม ระหว่างประเทศ ในกรอบความร่วมมือต่างๆ ควรกำหนดงบประมาณที่ชัดเจนสามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ รวมถึงให้มีการผลักดัน โครงการที่สามารถลงทุนร่วมกับประเทศหุ้นส่วนการพัฒนา (development partners) เช่น ญี่ปุ่น จีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ให้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินโครงการความร่วมมือมากขึ้น

ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล จากกรอบความตกลงและความร่วมมือทุกกรอบได้มีการกำหนดให้แต่ละประเทศดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการสร้างศักยภาพแก่บุคคลในระดับต่างๆ ทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการถึงระดับผู้บริหาร ตลอดจนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือบุคลากร ผู้ฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการโรงแรม มัคคุเทศก์ หรือด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การขนส่งหรือระบบโทรคมนาคม เป็นต้น

ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง จากความตกลงร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอาเซียนได้มีการกำหนดให้กลุ่มประเทศดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น การยกระดับความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการข้ามแดนระหว่างองค์กร การจัดให้มีระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น การจัดให้มีการปลอดภัยนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐในการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สถานที่นั้นๆ ทั้งนี้ เอกชนก็อาจจัดบุคคลากรในการควบคุมการดำเนินกิจการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจึงได้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV ไว้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

1.1 รัฐบาลกำหนดควิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน ตลอดจนตัวชี้วัดให้ชัดเจน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ได้อย่างแท้จริง

1.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอันดับ 1 ของภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม

1.3 กำหนดนโยบาย ที่ส่งเสริมให้นักธุรกิจด้านการท่องเที่ยวไทย มีความพร้อมในการขยายการลงทุน และการให้บริการไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้น

1.4 กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างกัน

1.5 กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศ CLMV

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

2.1 พัฒนากฎ ระเบียบ และระบบเชื่อมโยงธุรกิจท่องเที่ยวไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 เชื่อมโยงหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจระหว่างประเทศ

2.3 เร่งดำเนินการด้านการออก Joint Visa หรือ Single Visa เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางและลดความยุ่งยากในกระบวนการด้านวีซ่าให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิก CLMV ทำให้แต่ละประเทศในกลุ่มได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นการนำรายได้เข้าสู่ภูมิภาคนี้ด้วย

2.4 กำหนดให้มีเอกสารการเดินทางพิเศษในพื้นที่การพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันกับกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งอาจใช้สำหรับระยะสั้น เพื่อวางมาตรการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มความดึงดูดใจ รวมถึงมีการปรับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเข้าหากัน ได้แก่ การใช้มาตรการเขตพื้นที่เฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจจัดทำในรูปของการประทับตราสารวีซ่าครั้งเดียว แล้วสามารถเดินทางได้ทุกประเทศที่ทำการตกลงกันไว้ เป็นต้น

2.5 เร่งสนับสนุนให้มีการตรวจลงตราหนังสืออนุญาตเดินทางของประเทศในกลุ่ม CLMV หรือ วีซ่าสำหรับอาเซียน (ASEAN Single Visa) เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาในกลุ่มภูมิภาคนี้ได้โดยใช้เพียงวีซ่าเดียว อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่มีความได้เปรียบอยู่แล้ว ในฐานะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนนี้

2.6 ดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงภายในกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/มรดก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้มีการนำสินค้าและบริการมาจัดกลุ่มเป็นแพ็คเกจที่รวมประเทศ CLMV ตั้งแต่ 2-3 ประเทศขึ้นไป เพื่อเสนอขายการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง เช่น การนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของประเทศไทย นครวัดของประเทศกัมพูชา สำหรับการท่องเที่ยววัฒนธรรม/มรดก เป็นต้น

2.7 จัดให้มีเส้นทางทวิระหว่างประเทศ เป็นเส้นทางสายวัฒนธรรม เนื่องจากไทยและกลุ่มประเทศ CLMV มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน เช่น ทวีปปราสาทหิน (ไทย-กัมพูชา) ทวีปนมัสการเจดีย์ (ไทย-พม่า-ลาว) ซึ่งสามารถทำประโยชน์ร่วมกันได้

2.8 สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยว กับประเทศในกลุ่ม CLMV โดยพัฒนาเส้นทางทางบก ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาค เพื่อสร้างโอกาสในการขยายตลาดการท่องเที่ยวและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน

2.9 ปรับปรุงและพัฒนาบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบคมนาคม ระบบการบริการนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจจำพวกที่พักโรงแรม กลุ่มภัตตาคารร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง สถานบันเทิง ธุรกิจสปา รวมทั้งการรักษาความปลอดภัย

2.10 ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศ CLMV

2.11 พัฒนาทักษะด้านภาษา และทักษะเฉพาะทาง เพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงานให้สอดคล้องกับ 32 ตำแหน่งในสาขาการท่องเที่ยวที่ได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals)

2.12 สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมสัมมนา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระดับประเทศ

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ มีดังนี้

3.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเก็บเป็นสถิติและข้อมูลสำหรับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอะไรบางอย่างที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยไปบริหารจัดการให้เกิดเป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน